

open Magazin

Vážení čtenáři,

openMagazin je jedinečný PDF e-zin, který vám každý měsíc přinese to nejlepší, co vyšlo na portálech věnovaných svobodnému softwaru, a to zcela zdarma. Můžete se těšit na návody, recenze, novinky, tipy a triky, které si můžete v klidu přečíst na svém netbooku nebo jiném přenosném zařízení. Doufáme, že vás obsah zaujme a také vás prosíme, abyste PDF soubor šířili, kam to jen jde. Kopírujte nás, posílejte, sdílejte. A pište nám, jak se vám nový česko-slovenský nejen linuxový e-zin líbí. Chcete pro nás psát, spolupracovat s námi? Napište nám, vaše reakce a nápady nás velmi zajímají.

redakce openMagazinu
redakce@openmagazin.cz

www.openmagazin.cz

Obsah

- 2 Co se děje ve světě Linuxu a open source
- 6 Bezplatné CA – nebojte se šifrovat s S/MIME
- 12 Firefox 3.6 – rychlejší, opatrnější, barevnější
- 16 Pošťák Thunderbird III.
- 19 Rok 2009 nejen s Linuxem
- 23 Mandriva Linux 2010 CZ – Instalační a uživatelská příručka
- 25 Synchronizujte a sdílejte data: Zdarma a jednoduše
- 29 SMPlayer: přehrávač videa pro každý den
- 32 Rozšíření pro Google Chrome
- 35 Shape Collage: Koláže z vašich fotografií
- 38 Můj software v Mandriva Linuxu 2 – Co používá Jiří Řánek
- 43 Návod pro KDE4: Používejte RSS kanály
- 46 Novinky ze světa aplikací Mozilla
- 47 QtMoko v16: jaké to je s Qt Extended
- 52 Společnost RAMET C.H.M., a. s. používá kancelářský balík OpenOffice.org
- 53 Kancelářský balík OpenOffice.org používá firma Unimetra, s. r. o.
- 54 Zrychlete své líné OpenOffice.org
- 57 Rozhovor: Tomáš Bílek, autor praktických rozšíření AltSearch nebo TypoJTB
- 59 Zajímavé programy 83
- 61 Retro recenze – linuxové PDA Agenda VR3
- 64 Poznámkovat či nepoznámkovat?
- 66 Mark Shuttleworth už nebude ředitelem společnosti Canonical (Ubuntu)
- 68 Matroska: multimédia v úhledném balíčku
- 71 Distribuce xPUD: nečekaně silný soupeř pro Chrome OS
- 74 Podpořte Liberix a jeho konkrétní aktivity

openMagazin je společným projektem portálů AbcLinuxu.cz, LinuxEXPRES.cz, MandrivaLinux.cz, OpenOffice.cz, Penguin.cz, Posterus.sk, Root.cz, Mozilla.cz, Openmoko.cz. Je šířen zdarma pod licencí [Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative Works 3.0 Unported License](http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/), což znamená, že jej smíte šířit, nesmíte jej ale měnit ani komerčně využívat. Autorská práva náleží autorům článků. Magazin si můžete stáhnout na adrese OpenMagazin.cz a mnoha dalších. Kontakt na redakci je redakce@openmagazin.cz. Produkuje Liberix, o.p.s. Při přípravě magazínu byl použit kancelářský balík OpenOffice.org a sazecí program Scribus. Autorem loga magazínu je Martin Kopta. Sazbu provádí Michal Hlavatý.

• kopírujte • sdílejte • posílejte • vystavujte • publikujte • tiskněte • duplikujte •

Co se děje ve světě Linuxu a open source

Jiří Eischmann

<http://www.linuxexpres.cz/dve-novinky-na-desktopu-chrome-os-ulteo-open-virtual-desktop>

<http://www.linuxexpres.cz/francouzskaa-armada-prechazi-na-thunderbird>

<http://www.linuxexpres.cz/zakladatel-ubuntu-nebude-reditelem-canonicalu>

Švédská policie šetří díky svobodnému softwaru. OSS se daří lépe v evropských firmách než amerických. Francouzská armáda přechází z Outlooku na Thunderbird. Mark Shuttleworth odstupuje z vedoucí pozice v Canonicalu. Linus Torvalds slaví 40. KOffice 2.1. Thunderbird 3. Vývojáři X.org končí s HAL. DSGUI 0.2. Linux Mint 8 Helena. Ulteo Open Virtual Desktop 2.0

Švédská policie šetří díky svobodnému softwaru
Open Source Observatory and Repository, evropská organizace na prosazování open source, zveřejnila [podrobnou případovou studii](#), která popisuje migraci švédské policie z proprietárního řešení na open-source software. Švédská národní policie má roční rozpočet na IT 130 milionů eur a 40 milionů z něj bylo určeno na serverovou infrastrukturu na roky 2006 až 2011. Původní proprietární řešení se skládalo z aplikačních serverů s architekturou BEA WebLogic Server 8.1, operační systém HP Unix a databáze Oracle. Nové řešení založené na open-source technologiích se skládá z aplikačních serverů JBoss EAP, které za pětinovou cenu nahradily BEA, ze SUSE Linux Enterprise Serveru jako operačního systému a MySQL jako databáze. Celé řešení snížilo celkové náklady na serverovou infrastrukturu o 50 % na 20 milionů, což v reáliích švédské policie představuje 400 nových policejních aut nebo plat pro 70 nových vývojářů. Představitelé za nižší cenou vidí především vyšší konkurenci. U jednotlivých open-source řešení si totiž navzájem konkurovalo hned několik dodavatelů, což tlačilo cenu dolů.

Výrazně nižší cena však není jediným kladem nového řešení. Přináší také výrazný nárůst výkonu, nezávislost na dodavateli, otevřené standardy, které jsou vyžadovány švédskými zákony, a jednodušší vývoj, což hrálo také podstatnou roli, protože 70 % informačního systému švédská policie vyvíjí vlastními silami.

OSS se daří lépe v evropských firmách než amerických

Společnost Actuate, zabývající se především vývojem analytických nástrojů, zveřejnila podrobný průzkum o nasazení open-source softwaru ve firmách a organizacích. Dotazováno bylo 1500 IT odborníků na pozici senior ze Severní Ameriky, Německa, Francie, Velké Británie a Číny. Z průzkumu vyplývá, že open-source software (OSS) je více rozšířen v evropských firmách. Ve Francii už jej používá 67 % dotázaných, v Německu je to 60 %, zatímco v Severní Americe jen 41 %. Mezi oblastmi jsou rozdíly i v jiných otázkách. Například skoro 73 % dotazovaných z Číny odpovědělo, že na OSS velmi oceňují přístup ke zdrojovým kódům, jinde toto číslo pohybovalo kolem 40 %.

Podrobnější výsledky průzkumu jsou zpracovány podle jednotlivých oblastí. Např. dotazovaní ze Severní Ameriky odpovídali takto: 57 % z nich si myslí, že výhody OSS převažují nad jeho nevýhodami, opak si myslí jen 8 %. 51 % při hledání řešení vždy zvažuje OSS, naopak 9 % to má zakázáno. Nejpoužívanějšími open-source technologiemi jsou Apache a Linux, které používá více než 40 % dotázaných organizací. Z těch, kteří OSS používají, jej 73 % používá na vývoj aplikací, 59 % jako serverový operační systém a 52 % jako databáze.

Nejvíce respondentů zařadilo mezi největší výhody OSS žádné licenční poplatky. Dále následuje flexibilita a nezávislost na dodavateli. Zajímavé také je, že 37 % označilo za výhodu to, že nejsou svázaní s Microsoftem. Naopak za největší bariéry v nasazení OSS jsou respondenty považovány dostupnost dlouhodobé podpory a správy nebo nedostatek zaměstnanců schopných zvládnout implementaci.

Zástupci firem, kteří odpověděli, že OSS nepoužívají, byli dotázáni na důvod. Většina z nich odpověděla, že nasazení či použití OSS vlastně ještě doopravdy nezvažovali. Ačkoliv se úroveň přijetí v jednotlivých oblastech liší, porovnání výsledků s minulými roky ukazuje, že tato úroveň roste ve všech oblastech bez výjimky. Jednotlivé verze průzkumu v různých jazycích [naleznete na stránkách Actuate](#).

Francouzská armáda přechází z Outlooku na Thunderbird

Podle agentury Reuters se **francouzské ministerstvo obrany rozhodlo** přejít z e-mailového klientu MS Outlook na Mozilla Thunderbird. Využívána je speciální verze Thunderbirdu zvaná TrustedBird, kterou ministerstvo vyvinulo společně s Mozillou. Na ministerstvu obrany už je nasazena na 80 tisících počítačích. Podobné rozhodnutí přitom nedávno udělaly také ministerstva financí, zahraničních věcí a kultury.

Důvodem jsou prý především bezpečnost, spolehlivost a otevřené zdrojové kódy. Otevřenost Mozilly jim umožňuje vyvíjet vlastní bezpečnostní program, což kvůli uzavřeným kódům nebylo u Outlooku možné. Podle ministerstva také Mozilla mnohem rychleji reaguje na objevené bezpečnostní chyby. Cílem ministerstev je získat co největší technologickou a komerční nezávislost. Francouzská vláda také zvažuje nasazení Linuxu místo Windows a OpenOffice.org místo MS Office.

Mark Shuttleworth odstupuje z vedoucí pozice v Canonicalu

Pro mnohé bylo překvapivou zprávou **oznámení**, že zakladatel nejpopulárnější desktopové distribuce Ubuntu a společnosti Canonical, která stojí za je-

jím vývojem, odstoupil z nejvyšší pozice této firmy. Shuttleworth byl CEO Canonicalu více než pět let od založení společnosti v roce 2004. Ač se objevují názory, podle kterých tento krok znamená konec zájmu jihoafrického miliardáře o Linux a vzdání se vize Ubuntu jako systému pro všechny, důvod je pravděpodobně mnohem prostší. Canonical už přestává být tou malou, začínající firmou, ale nabývá na velikosti. Výsledky hospodaření sice nezveřejňuje, ale loni prý činily něco kolem 30 milionů dolarů. Jak firma roste, mění se i úloha ředitele, kterému přibývá čím dál více administrativních záležitostí. To se pravděpodobně Shuttleworthovi nelíbí a rád by zůstal blíže vývoji.

Proto odstoupil z pozice CEO, kterou přenechal Jane Silber. Ta pracuje v Canonicalu od jeho založení za tu dobu vystřídala mnoho pozic, naposledy byla COO a ředitelem pro online služby. Mark Shuttleworth bude nadále pracovat na pozici bližší vývoji Ubuntu. Konkrétně se chce věnovat designu, vztahům s partnery a zákazníkům. Více času by měl trávit s jednotlivými vývojářskými týmy, budováním partnerství a získáváním odezvy od zákazníků. Tato personální změna by se neměla nijak projevit na plánech a strategii firmy.

Linus Torvalds slaví 40

Zakladatel a tvůrce operačního systému Linux oslavil 28. prosince 40. narozeniny. Ač je občanstvím Fin, narodil se do rodiny, která patří ke švédsky mluvící menšině. Ještě před Linusem měla rodina slavné členy, jeho dědeček Ole byl novinářem a básníkem a jeho otec Nils byl ve Finsku významným představitelem komunistického hnutí. Operační systém Linux vytvořil jako svoji diplomovou práci, když mu bylo 21 let. Od té doby se počet vývojářů linuxového kernelu rozrostl na něko-

lik set, ale Linus si i nadále drží hlavní slovo. Mezitím s rodinou přesídlil do USA, kde momentálně žije v Portlandu (Oregon). Je zaměstnán v Linux Foundation a jeho hlavní pracovní činností je i nadále vývoj linuxového jádra.

Novinky ze světa softwaru

KOffice 2.1

Po půl roce od vydání první verze kancelářského balíku KOffice, postavené na Qt4, vývojáři uvolnili **další verzi**, která opravuje velké množství chyb, zlepšuje stabilitu a přináší nové funkce. Ačkoliv na KOffice pracuje mnohem méně vývojářů než na OpenOffice.org snaží se ze všech sil a balík může mít zajímavou budoucnost. V současné době však stále není vhodný k nasazení mezi masu uživatelů.

Textový procesor KWord se dočkal nové implementace tabulek a sledování změn v dokumentu. KSpread nepřináší žádné zásadní nové funkce, ale opravuje celou řadu chyb. V KPresenteru přibýlo například číslování slajdů. Projektový manažer KPlato má podporu pro různé manipulace se zdroji, měnami, typy prací. Karbon má nový framework pro moduly efektů SVG filtrů. Rastrový grafický editor má novou sadu štětců. Výrazně zlepšena byla podpora starých formátů MS Office DOC a PPT. Datázový nástroj Kexi se bohužel do vydání 2.1 nevešel, protože ještě nebyl dokončen. Kivio, nástroj na kreslení diagramů bohužel ztratil svého správce a jeho další budoucnost je nejistá.

Na KOffice je **založen i prohlížeč dokumentů pro platformu Maemo5**, tedy například pro Nokii N900.

Thunderbird 3

Od vydání druhé verze populárního „poštáka“ už uběhly skoro tři roky a s jeho vývojem to vypadalo všelijak. Krize po odchodu hlavních vývojářů vyústila ve vytvoření dceřiné společnosti Mozilla Messaging, v které se mělo Thunderbirdu volněji dýchat. Až poté se daly věci do pohybu. A třetí verze přináší celou řadu novinek.

Thunderbird převzal z webových prohlížečů zobrazení v kartách. Můžete v nich mít otevřeno několik e-mailů naráz a přepínat mezi nimi. Vylepšeno bylo vyhledání, které bylo doplněno o časovou osu. E-maily jsou nově také indexovány, což se projeví na rychlosti vyhledávání. Pokud používáte více e-mailových účtů, můžete je sjednotit pomocí chytrých složek. Namísto třech složek Doručená pošta tak budete mít jenom jednu. Vylepšena byla také správa vzhledů a doplňků. Jestliže používáte e-mailový klient Evolution, určitě znáte Připomínku příloh, která vás upozorní na to, že máte k e-mailu připojit přílohu, pokud narazí v textu na klíčové slovo. Nyní s touto vlastností přichází i Thunderbird s tím rozdílem, že na přílohu upozorňuje jak okamžitě po napsání klíčového slova, tak při odeslání. Zlepšen byl také integrovaný filtr nevyžádané pošty a ochrana proti phishingu. Změn je daleko více, [přečíst si o nich](#) můžete na stránkách projektu.

Líbí se vám openMagazin? Přispějte na jeho výrobu a propagaci – pošlete libovolnou částku na účet 2100055120/2010. Stav účtu si můžete [zkontrolovat na této adrese](#).

Peníze poslouží na pokrytí redakčních prací a propagaci openMagazinu. Za podporu velmi děkujeme.

Vaše otázky zodpovíme na adrese redakce@openmagazin.cz.

Thunderbird je přeložen do mnoha jazyků včetně češtiny a slovenštiny a [dostupné jsou instalační soubory](#) pro Windows, MacOS X a Linux. Jelikož se jedná o open source, můžete si jej také sestavit ze zdrojových kódů.

Vývojáři X.org končí s HAL

Vypadá to, že brzo už se nebudeme v linuxových distribucích setkávat s HAL, neboli hardware abstraction layer (hardwarová abstraktní vrstva). Většina distribucí se jej již snaží nahradit něčím jiným, například v Ubuntu je to dvojice DeviceKit a udev, i když HAL je stále přítomný. V jarní verzi 10.04 by však měla být odstraněna úplně.

Nyní se k tomuto kroku odhodlali i vývojáři X.orgu, X serveru, který využívají všechny linuxové distribuce. Ten HAL využíval k takovým věcem jako automatické nastavení rozlišení. Podle [wiki stránek vývojářů](#) by měl být veškerý kód závislý na HAL odstraněn a měl by být nahrazen platformně závislým kódem. Vývojáře k tomu vedlo především to, že HAL je již zastaralý a jeho vývoj byl zastaven.

DSGUI 0.2

V polovině tohoto roku byl zákonem spuštěn informační systém datových schránek. Ačkoliv je oficiální řešení dostupné kromě Windows také pro systém Mac OS X a Linux, je závislé na proprietárním 602XML Filler. Navíc verze pro Linux je vlastně jen verze pro Windows běžící za pomoci Wine. Navíc nemá 64bitovou verzi, což komplikuje běh na 64bitových systémech. Z tohoto důvodu vzniklo několik projektů, které se snaží vytvořit open source nástroje pro přístup k datovým schránkám.

Jedním z nich je i [projekt v rámci CZ.NIC Labs](#), v rámci něhož se vyvíjí multiplatformní open source aplikace pro přístup k datovým schránkám. Je psána v Pythonu a využívá knihovnu GTK. Verze 0.2 je stále ve fázi „technical preview“, která by jen měla demonstrovat možnosti knihovny dslib, takže by neměla být používána v ostrém provozu. Přibyla možnost správy více uživatelských účtů, podpora pro nastavení HTTPS proxy a stránka s informacemi o datové schránce. Podporovanými systémy jsou zatím Linux, Windows, Mac OS X a FreeBSD.

[Další projekt](#), který má za cíl multiplatformní open source řešení pro přístup k datovým schránkám, zastřešuje linuxový portál ABCLinuxu.cz a nezisková organizace Liberix. Cílem je vytvořit platformně nezávislé knihovny, které by poté bylo možné využít v různých aplikacích. Skrze Liberix je pořádána sbírka na odměnu, která se v případě úspěšného splnění úkolu rozdělí mezi členy realizačního týmu. Momentálně se již vybralo téměř 80 tisíc Kč.

Novinky ze světa distribucí

Linux Mint 8 Helena

Měsíc po vydání Ubuntu se objevilo i osmé vydání distribuce Linux Mint, která z něj vychází. S Ubuntu je stále úzce spjata a dá se říci, že se jedná o totožnou distribuci, která pouze přináší jiný vzhled a snaží se o určitá vylepšení.

Nový Linux Mint přináší lehce vylepšený vzhled. Stále si však drží zelený nádech a oproti Ubuntu se liší tím, že má pouze jeden panel místo dvou, což by mělo vyhovovat uživatelům Windows. Na-

bídku, kterou Mint taktéž řeší vlastním způsobem, je nyní možné konfigurovat. Software manager provedl vizuální změny. Jedná se o vlastní aplikaci, která se však velmi podobá Synapticu. Vzhled změnil také Update Manager. Aplikace Upload Manager byla rozdělena do dvou aplikací, jedna řeší přenos souborů po protokolech FTP, SFTP, SCP a druhá tyto služby zpřístupňuje z panelu. Vývojáři také své aplikace otevřeli ostatním distribucím. Byly odstraněny loga Linux Mintu a upraveny závislosti tak, aby šly bez problémů nainstalovat do Ubuntu.

Linux Mint je **k dispozici ve dvou edicích** - Main Edition, která má 688 MB, a Universal Edition, která má 1GB, obsahuje více softwaru a také českou a slovenskou lokalizaci. Více najdete v článku **Recenze: Linux Mint 8 Helena**.

Ulteo Open Virtual Desktop 2.0

Poté, co byl Gaël Duval „odejit“ z Mandrivy, společnosti, kterou založil, pustil se do dalšího projektu - Ulteo. Původně se mělo jednat o další distribuci, která měla uživatelům přinést maximální pohodlí a prostě fungovat. Nakonec se ale z Ultea vyloupl projekt, který přináší zajímavé nápady na poli virtualizace systému a aplikací.

Prvním veřejným počinem Ultea byl OpenOffice.org v prohlížeči, z něhož se stal rázem jednoznačně nejpropracovanější online kancelářský balík. Poté byl prezentován celý linuxový operační systém v prohlížeči. Dále se začal projekt zaměřovat na spojení světů Linuxu a Windows.

Nový Open Virtual Desktop přináší virtualizovaný desktop, pomocí něhož lze spouštět jak aplikace pro Windows, tak pro Linux. Oproti minulé verzi

však uživatelé nemusí spouštět celý desktop, ale kliknutím na odkaz v prohlížeči mohou spustit samostatnou aplikaci. OVD 2 je k dispozici také sdílení adresářů pro snadnější spolupráci. Přidává podporu pro Windows Server 2003 a dokáže běžet na EC2 od Amazonu. Ulteo OVD může být nainstalováno na Ubuntu, Red Hat Enterprise Linux, CentOS a Fedoru. Lze také stáhnout kompletní instalaci, která již systém obsahuje (Ubuntu).

Ulteo Open Virtual Desktop je open source a můžete si **jej stáhnout** a vyzkoušet i vy.

Bezplatné CA - nebojte se šifrovat s S/MIME

František Kučera

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/bezpecnost/bezplatne-ca-nebojte-se-sifrovat-s-s-mime>

V dnešním praktickém návodu se naučíme šifrovat e-maily pomocí S/MIME. Zároveň je budeme moci i elektronicky podepisovat, což je výhodné, protože e-mailové adresy jde jinak velice snadno podvrhnout a vydávat se za někoho jiného.

Úvod

Naše soukromí by mělo být chráněno listovním tajemstvím, nicméně dnešní svět je plný všemožných slídlů a jiných záškodníků, takže kromě spoléhání se na psané právo je dobré používat i kryptografii. Ač to slovo zní hrozivě, šifrování je snadné a dostupné i běžnému uživateli.

OpenPGP (GPG) vs. S/MIME

OpenPGP a S/MIME jsou do jisté míry konkurenční technologie. Oboje slouží k šifrování a podepisování e-mailů, z bezpečnostního hlediska jsou srovnatelné – stojí na stejném šifrovacím algoritmu (RSA). V čem se ale liší, je způsob, jakým se ověřuje vlastník klíče.

OpenPGP funguje na síťovém principu – jednoduše si vytvoříte svůj klíč (resp. pár veřejného a soukromého klíče) a můžete šifrovat a podepisovat. Aby mohl někdo jiný váš podpis ověřit (vědět, že patří vám), musíte mu nejdřív předem sdělit otisk svého klíče, což je náročné – musíte to totiž provést nějakou důvěryhodnou cestou (např. předat na papíře při osobním setkání). Druhou možností je, že váš klíč podepíše vaši kamarádi a „zaručí“ se za vás. Adresát pak uvidí, kdo váš klíč podepsal, a pokud těm lidem věří, bude věřit i vašemu podpisu – nemusíte se tedy setkávat osobně.

S/MIME (a obecně PKI) oproti tomu funguje na hierarchickém principu. Existují zde tzv. certifikační autority (dále jen CA). Kořenové (nejvyšší) CA svým podpisem (certifikátem) ověřují podřízené CA a ty jednotlivé uživatele. Příjemce má ve svém e-mailovém klientovi nainstalované certifikáty autorit, kterým důvěřuje, což umožňuje bezpečnou komunikaci bez toho, aby bylo potřeba si předávat veřejné klíče osobně nebo se spoléhat na podpisy kamarádů.

S/MIME bývá někdy spojováno spíše se světem komerčního a uzavřeného softwaru, zatímco OpenPGP se považuje za víc „open“. V obou případech se ale jedná o otevřené standardy a v obou případech existují jak otevřené, tak uzavřené implementace: GnuPG (GPG), OpenSSL, GnuTLS, PGP... Tento článek se věnuje S/MIME, ale neznamená to, že by S/MIME byla jediná správná cesta – záleží na způsobu vaší práce, zda vám víc vyhovuje pavučina důvěry (WoT – Web of Trust) u PGP/GPG nebo hierarchický systém s certifikačními autoritami. A v neposlední řadě také záleží na tom, jakou technologii používají lidé, se kterými si budete dopisovat – výhodné je tak mít oboje.

Bezplatné certifikační autority

Provozovat certifikační autoritu něco stojí, a tak se ani vydávání certifikátů neobejde bez placení (alespoň u těch CA, které jsou ve výchozí instalaci prohlížečů a e-mailových klientů). Vedle toho zde existují i CA, které ověří vaši „totožnost“, a vydají vám certifikát bezplatně.

Jako zástupce těchto certifikačních autorit jsem vybral CAcert.org a [StartSSL](http://StartSSL.com). CAcert je zcela nekomerční a komunitní a její certifikáty používá např. poskytovatel IPv6 tunelů [SixXS](http://SixXS.com) nebo nadace [FSFe](http://FSFe.org). U StartSSL si naopak časem můžete (ale nemusíte) přikoupit placený certifikát, který bude důvěryhodný ve většině e-mailových klientů a také nabízí další zajímavé služby (DNS, OpenID).

Vytvoření soukromého klíče a požadavku

S/MIME stojí na asymetrické kryptografii – tedy šifrování s dvojicí klíčů, soukromým a veřejným. V prvním kroku si tedy tuto dvojici klíčů vytvoříme – použijeme k tomu software [OpenSSL](http://OpenSSL.org), který najdete ve své linuxové distribuci.

Nejprve si vyrobíme pomocný soubor s nastavením – šablonu – a pojmenujeme ho `nastaveni.txt`:

```
default_bits      = 4096
distinguished_name = req_distinguished_name
prompt           = no

[req_distinguished_name]
commonName       = franta@example.com
```

Zadejte samozřejmě svoji e-mailovou adresu. Více údajů (země, organizace...) není potřeba uvádět – stejně by se ve vydaném certifikátu neobjevily – ignorují se, protože je v našem případě nelze ověřit.

Následujícím příkazem si vygenerujeme soukromý klíč a požadavek:

```
openssl req -new -keyout klíč.pem -out požadavek.pem -nodes -config nastavení.txt
```

Soubor `klíč.pem` teď musíme strážet jako oko v hlavě, je to náš soukromý klíč a díky volbě `-nodes` není ani chráněn heslem. Takový soubor patří na šifrovaný disk bezpečného počítače. Také můžete volbu `-nodes` vypustit – pak ale nezapomeňte heslo. Soubor `požadavek.pem` je tzv. CSR, tedy požadavek na podepsání certifikátu. Obsahuje náš veřejný klíč a metadata (v našem případě jen e-mailovou adresu). Oba soubory jsou v textovém PEM formátu – snadno se kopírují třeba přes schránku a můžete si je zálohovat vytištěním na papír (jsou v Base64 kódování).

Získání certifikátu

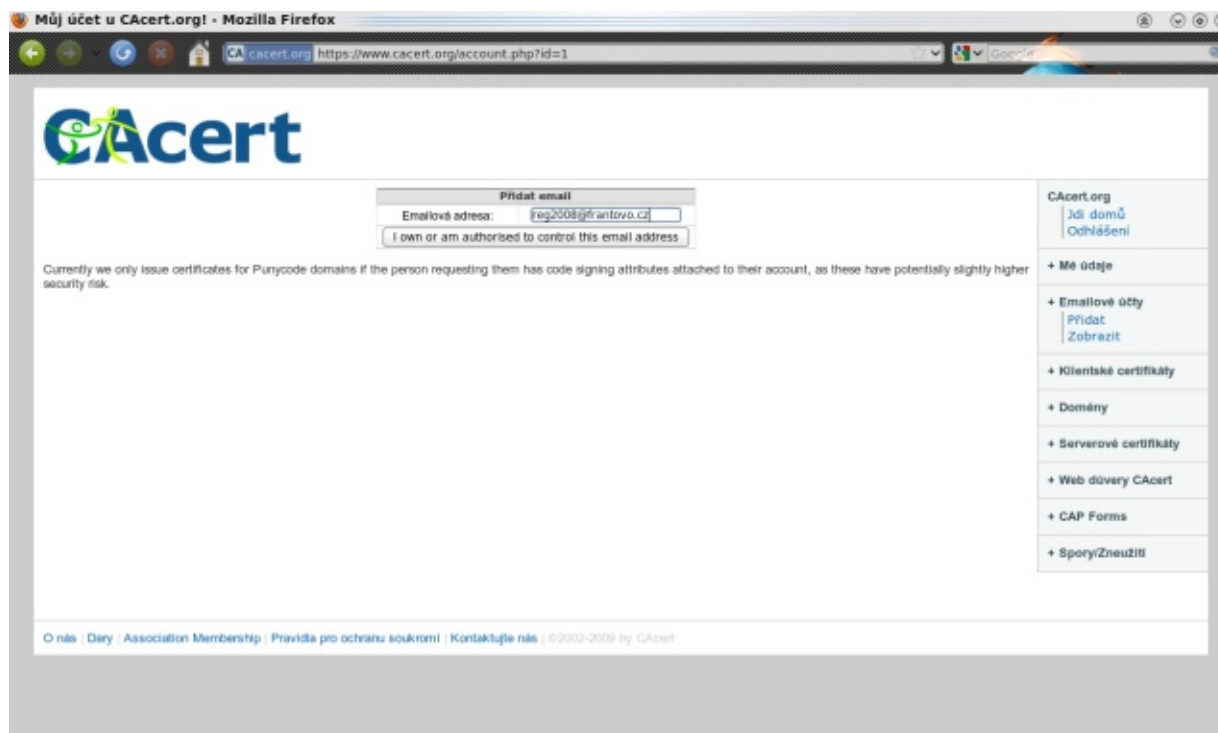
Soubor s CSR požadavkem vygenerovaný v předchozím kroku teď předáme certifikační autoritě a ta nám na základě něj vystaví certifikát. Před tím je potřeba ověřit, že jsme majiteli dané e-mailové adresy – jinak byste si mohli vyžádat certifikáty pro

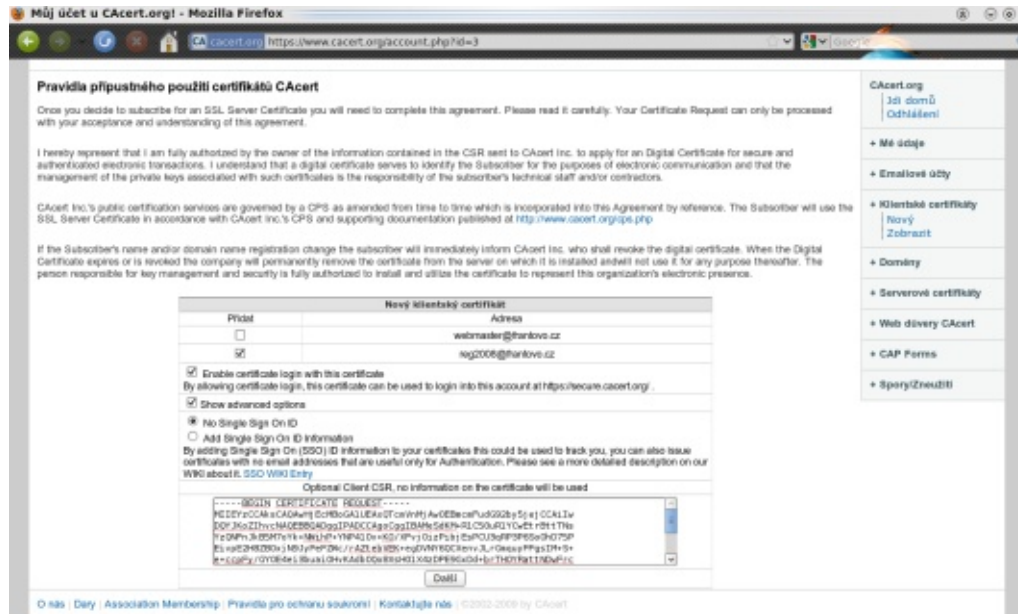
adresy cizích lidí, což by jistě nebylo dobré. Následující podpis se liší podle zvolené CA – kterou si vyberete, je na vás.

CAcert.org

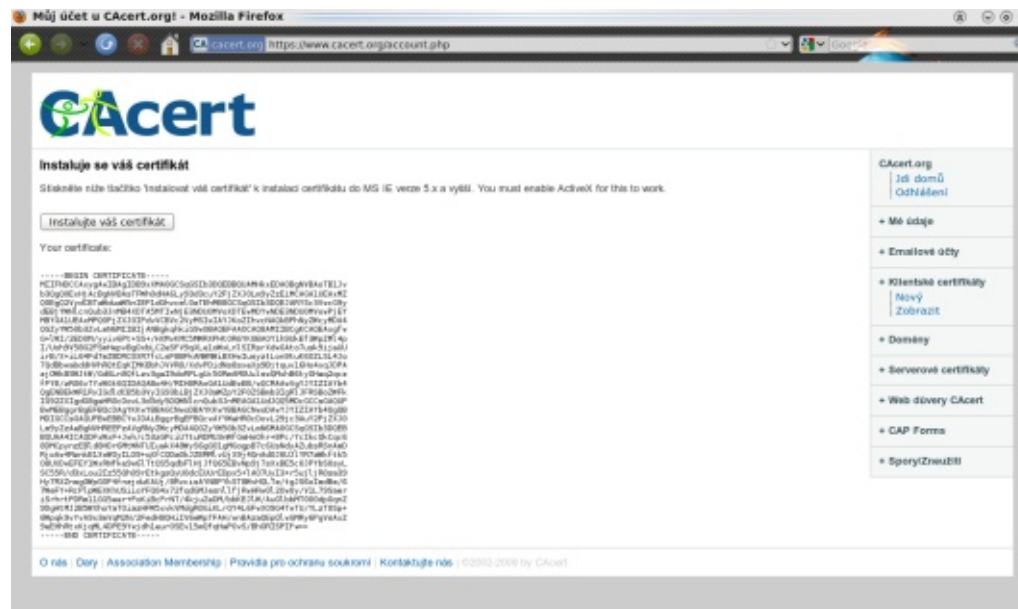
Po nezbytné registraci a přihlášení klikneme v nabídce na „Emailové účty“ a „Přidat“. Zadáme svoji e-mailovou adresu (stejnou jako v CSR) a odešleme. Vzápětí nám přijde ověřovací e-mail s odkazem – klikneme na něj a potvrdíme, že se skutečně jedná o náš e-mail.

Po ověření e-mailové adresy si můžeme požádat o certifikát – klikneme na „Klientské certifikáty“ a „Nový“. Zaškrtneme svoji e-mailovou adresu a volbu „Show advanced options“. Do textového pole vložíme obsah souboru `požadavek.pem` a odešleme.

CAcert.org nám obratem vygeneruje certifikát:

Máme klientský certifikát. Uložíme si ho včetně hlaviček (-----BEGIN CERTIFICATE----- a --- --END CERTIFICATE-----) do souboru certifikát-cacert.pem.

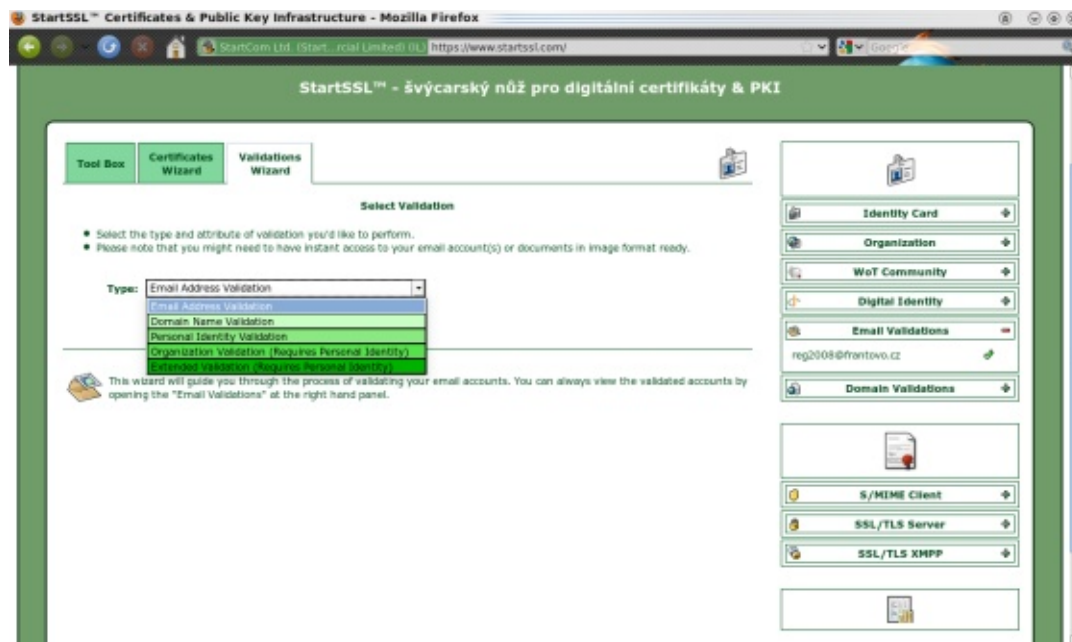
Klíč a certifikát můžeme zabalit do jednoho souboru - k tomu slouží binární formát PKCS#12:

```
openssl pkcs12 -export -in certifikát-cacert.pem -inkey klíč.pem -out cacert.p12
```

Při vytváření tohoto „archivu“ budeme požádáni o heslo, kterým bude chráněn. Textové PEM soubory s klíčem a certifikátem můžeme smazat (dají se v případě potřeby z PKCS#12 zase obnovit).

StartSSL

Opět se zaregistrujeme a přihlásíme. Poté klikneme na „Validations Wizzard“ a vybereme „Email Address Validation“. Tentokrát nebudeme klikat na odkaz z e-mailu, ale opišeme z něj kontrolní kód do webového formuláře. Ověření dané adresy je teď platné po dobu třiceti dnů - do té doby si musíme certifikát vyřídít, jinak je potřeba adresu znovu ověřit (na platnost certifikátu samozřejmě tato lhůta nemá vliv).

Po ověření e-mailové adresy si můžeme požádat o certifikát – klikneme na „Certificates Wizard“ a zvolíme „S/MIME and Authentication Certificate“. V případě klientských (S/MIME) certifikátů bohužel nemůžeme použít vlastní CSR a soukromý klíč z předchozího kroku. Ke generování klíče totiž dochází ve webovém prohlížeči – jak praví jejich [FAQ](#):

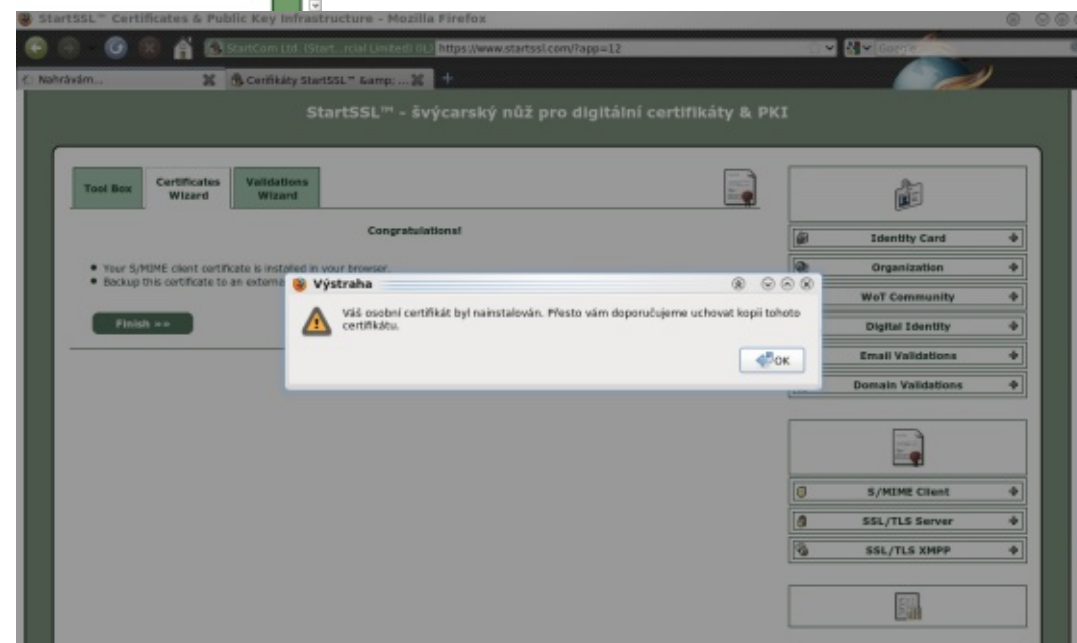
Otázka: Can I submit a certificate request (CSR) for client certificates (S/MIME)?

Odpověď: No. The client certificates (S/MIME) are created by using the capabilities of the browser. The private key and certificate request are generated by either using the <KEYGEN> tag (Firefox) or activeX control (Internet Explorer). This is the most convenient way for the majority of users. The in-

stallation of the certificate is seamless and doesn't require any special knowledge by the user. For the security minded it's important to note that the **private key is generated in the browser** and not at the server side!

Na jednu stranu je to pohodlnější způsob (nemusíme si klíč s požadavkem vytvářet ručně v příkazové řádce), na druhou stranu nemáme situaci tolik pod kontrolou (byť se klíč generuje v prohlížeči, a ne na serveru) a nemůžeme si zvolit dlouhý klíč 4096, ale „jen“ 2048 (případně 1024).

Pokud ale žádáme o serverový certifikát (pro doménu), můžeme vlastní CSR a vlastnoručně vytvořený klíč použít. U serverových certifikátů můžeme mít i délku 4096 bitů.

Klientský (S/MIME) certifikát je teď včetně klíče nainstalován v našem webovém prohlížeči. Odtud si ho vyexportujeme do souboru `startssl.p12` - ve Firefoxu pomocí [Úpravy / Předvolby / Rozšířené / Šifrování / Certifikáty / Zálohovat](#). Zálohu jsme provedli ve formátu PKCS#12, což je binární formát a v souboru je uložený jak soukromý klíč, tak certifikát (veřejný klíč).

StartSSL nabízí vedle vydávání SSL certifikátů i jiné zajímavé služby. Můžete si zde zdarma aktivovat OpenID, které pak bude: `https://vaše-jméno-či-přezdívka.startssl.com/` (pokud máte svoji doménu nebo stabilní webovou adresu, doporučuji používat jako OpenID adresu je a na StartSSL pouze delegovat - budete na nich nezávislí a můžete kdykoli svého OpenID poskytovatele změnit). Ověřování pak probíhá (stejně jako přihlašování k jiným službám StartSSL) přes klientský certifikát, takže při používání svého OpenID ani nebudete muset zadávat heslo. StartSSL dále poskytuje DNS servery (můžete je používat pro svoji doménu, zatím je to beta).

Nastavení e-mailového klienta

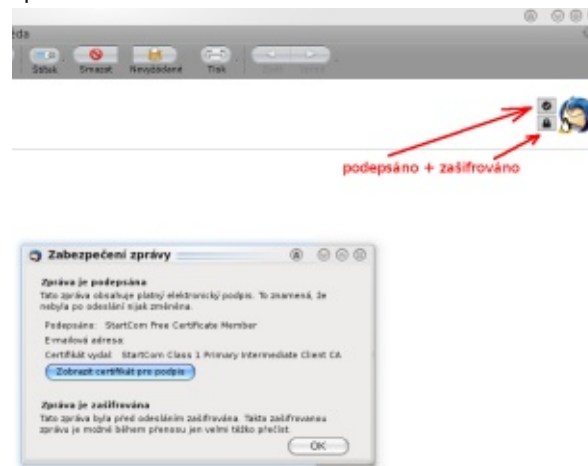
Bez ohledu na to, kterou CA jsme si vybrali, máme teď jak soukromý klíč, tak podepsaný certifikát v jednom souboru - buď `cacert.p12` nebo `startssl.p12`. Teď je potřeba nainstalovat si do e-mailového klienta (zejména na straně příjemce) kořenový certifikát dané CA (získáme na jejich webu) a importovat si svůj klíč a certifikát (PKCS#12) do e-mailového klienta, ze kterého budeme posílat podepsané e-maily a číst ty šifrované.

Thunderbird

V [Thunderbirdu](#) si importujeme soubor `*.p12` pomocí [Úpravy / Předvolby / Rozšířené / Cer-](#)

[tifikáty / Importovat](#). Budeme dotázáni na heslo k `*.p12` souboru a hlavní heslo k Thunderbirdu (pokud ho máme) - tím bude také náš certifikát a klíč chráněn. Podobným způsobem si importujeme i kořenový certifikát dané CA.

Takto potom vypadá podepsaná a zašifrovaná zpráva v Thunderbirdu:

Výhodou oproti OpenPGP/GPG zde je, že není potřeba doinstalovávat žádné rozšíření (Enigmail) - S/MIME je podporované ve výchozí instalaci Thunderbirdu.

KMail

[KMail](#) obsahuje ve výchozí instalaci modulu jak pro OpenPGP (GPG), tak pro S/MIME šifrování a podepisování. Ke správě klíčů a certifikátů v KDE slouží grafický nástroj Kleopatra, který je nadstavbou nad `gpgsm` (GNU privacy guard - S/MIME version).

Svůj klíč a certifikát si importujeme pomocí příkazu:

```
gpgsm --import cacert.p12
```

Budeme dotázáni na heslo k PKCS#12 souboru a potom na heslo, kterým bude soukromý klíč chráněn v rámci GPG systému (stejně jako u GPG jsou tyto klíče uloženy v adresáři `~/.gnupg`)

Dále je potřeba importovat kořenový certifikát dané CA a označit ho za důvěryhodný:

```
# importujeme kořenový certifikát
gpgsm --import root.crt

# vypíšeme si veřejné klíče a zjistíme
otisk toho daného kořenového certifikátu
gpgsm -k

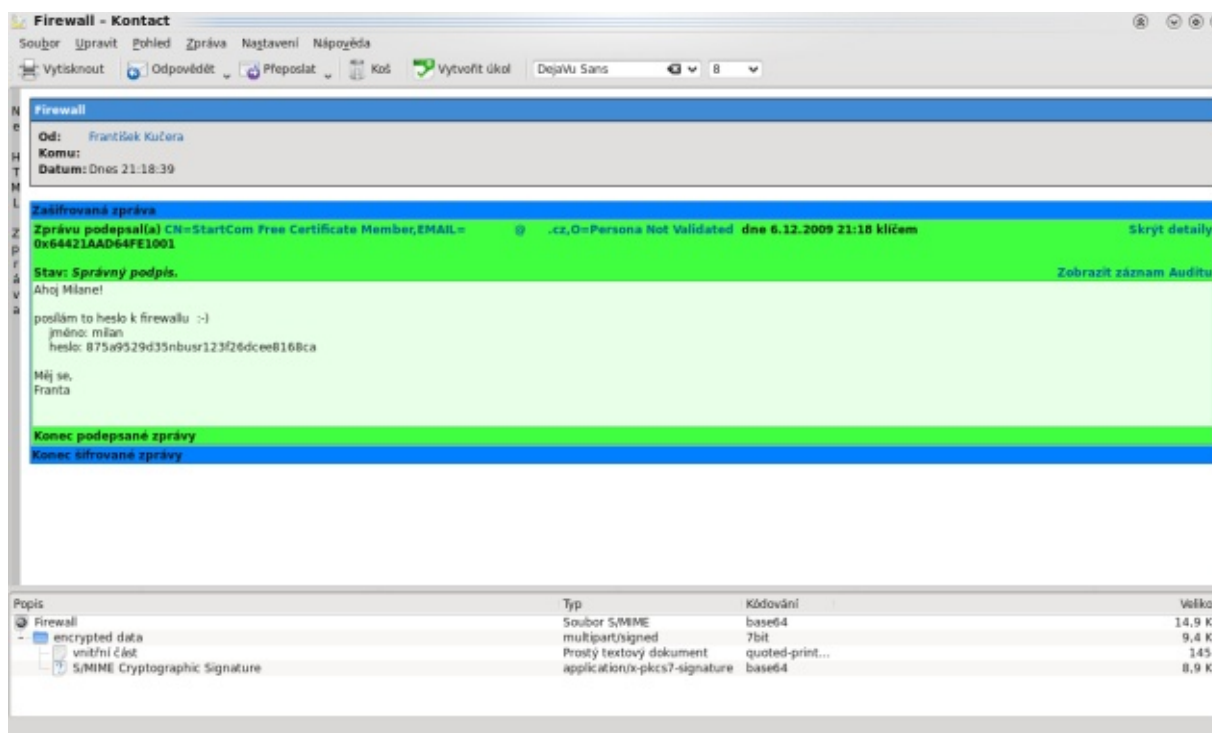
# nepovinný komentář - pro pořádek
echo "# CAcert" >> ~/.gnupg/trustlist.txt

# otisk certifikátu + S (označíme danou CA
jako důvěryhodnou)
echo
"13:5C:EC:36:F4:9C:B8:E9:3B:1A:B2:70:CD:80:
88:46:76:CE:8F:33 S" >> ~/.gnupg/trust-
list.txt

# pošleme signál HUP gpg-agentovi, aby si
načetl změny
killall -SIGHUP gpg-agent
```

V [KMailu](#) (Kontaktu) si potom nastavíme klíč pro danou identitu (e-mailovou adresu odesílatele) v: [Nastavení / Nastavit KMail / Identity / Změnit / Šifrování](#) (na stejném místě se nastavují jak OpenPGP klíče, tak S/MIME).

Takto potom vypadá podepsaná a zašifrovaná zpráva v KMailu:

Na rozdíl od Thunderbirdu v KMailu nestačí zadat heslo ke „klíčence“ jen při spuštění e-mailového klienta, KMail používá gpg-agenta a na heslo se ptá častěji (záleží na vašem nastavení).

Serverové certifikáty

Tento článek se zabývá získáním certifikátu pro šifrování a podepisování e-mailů, ovšem služeb těchto CA můžete samozřejmě využít i pro získání serverového certifikátu. Ten vám poslouží k zabezpečení vašeho webového, poštovního, XMPP nebo jiného serveru. Kontrola, zda jste oprávněni získat

certifikát pro danou doménu probíhá opět e-mailem – je potřeba mít přístup k adrese ve tvaru `webmaster@vaše-doména.cz`.

Je to bezpečné?

Pokud identifikace uživatele spočívá jen v zaslání e-mailu a kliknutí na odkaz, lze samozřejmě namítnout, že toto řešení není příliš bezpečné. Stejně tak prosté stahování kořenového certifikátu CA z jejího webu není optimální – cestou nám teoreticky mohl někdo podstrčit jiný certifikát a my to nemáme jak ověřit, protože neznáme otisky certifikátu.

Certifikát CA byste si tak měli stáhnout aspoň na různých počítačích v různých sítích a zkontrolovat, zda je vždy stejný. V tomto případě má výhodu StartSSL, protože její komerční certifikáty jsou v běžných prohlížečích už nainstalované, a tak si její *Class 1* certifikát můžete stáhnout po bezpečném HTTPS. Jestliže máte pocit, že vám tato úroveň zabezpečení nevyhovuje, stačí si pořídit certifikát od některé z komerčních CA. Nabídka je opravdu široká – stačí, když se podíváte do svého e-mailového klienta nebo webového prohlížeče, jaké autority v něm jsou nainstalované jako důvěryhodné. Osobně si myslím, že mít podepsaný certifikát od bezplatné CA je dobrou alternativou k samopodepsaným certifikátům – za nulové náklady přináší alespoň nějaké zvýšení důvěryhodnosti (jak velké, to nechám na vás).

Firefox 3.6 - rychlejší, opatrnější, barevnější

Jan Hrach

ABC
LINUXU.cz

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/firefox-3.6-rychlejsi-opatrnejsi-barevnejsi>

Mozilla Firefox je nejpopulárnější linuxový prohlížeč a druhý nepoužívanější prohlížeč vůbec. Stále probíhá jeho vývoj a co nevidět vyjde nová verze 3.6. Pojdte se podívat, zda přináší nějaké zajímavé změny.

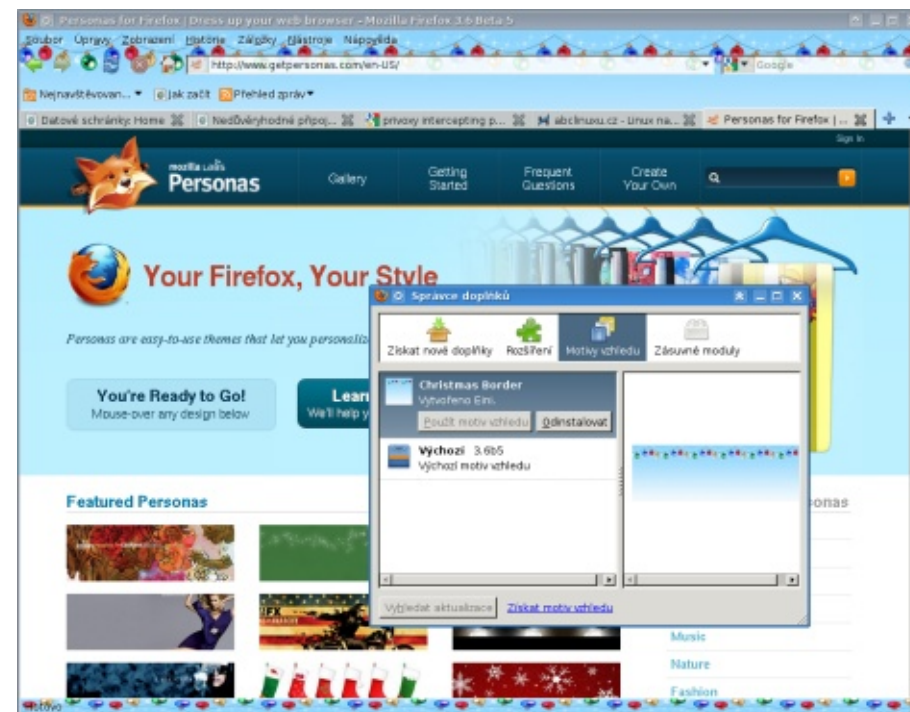
Poslední verze (3.5), která vyšla 30. června minulého roku, přinesla spoustu novinek. Jak je poznat již z čísla 3.6, nyní se jedná o „desetinku“ přinášející jen drobná vylepšení. Každopádně si myslím, že některá z nich stojí za pozornost.

Personas

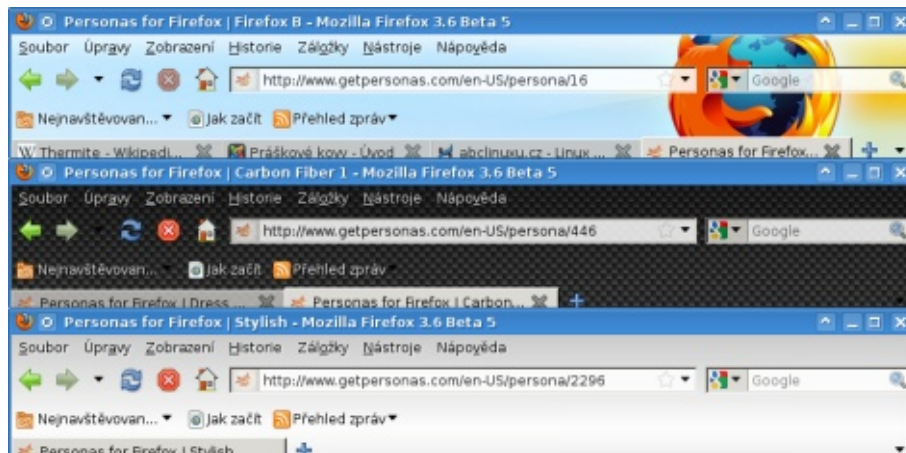
Jedním z velkých taháků verze 3.6 jsou *personalizované motivy vzhledu*, takzvaná Personas. Původně byla vyvíjena zvláště jako rozšíření a nyní se je Mozilla rozhodla začlenit do Firefoxu rovnou. O co jde? Nástrojové lišty jsou obvykle šedé, případně v některých tmavých tématech černé. Personas umožňuje dát jim na pozadí obrázek. Těžko říct, jak moc to může být užitečné, osobně si dovedu představit využití asi jen pro marketing a propagaci loga nebo firemních barev například v internetové kavárně či při OEM instalaci počítače.

V galerii již hotových stylů getpersonas.com jich najdete nepřeborné množství od infantilních křiklavých obrázků až po decentní vzory.

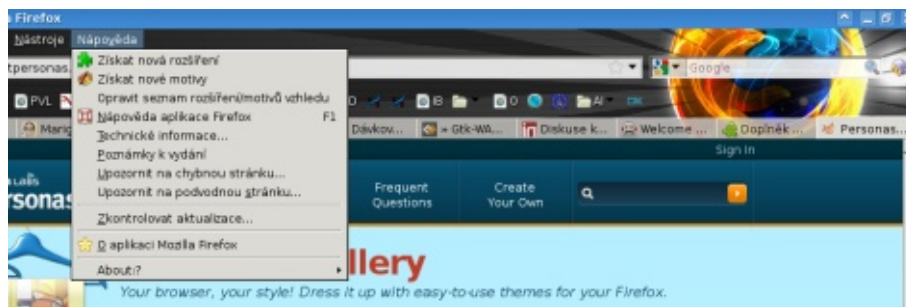
Nicméně, jak jsem již napsal, Personas mění pouze vzhled panelů nástrojů, stavového řádku a tabů (ty se chovají jako poloprůhledné), nikoli však již nabídek a dalších prvků uživatelského rozhraní. Po rozkliknutí nějakého menu tedy pocit grafického vyladění pravděpodobně rychle vyprchá...

Nastavené Personas. Ještě se sluší podotknout, že Firefox není potřeba restartovat.

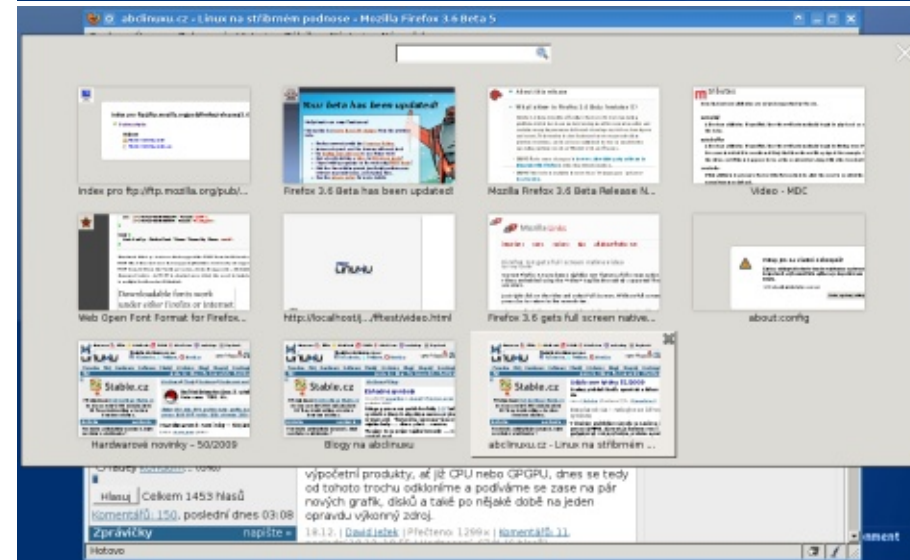
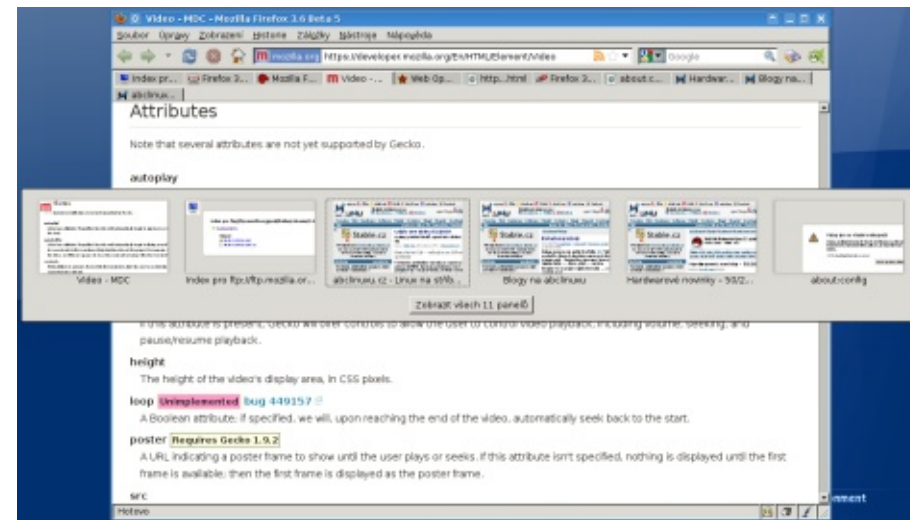
Několik různých Personas

Vzhled menu se nemění, takže příliš nezapadá...

Přehled otevřených panelů

Ctrl+Tab již pouze nepřeskakuje mezi otevřenými panely, ale zobrazí nabídku s jejich náhledy. Pokud jich je tolik, že se nevejdou na obrazovku, tlačítkem „Zobrazit všech n panelů“ se nabídka zvětší a mezi panely lze dokonce vyhledávat. Podle mě velmi praktická funkce

Pozor! Pozor! Máte děravý plugin!

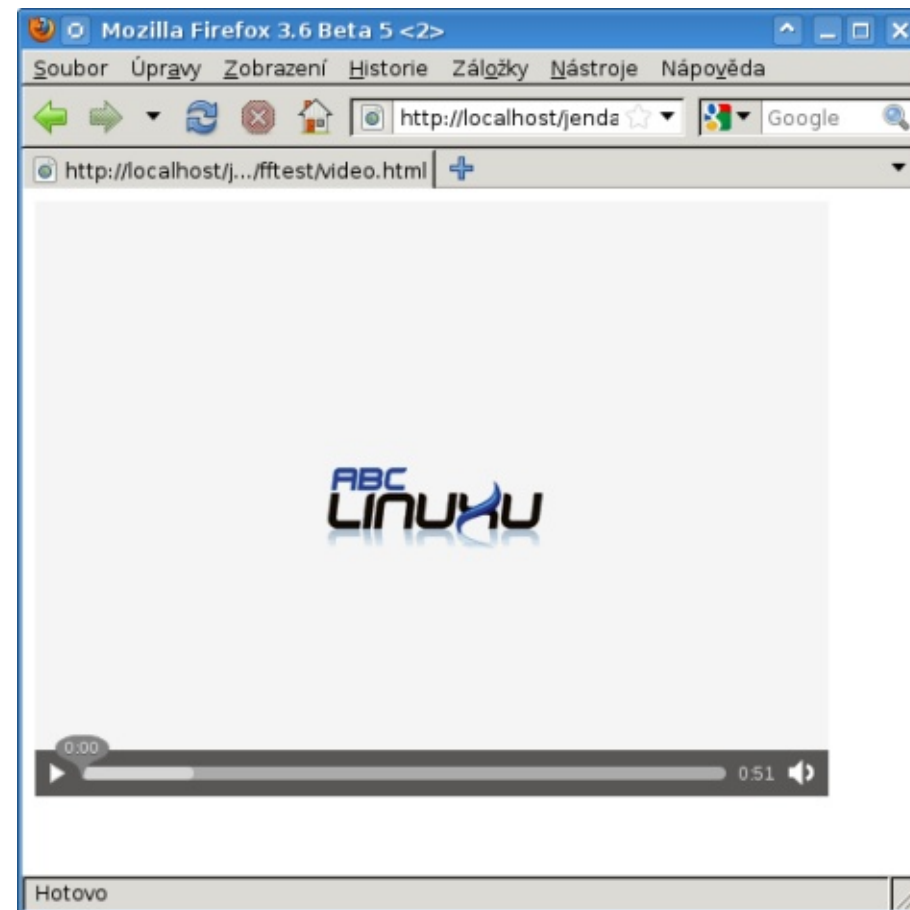
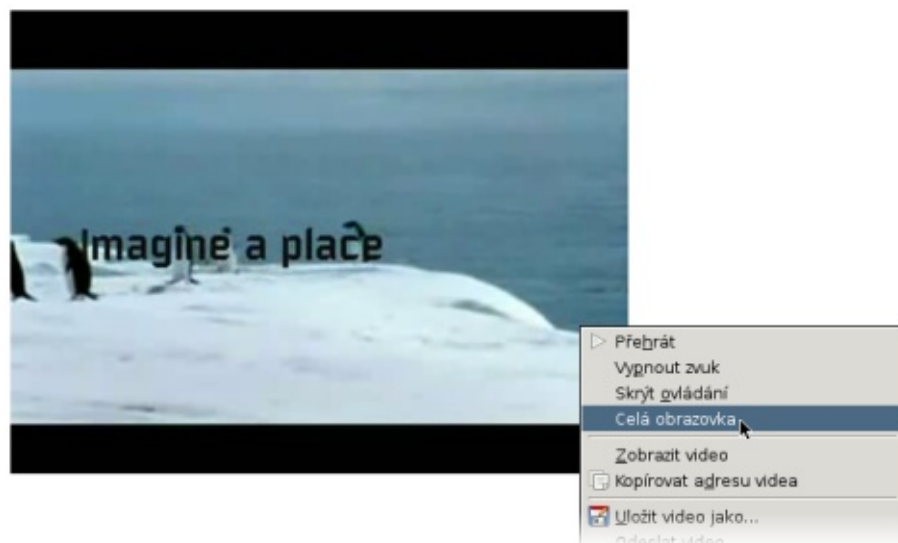
Mozilla zjistila, že největší bezpečnostní hrozbu nepředstavují díry v samotném Firefoxu (jsou docela rychle opravovány), ale děravé zásuvné moduly, které si aktualizaci řeší samy a mnohdy docela sporadicky. Uživatelé

lům bude při detekci neaktualizovaného pluginu vyjždět varování. Zároveň si můžete aktuálnost svých pluginů ověřit na mozilla.com/en-US/plugincheck. Bohužel například mplayerplug-in nezná. Nicméně u nás by měla být bezpečnost pluginů řešena balíčkovacím systémem.

Vylepšená podpora tagu video

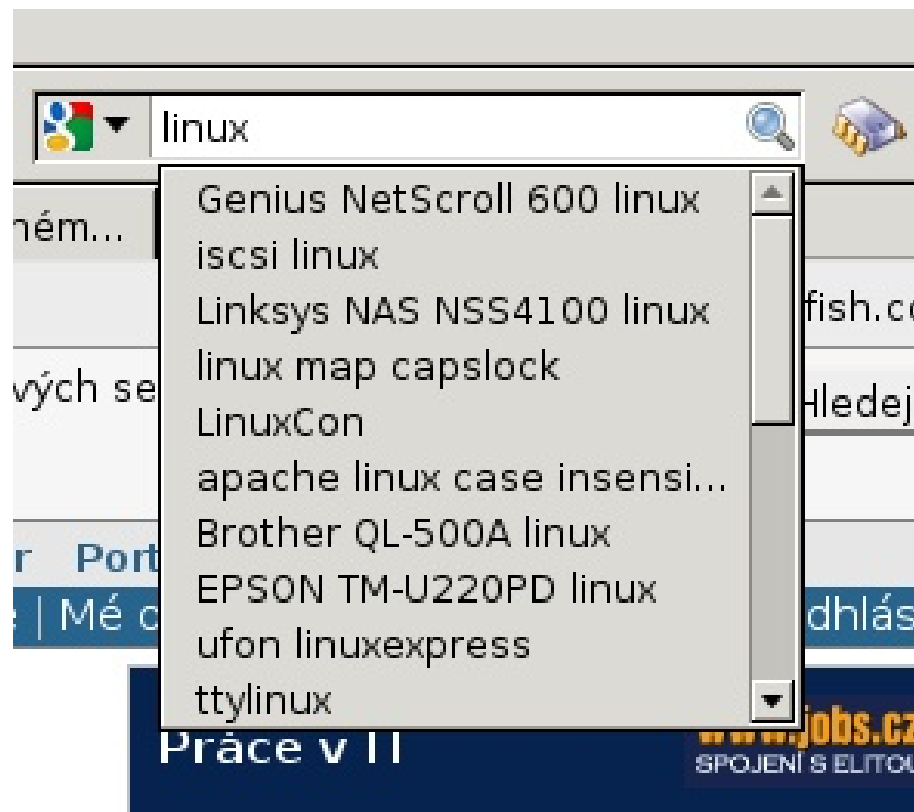
Dostáváme se již spíše ke kosmetickým vylepšením. Uživatel si může přehrávající se video vložené pomocí tagu `video` zvětšit na celou obrazovku. Bohužel se zdá, že Firefox zatím nepodporuje hardwarově akcelerovaný výstup, jako je například `gl` nebo `xv` u MPlayeru, a proto je přehrávání zvětšeného videa velmi trhané.

Dále je možné u tagu `video` použít atribut `poster` a nastavit ho na cestu k obrázku, který se bude místo videa zobrazovat před jeho spuštěním.

Napovídání ve formulářových polích

Pokud začnete psát text do vstupního pole formuláře, které jste již dříve vyplňovali, zobrazuje se nápověda nejen výrazů začínajících stejně, ale i obsahujících kousek dosud zadaného řetězce. Stejně to funguje i pro vyhledávací políčko. Drobnost, ale potěší.

Rychlost a paměť

Stalo se již tradicí, že v každé nové verzi slibuje Firefox ještě vyšší rychlost a nižší paměťovou náročnost. S pamětí musím souhlasit – verze 3.6 si na rozdíl od 3.5 vezme při desítkách otevřených panelů skutečně méně. Rychlost je u obou velmi podobná.

Měření

Měřil jsem na AMD Sempronu 3000+, Firefox měl vždy nový profil bez rozšíření. Měřil jsem studený start, teplý start (data jsou v cache) a dobu vykreslení jedné *velmi* košaté diskuze pod zápisem [Krokodýlí řeka](#).

Rychlost Firefoxů

	Firefox 3.5.6	Firefox 3.6b5
Studený start	10 s	9,5 s
Teplý start	2 s	2 s
Renderování stránky	21 s	20,5 s

Závěr

Je pěkné pozorovat, že Firefox se s každou další verzí zlepšuje. Náhledy při přepínání panelů, inteligentnější doplňování vstupních polí a další novinky jsou vlastnosti, které jistě potěší. Přidejte pár rozšíření a máte dobrý prohlížeč. Jen ještě trochu srazit paměťovou náročnost, zejména při delším běhu...

Pošták Thunderbird III.

Jan Hrach

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/postak-thunderbird-iii>

Po dlouhé době a několika odkladech vyšla třetí verze populárního poštáka: Mozilla Thunderbird 3. Přináší nové grafické rozhraní, vyhledávání a vylepšenou práci se složkami.

Těžké období

S Thunderbirdem to vypadalo jednu dobu skutečně neslavně. Krize po odchodu hlavních vývojářů nakonec vyvrcholila založením Mozilla Messaging, která vzala vývoj Thunderbirdu pod svá křídla a vývoj se dal opět zvolna do pohybu. Opravdu zvolna, například první návrh na vylepšení GUI zazněl už před čtyřmi lety a implementace ve stabilní verzi se dočkal teprve nyní.

Trojka přichází

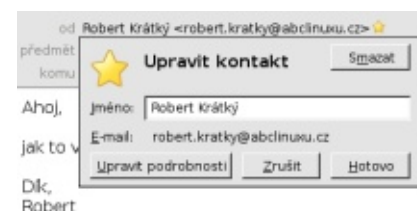
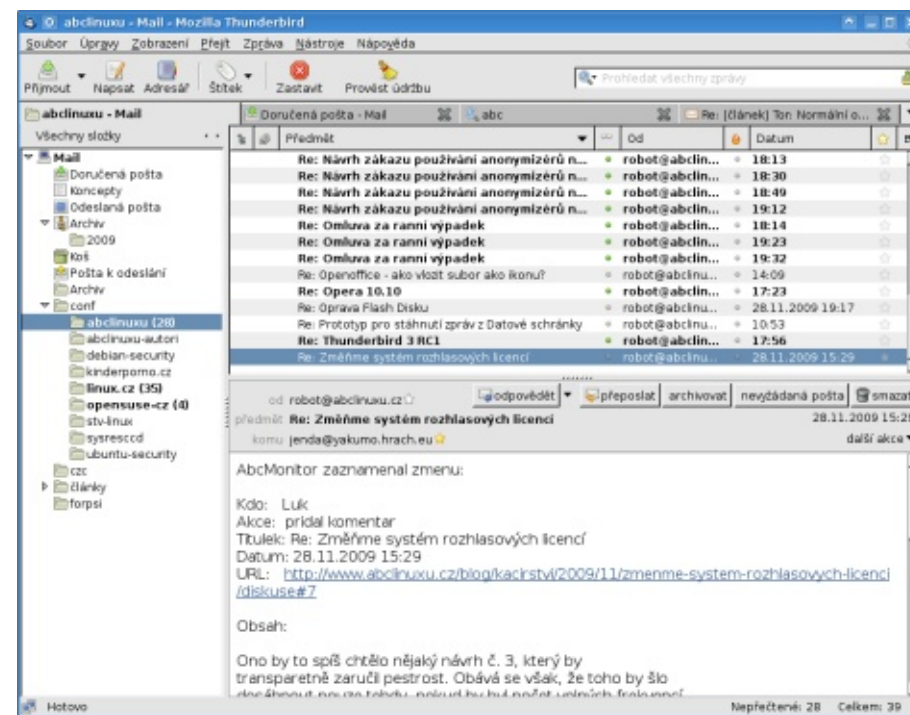
Uživatelé předchozích verzí, kteří volali hlavně po použitelném vyhledávání, se dočkali. A spolu s ním přišla spousta dalších velkých i menších novinek. Protože vyřizováním korespondence tráví uživatelé poměrně dost času, hodí se každé vylepšení.

GUI

Začneme s největším tahákem nového Thunderbirdu.

Určitě si povšimnete panelů v horní části okna. Do nového panelu se dá otevřít téměř cokoliv – výpis složky, zpráva, vyhledávání. Ovšem bohužel ne už například okno pro psaní nové zprávy. Ale i tak tuto vlastnost určitě ocení hlavně ti, kteří si zvykli na panely ve webovém prohlížeči, a zatvrzelí odpůrci konceptu jedna aplikace – jedna plocha.

Dále se přestěhovala tlačítka **Odpovědět**, **Přeposlat**, **Smazat** a další do části okna se zprávou. Osobně mi toto rozložení přijde logičtější, nicméně není problém je vrátit zpět do horní lišty. Rovněž si všimnete hvězdičky vedle e-mailové adresy. Slouží k rychlému přidání do kontaktů, případně k úpravě existujícího kontaktu.

Složky a vše kolem nich

Pokud vyberete více zpráv nebo sbalené vlákno, zobrazí se vám rychlý přehled.

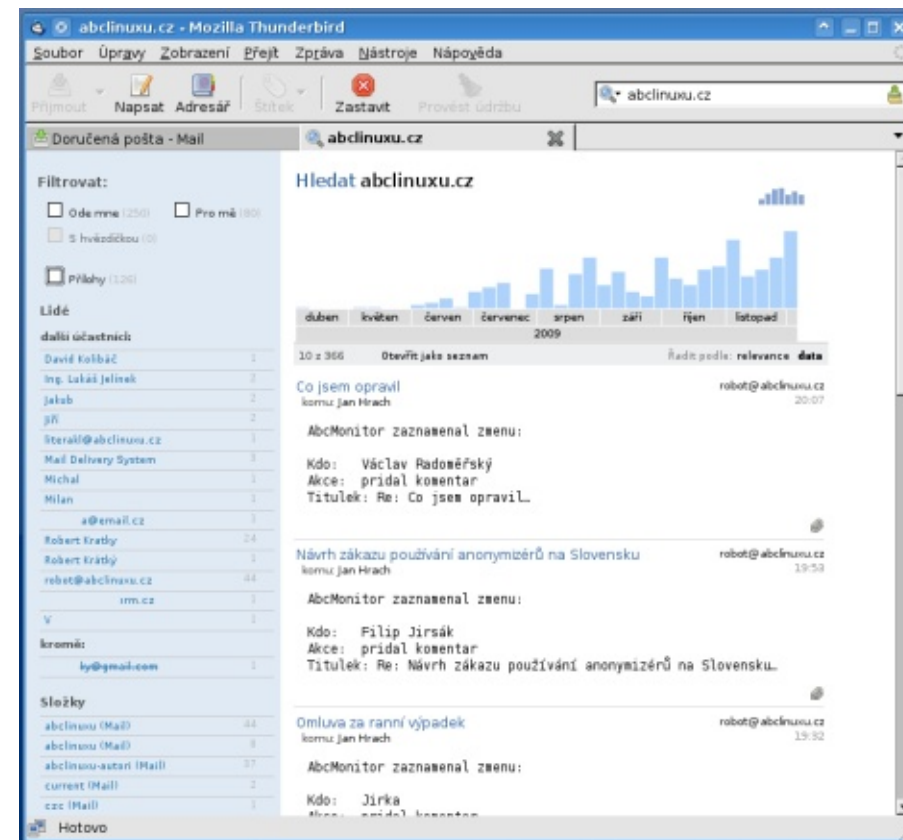
V minulých verzích Thunderbirdu se ve výpisu složek rozlišovaly pouze složky, ve kterých byly všechny zprávy přečtené, a ty, ve kterých byla nějaká nepřečtená zpráva (ta se zobrazila tučně). Thunderbird 3 přidává třetí stav „přišla nová zpráva a do složky jste se ještě nepodívali“. To je indikováno tučně a modře.

Tlačítko „archivovat“ vytvoří ve složce *Archiv* podsložku s číslem aktuálního roku a zprávu do ní přesune. Užitečné, pokud nechcete mít například v *Doručených* nepořádek.

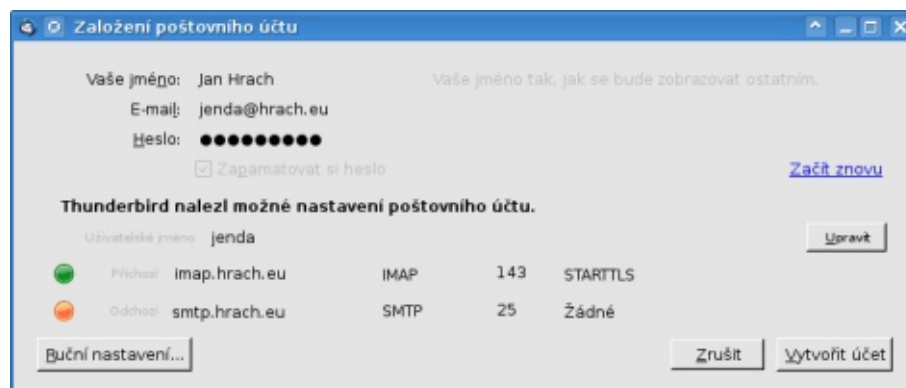
Vyhledávání

Při prvním spuštění si Thunderbird vytvoří index, což může trvat poněkud déle, ale následné vyhledávání ve zprávách je bleskové. Při hledání si můžete nastavit spoustu filtrů – zajímaví vás zprávy, které přišly v říjnu 2009, jsou ve složce *AbcLinuxu*, napsal je Robert Krátký a obsahují přílohu ve formátu PDF? Navíc se při vyhledávání zobrazuje kalendář se statistikou, kolik odpovídajících zpráv přišlo ve kterém roce a měsíci. Vyhledané zprávy si můžete nechat zobrazit jako rychlý přehled (viz výše) nebo jako normální seznam

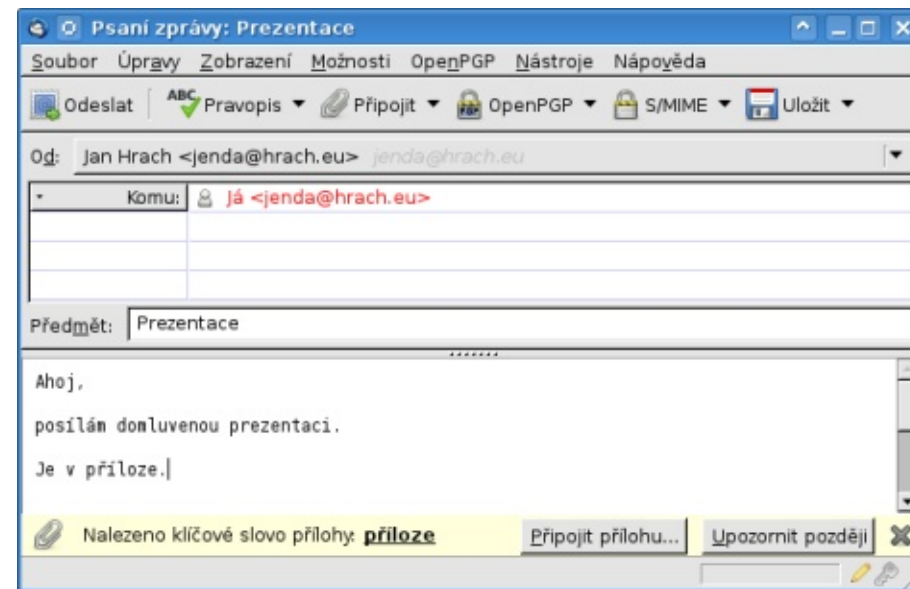
Průvodce přidáním nového účtu

Zejména pro začátečníky je stresující, když si přidávají nový účet a nevědí, co je to ten SMTP server, POP3 a IMAP. Mozilla se chlubí novou vlastností – při přidávání účtu stačí zadat jméno, e-mail a „heslo“ a Thunderbird se pak pokouší zbylé údaje uhádnout – například pro e-mail example@example.com se zkusí postupně připojit na smtp.example.com:25 pro SMTP, imap.example.com, mail.example.com, pop3.example.com a další „běžné tvary“. Osobně se mi takovéto věštění z křišťálové koule příliš nelíbí, zejména protože se na vyvěštěné adresy budou posílat uživatelovy přihlašovací údaje.

Upozornění na nepřiložený soubor

Když Thunderbird detekuje ve zprávě nějaké slovo naznačující, že se v e-mailu mluví o příloze, zobrazí vám žlutou lištu s upozorněním, že pravděpodobně chcete přiložit soubor. Pokud nic nepřiložíte, zeptá se ještě jednou při odesílání.

Škálování obrázků

Pokud mají vaši známí zlozvyk posílat e-mailem nezmenšené fotografie, určitě oceníte, že Thunderbird ty, které se nevejdou do okna, přeškáluje, takže pro rychlé prohlédnutí není třeba horizontálně rolovat nebo otevírat externí prohlížeč obrázků.

Závěrem

Třetí verzi používám už od bety a dosud jsem nenarazil na žádnou chybu. Možná trochu zamrzí absence integrované podpory GPG a kalendáře (je nutné nainstalovat rozšíření Enigmail a Lightning), jako mají například produkty z balíku **Kontakt**. Nicméně pokud požadujete multiplatformního e-mailového klienta, je pro vás Thunderbird již plnohodnotnou alternativou velkých balíků.

Rok 2009 nejen s Linuxem

Jiří Eischmann

<http://www.linuxexpres.cz/rok-2009-nejen-s-linuxem>

Rok 2009 byl plný událostí, které se přímo i nepřímo týkaly Linuxu a otevřeného softwaru. Netbooky i nadále hýbaly světem Linuxu stejně tak jako Linux ovlivňoval svět mobilních telefonů. OSS byl nasazován na úřadech po celé Evropě kromě České republiky. Nejedna z nás se zapotil s grafickými kartami Intel a v neposlední řadě vyšlo mnoho distribucí obsahujících mimo jiné i stabilní a použitelné KDE

Netbooky i nadále hýbaly světem Linuxu

Jestli něco v posledních letech zahýbalo světem desktopového Linuxu, byly to netbooky. Microsoft na tomto trhu zaspal a speciálně upravené linuxové distribuce byly instalovány na téměř všechny netbooky. Poté Microsoft získal agresivní cenovou politikou na trhu převahu, ale i tak někteří výrobci hlásí kolem 30 procent prodaných netbooků s Linuxem. Na nástup netbooků již zareagovaly všichni velcí linuxoví distributoři a každý z nich nabízí nějakým způsobem upravenou verzi pro běh na počítačích s malou obrazovkou. Fenoménem v této oblasti se však stal v roce 2009 Moblin.

Tento projekt byl založen společností Intel za účelem vytvoření distribuce pro netbooky s procesorem Atom. Později přešla správa projektu pod Linux Foundation, aby byl dosaženo neutrality. Intel si však zachoval vůdčí roli ve vývoji. Moblin se vyznačuje nejen optimalizací na procesor Atom, ale i originálním rozhraním, které během roku převzaly všechny velké distribuce. Moblin se v minulém roce dostal již do verze 2 a výrobci netbooků Foxconn, Acer a Dell oznámili, že budou přímo Moblin nebo ostatní distribuce s jeho rozhraním instalovat na své netbooky.

Ubuntu Moblin Remix, zdroj blog.canonical.com

Ke konci roku mělo podle předpovědí dojít k nástupu netbooků s procesory ARM, které by měly pomoci Linuxu mezi netbooky, ale kromě několika prototypů a ohlášení zatím k ničemu nedošlo. Snad se dočkáme v roce 2010.

Sun odkoupen firmou Oracle

Na jaře celý svět sledoval námluvy společnosti Sun Microsystems. Jelikož tato firma stojí také za celou řadou významných open source projektů sledovat svět OSS tyto události s ještě větším zájmem. Sun sice držel velké množství zajímavých technologií, ale všeobecně se mělo za to, že je nedokázal dostatečně komerčně využít, proto se rozhodl hledat partnera, kterému by se jeho technologie hodily do portfolia. Jelikož Sun není žádným drobečkem, IT firem, které by ho mohly pohltit, mnoho nebylo. Už to vypadalo, že skončí v náručí IBM, ale námluva na poslední chvíli ztroskotala a Sun nakonec skončil v náručí Oracle, o kterém se původně spekulovalo, že chce Sun odkoupit společně s HP.

V souvislosti s touto fúzí vyvstávají otázky, co se stane s jednotlivými open source projekty Sunu. Největší strach má odborná veřejnost především o open source databázi MySQL, protože Oracle je největším producentem databázových produktů na světě a MySQL byla pro jeho komerční produkty určitým konkurentem. Evropská komise si dokonce podmínila schválení fúze tím, že se Oracle zaváže k tomu, že vývoj MySQL nepřidusí nebo neuzavře. Naopak budoucnost pod křídly Oracle má Java, v které je vytvořena celá řada aplikací této společnosti. Počítá se také s operačním systémem Solaris, který by měl společně s Oracle Enterprise Linux vytvořit dvojici, schopnou nabídnout zákazníkovi vše, co potřebuje. Zdá se, že ani vývoj OpenOffice.org by neměl být výrazněji ohrožen.

Nasazování open source software v Evropě

Na začátku prosince jsme vás informovali o tom, že rozšíření OSS v evropských firmách a institucích je větší než v Severní Americe. Potvrzovaly to i události v roce 2009. Španělský region Axarquia se rozhodl nasadit ve svých organizacích open source software, který poběží na linuxové distribuci Guadalinux (derivát Ubuntu). Maďarská ekonomika je na dně a veřejné finance předlužené, proto se tamní vláda rozhodla podporovat nasazení OSS, což by mělo vést k úsporám. Kromě vyhrazených peněz na OSS byly také zakázány jakékoliv podmínky, které by nasazení OSS znemožňovaly.

Stejně jako maďarská vláda, i ta nová německá se v programovém prohlášení zavázala k prosazování otevřených standardů a férovým podmínkám pro OSS. Ve Švýcarsku vznikla skupina napříč politickými stranami, která prosazuje otevřené standardy a OSS ve státní sféře. Jedním z cílů je vytvořit centrum, které by státním organizacím pomáhalo s přechodem na OSS. V Dánsku město Lyngby-Taarbæk spustilo řetězovou reakci mezi dalšími městy v nasazování kancelářského balíku OpenOffice.org. V roce 2008 na sebe upozornila Francie obřím přechodem četníků na linuxovou distribuci Ubuntu a v minulém roce to bylo zase francouzské ministerstvo obrany, které se rozhodlo nasadit e-mailového klienta Mozilla Thunderbird na 80 tisíc počítačů. Ministerstvo navíc zvažuje nasazení OpenOffice.org a Linuxu.

Nasazování OSS nezůstalo však pouze u veřejného sektoru. Obzvláště dobře si OSS, konkrétně Linux, vedl mezi burzovními společnostmi. Nejdříve se německá společnost Deutsche Borse Group pochlubi-

la novou burzovní platformou Xentra, postavenou na Linuxu, která je údajně nejrychlejší na světě. A poté Londýnská akciová burza oznámila, že opouští Windows, a přechází na řešení, postavené na Linuxu, který dnes dominuje na světových burzách. Na Windows nyní běží pouze jedna významnější burza a i ta zvažuje přechod na Linux.

Česká republika se zatím zdá být vůči těmto trendům rezistentní. Možná, že jsme oproti Švýcarsku, Dánsku, Německu a Francii dost bohatí na to, abychom nad open source alternativami alespoň uvažovali. Nebo na tom nejsme ještě tak špatně, abychom k tomu byli donuceni jako Maďarsko. Dočkáme se v roce 2010 v tomto směru nějakého průlomu?

Linux na mobilech

Linux potvrzuje, že je velmi univerzálním operačním systémem, a prosazuje se v další oblasti – mobilních telefonech a komunikátorech. Zde si hledá místo na slunci již několik let, ale rok 2009 byl z tohoto pohledu nejlepší a nabídl několik průlomových událostí.

Na začátku roku Palm oznámil operační systém WebOS, postavený na Linuxu, který by měl pohánět jeho chytré telefony. Palm dříve dominoval trhu s PDA a komunikátory, ale v posledních letech úplně vyklidil pole. WebOS by měl být nový start. Společně s ním byl také oznámen nový telefon Palm Pre, který v plné parádě demonstroval možnosti nového systému a byl mnoha recenzenty označen za „iPhonobijce“. Na konci roku Palm představil další telefon – Pixi. A WebOS má nakročeno k tomu být významným hráčem na poli mobilních telefonů.

V expanzi pokračoval také Google Android, který je taktéž postavený na Linuxu. Na konci října vyšel ve verzi 2 a Google nezahálí také v marketingu a dojednává jeho instalaci na mobily mnoha výrobců. Ve třetím čtvrtletí roku 2009 měl Google Android podíl na trhu s chytrými telefony pouze 3,5 procenta, ale podle agentury Gartner by měl mít v roce 2012 druhý největší podíl za Symbianem, který by měl v dohledné době být taktéž open source.

Zapomínat by se nemělo ani na LiMo, kterému vzal trochu vítr z plachet právě Google Android, i tak bychom ho ale na konci roku našli na více než 40 typech chytrých telefonů.

Posledním z řady linuxových řešení pro mobilní telefony je Maemo, za jehož vývojem stojí Nokia. Ta sice sází především na Symbian, ale Maemo nasazuje na své drahé komunikátory. Na podzim vyšlo Maemo 5 a komunikátor Nokia N900, který tento operační systém obsahuje a je mnohými recenzenty označován za to nejlepší, co nyní trh s chytrými telefony nabízí.

KDE konečně připraveno

KDE 4.0 bylo vydáno přesně před dvěma lety, ale do použitelného stavu mělo ještě hodně daleko a vydobylo si pověst sice technologicky vyspělého, ale nevyzrálého prostředí. Ještě v distribučních vydáních na podzim roku 2008 strašilo uživatele nestabilitou a menším množstvím funkcí, než měla verze 3. V jarních vydáních to však bylo mnohem lepší a o KDE 4.3, které se nachází ve vydáních podzimních, už se dá říct, že je připraveno pro masové nasazení mezi běžné uživatele. Z dozrání KDE těží distribuce, které staví především na něm. Také díky němu mají uživatelé podzimního openSUSE a Mandrivy jedno z nejpovednějších vydání za poslední roky.

Uživatelé vyladěné KDE 4.3.2

KDE udělalo v roce 2009 také velký skok v lokalizaci. Zatímco ještě na začátku roku čeští uživatelé často naráželi na anglické texty, KDE 4.3 je na tom s českými překlady mnohem lépe a anglické texty jsou spíše výjimkou.

Oblačno i ve světě open source

Jedním z nejčastěji skloňovaných termínů byl v roce 2009 cloud computing a tento trend se nevyhnul ani open source softwaru. Za „cloud“ se považuje internetová služba, která je, aniž by to uživatel pocítil, provozována z velkého množství serverů.

Móda cloud computingu zasáhla svět open source ze dvou stran. Na jedné straně to byl OSS, který začal být využíván pro podporu cloud computingu, a na druhé straně to byly internetové služby, které linuxoví distributoři začali poskytovat svým uživatelům. Neaktivnější v tomto směru byl asi tvůrce distribuce Ubuntu - Canonical. Ten společně s americkým online gigantem Amazonem vytvořil technologii pro budování a provoz cloudu. Ubuntu Enterprise Cloud je určen pro tzv. soukromý cloud v rámci jedné společnosti a Amazon EC2 je naopak určen pro službu, která bude zpracovávat poža-

davky zvenčí. Obě technologie jsou součástí podzimního vydání Ubuntu Server. Linux v drtivé většině případů využívá i Google, jehož služby jako Gmail lze také označit za cloud.

Móda „obláčkových služeb“ se nevyhnula ani linuxovým distributorům. Jednou z prvních vlašťovek v této oblasti byla služba Ubuntu One, pomocí níž mohou uživatelé Ubuntu synchronizovat data, kontakty a poznámky mezi počítači. Základní verze je zdarma, za více místa se platí. Do budoucna by to mohl být další příjem do pokladen tvůrců distribucí.

Neposedné ovladače od Intelu

Společnost Intel vyvíjí open source ovladače pro svoje grafické karty. Díky tomu jsou obsaženy v jádře a proto s jejich instalací a provozem nejsou zásadnější problémy. Minulý rok se však rozhodli vývojáři z Intelu ovladače kompletně přepsat. Nová architektura měla velké přísliby do budoucna, ale mnoho uživatelů si kvůli tomu prožilo během minulého roku peklo. Nejhorší byla situace na jaře, kdy většina distribucí přešla s novým jádrem na nové ovladače, jejichž výkon byl opravdu špatný. Nejhůře z velkých distribucí asi dopadlo Ubuntu, které nasadilo jádro 2.6.28, s nímž byly ovladače nejpomalejší. Není divu, že návod na instalaci nových ovladačů a jádra, který jsem napsal v [recenzi na Ubuntu 9.04](#), se setkal s takovým ohlasem. Ostatní velké distribuce jako například Mandriva, které nasadily jádro 2.6.29, měly výkon s grafickými kartami Intel trochu lepší, ale stále daleko od ideálu.

Změna přišla až s podzimními vydáními distribucí, které již přinesly optimalizované ovladače s mnohem vyšším výkonem. Akcelerační architektura EXA byla nahrazená UXA. Ovladače využívají Kernel Mode Setting a Graphics Execution Manager. S největší pravděpodobností tak mají ovladače Intel to nejhorší za sebou a nyní by se měli uživatelé jen těšit z vyšší stability a výkonu.

Problém s datovými schránkami

V polovině minulého roku byly zákonem uvedeny v život tzv. datové schránky, které slouží k zasílání dokumentů orgány veřejné správy v elektronické podobě. Jelikož se jedná o záležitost, která je pro vybrané subjekty povinnou, byla jednou z podmínek multiplatformnost řešení. Oficiální řešení zhotovené firmou Software602 je však multiplatformní pouze v uvozovkách, protože verze 602XML Filler pro Linux je vlastně jen verzí pro Windows běžící pomocí technologii Wine. Navíc je proprietární a nemá 64bitovou verzi, což komplikuje provoz na 64bitových systémech.

Proto se rozhodli vzít příznivci svobodného software řešení do vlastních rukou a vzniklo hned několik projektů, které mají odstranit všechny vytýkané problémy. Jedno z nich vzniklo v CZ.NIC Labs a jmenuje se **DSGUI**. Na konci roku byla oznámena verze 0.2, která má zatím sloužit pouze jako ukázka. **Další projekt** organizuje nezisková organizace na podporu svobodného softwaru Liberix a linuxový portál ABCLinuxu.cz. Tady si ještě budeme

muset na konkrétní výsledky počkat, ale na odměnu pro řešitele už se podařilo vybrat skoro 80 tisíc korun. Motivací není pouze přinést svobodné a skutečně multiplatformní řešení, ale také dokázat, že toho lze dosáhnout s mnohem menšími prostředky, než které zaplatil stát.

Pravidelná dávka distribučních vydání

Stejně jako každý rok i v roce 2009 se objevila celá řada distribučních vydání a mnoho z nich jsme vám představili v recenzích:

- [Slečno, chtěl bych vám ukázat nové openSUSE 11.1](#)
- [OpenSolaris: Slunce, které svítí Linuxu do očí](#)
- [Přehled aktuálních novinek ze světa Debianu](#)
- [Greenie - pohled na slovenskou distribuci](#)
- [Recenze: Ubuntu 9.04 Jaunty Jackalope](#)
- [Recenze: Novinky v Mandriva Linuxu 2009.1](#)
- [Salix OS - Parádní Slackware s Xfce](#)
- [Recenze: Ubuntu 9.10 Karmic Koala](#)
- [Obsáhlá recenze Mandriva Linuxu 2010.0](#)
- [Recenze openSUSE 11.2](#)
- [Recenze: Fedora 12 Constantine](#)

Mandriva Linux 2010 CZ - Instalační a uživatelská příručka

Hobil

<http://www.linuxexpres.cz/knihy/mandriva-linux-2010-cz-instalacni-a-uzivatelska-prirucka>

Distribuce Mandriva Linux vychází dvakrát ročně. Speciální české vydání tento cyklus kopíruje, avšak poslední verze (tedy 2009.1) nevyšla. Po jednom roce tedy máme k dispozici nové vydání, obsahující instalační DVD, bonusové dvouvrstvé DVD9 naplněné až po okraj dalším softwarem a nástroji a - což nás v této chvíli zajímá především - příručku od pětičlenného autorského kolektivu vedeného Ivanem Bíbrem.

Příručka během let od relativně skromných začátků nabobtnala a dnes využívá maximálního počtu stran používaného pro knihy s brožovanou vazbou. Cca 430 stran nabitých kvalitními a ověřenými informacemi, provázející čtenáře instalací, používáním i řešením mnoha případných potíží či zádrhelů při správě a provozu Mandriva Linuxu. Obsahuje také řadu odkazů na další dostupné informace na internetu.

Obsah knihy

- **Úvodem** (9 kapitol) - např. změny oproti předchozím verzím, obsah Extra DVD.
- **Před instalací** (3 kapitoly) - systémové požadavky, kooperace Linuxu s Windows.
- **Instalujeme** (25 kapitol) - probírá jednotlivé kroky instalačního procesu, včetně varování na možná úskalí.
- **První start systému** (10 kapitol) - co a proč udělat po dokončení instalace, návody na využití bonusového Extra DVD.
- **Základy práce v Linuxu a KDE4** (9 kapitol) - rozsáhlý popis možností nového grafického prostředí a aplikací.

- **Pracovní prostředí GNOME** (6 kapitol) - popis pracovního prostředí GNOME a jeho nativních aplikací.
- **Mandriva Linux na netbooku** (5 kapitol) - probrána jsou "odlehčená" prostředí LXDE, Xfce, tipy a triky pro práci s netbooky.
- **Vybrané linuxové aplikace** (18 kapitol) - vedle výchozího OpenOffice.org či Firefoxu například i Skype, digiKam, stříh videa v Avidemuxu, komprimační nástroje a další.
- **Nastavení systému** (31 kapitol) - podrobný popis možností Ovládacího centra a jeho modulů.
- **Správa softwaru** (16 kapitol) - to, v čem se asi z uživatelské stránky nejvíc odlišuje svět Linuxu a Windows - pokud s Linuxem začínáte - rozhodně přečíst.
- **Základy práce v příkazové řádce** (12 kapitol) - grafické prostředí je volitelnou součástí systému, vlastně ho vůbec nepotřebujete, nastínění toho, jak a co lze v příkazové řádce udělat.
- **Praktické návody a FAQ** - obsahuje celkem 41 „kapitol“ - velmi dobře zvolených krátkých návodů, triků či tipů.

- **Odkazy a zdroje informací** (9 kapitol) - jak hledat, jak se ptát, kde jsou dostupné informace v češtině atd.
- **Literatura** - obsahuje 21 odkazů na publikace s linuxovou tematikou, všechny v češtině, chcete-li se dozvědět o Linuxu něco víc, víte, kam zamířit.
- **Seznam tabulek, Seznam obrázků a Rejstřík**. - U rejstříku bych se rád pozastavil. Pokud ho příliš nevyužíváte, zkuste to změnit. Přestože obsah knihy je velmi podrobný, 21 stran setříděných hesel ve dvou sloupcích vám pomůže najít přesně to, co hledáte.

Podrobnosti a dojmy

Od posledního vydání se změnilo mnohé. Někdejší padesátistránkový oddíl **Základy práce v Linuxu** se rozpadl na tři o celkovém rozsahu devadesáti stran (**Základy práce v Linuxu a KDE 4**, **Pracovní prostředí GNOME** a **Mandriva Linux na netbooku**, která probírá možnosti prostředí LXDE a Xfce). Část věnovaná KDE 4 byla úplně přepracována, podrobně je vysvětlena práce s Plasmou, widgety a aktivitami. U všech prostředí jsou vysvětleny možnosti nastavení, uvedeny klíčové aplikace a mnoho dalšího.

Jestliže se jedna kapitola takto rozrostla, musel se prostor ubrat jinde. Kapitola **Vybrané linuxové aplikace** prošla (dle mého názoru potřebnou) revizí – byly vypuštěny části týkající se různých utilit (kupříkladu **Převod CD na MP3 nebo OGG**), nebo systémových nastavení (**Práce s telefonem pomocí Bluetooth**). Podobné informace najdete buď u příslušné „vybrané linuxové aplikace“, nebo se probírá v části věnované **Nastavení systému**.

Poinstalační nastavování Linuxu je to, co Mandriva od jiných linuxových distribucí odlišuje nejvíc. Ovládací centrum Mandriva Linuxu zastřešující více než osmdesát nástrojů pro nastavení jednotlivých součástí systému či hardwaru. Jde o komplexní a vyzrálý systém s minimem nedostatků. Právě těmto nástrojům se podrobně věnuje kapitola **Nastavení systému**. Uživatel nemusí nic vědět o /etc a jiných systémových adresářích, ale pokud potřebuje

- nastavit grafickou či zvukovou kartu, 3D efekty, tiskárny, připojení k netu,
- spravovat uživatele či skupiny, síťové profily, disky a diskové oddíly,
- využívat sdílení dat a služeb v rámci sítě,
- vytvořit a používat sdílený disk,
- provést základní nastavení některých serverů,
- zajistit bezpečnost systému (firewall), a mnoho dalších věcí

...pomoc najde v Ovládacím centru. Informace, návody k použití, tipy, triky – to vše je obsahem tohoto oddílu knihy.

Další oddíl je věnován **Správě software**. Zatímco možnosti správy systému v Mandriva Linuxu jsou srovnatelné s komfortem ve Windows, správa

softwaru možnosti, které znáte z Windows, vysoko převyšuje. Popsána je jak filozofie celého systému, tak i jednotlivé kroky, které se před a při instalaci programů provádějí. V souladu se zaměřením Mandrivy se nemusíte bát příkazového řádku (vše je možné naklikat), ale alternativní možnosti instalace v příkazovém řádku jsou popsány také.

V oddílu **Základy práce v příkazovém řádku** přibyla kapitola **Diagnostika systému**. Dozvíte se, jak v něm nastavit české prostředí, probrány jsou některé základní příkazy, připomenuta je práce se správcem souborů Midnight Commander, práce s archivy a řada dalších postřehů.

Část **Praktické návody a FAQ** je opět o něco delší než dříve. Z celé knihy, ale zejména z této kapitoly, je cítit, že autoři jsou úzce navázáni na komunitu a internetové fórum uživatelů Mandriva Linuxu. Smysluplné nebo často opakované dotazy uživatelů diskutované na fóru se díky tomu dostávají do knihy a vy máte možnost využívat ověřené a funkční postupy pro řešení nejrůznějších potíží. Jen namátkou: Tvorba virtuální DVD mechaniky. Nastavení myši pro leváky. Jak obnovit zavaděč Windows. Jak obnovit smazané soubory. Popis adresářové struktury. Změna hesla uživatele root, nebo úvaha o licenční politice (Kdy mohu používat programy i komerčně).

Knize se zcela nevyhnul tiskařský šotek (zkomolený odkaz v rámečku na straně 255), nebo překlepy (chybně uvedený příkaz guzip (správně má být gunzip) na straně 340. Rovněž by byl užitečný popis významu ikon v aktualizacím dialogu (probíráno na straně 298). To jsou ale drobnosti, které celkový vynikající dojem z publikace neruší.

Při čtení této příručky je zřejmé, že jde o vyzrálý produkt s velmi vysokou užžitnou hodnotou. Na své si přijdou jak noví uživatelé Mandriva Linuxu (pro ně jde bez přehánění o povinnou literaturu, která jim ušetří jak nervy, tak i hodiny a hodiny práce), tak staří kozáci (zejména popis nových vlastností v prostředích či aplikacích a některé vychytávky).

Pokud si knihu **koupíte na stránkách Liberixu**, podpoříte jeho **konkrétní aktivity**, mimojiné rozvoj LinuxEXPRESu, jenž je ve správě Liberixu. Utržené finance jdou na autorské honoráře, překlady a další zcela konkrétní aktivity.

Zcela nejdůležitější a nejcennější je na knize její praktičnost. Jsou v instalátoru Mandriva Linuxu chyby? Ano, a zde se dozvíte jaké a jak je obejít/vyřešit. Začátečník bez těchto informací nemá šanci a zkušený uživatel se zapotí. Co a proč instalovat. Doporučované programy jsou ověřené, vybrané z mnoha dostupných a autory vyzkoušených alternativ. Nic se nezastírá, nic se nelakuje, ale jak věci jsou, tak se o nich píše. Informace jsou spolehlivé, proložené letitými zkušenostmi a hlubokými znalostmi. Upřímně lituji, že jde jen o příručku „na půl roku“.

O knize

brožovaná vazba

formát knihy: 167 mm x 225 mm

432 stran černobílých

Příložen 4 x DVD-ROM

Datum vydání: listopad 2009

Nakladatel: Computer Press

Doporučená cena: 597 Kč

ISBN: 978-80-251-2825-1

EAN: 978-80-251-2825-1

Synchronizujte a sdílejte data: Zdarma a jednoduše

Roman Bořánek

<http://www.linuxexpres.cz/software/synchronizace-a-sdileni-dat-zdarma-a-jednoduse>

Dnes je naprosto běžné, že má někdo více počítačů. Jeden používá doma pro zábavu, druhý jako přenosnou pracovní stanici a tak podobně. Problém nastává, když máte část dat tam a část zase onde. Pět nástrojů, které si dnes představíme, by vás tohoto problému mohlo zbavit.

Pár slov úvodem

Co je vlastně synchronizace? Jde o proces, kdy prostřednictvím nějakého serveru aktualizujete data na svých počítačích. Představte si to v praxi. Upravujete nějaký dokument, který potom uložíte. Celý dokument nebo jen jeho změny se odešlou na server a ten vydá pokyn, aby se data aktualizovala i na dalších počítačích, které synchronizujete.

Možná si říkáte, v čem je tento způsob lepší než třeba FTP? Největší výhoda je samozřejmě v automatizaci procesu. Například si stačí vybrat adresář, který chcete synchronizovat, a všechny další úkony už probíhají automaticky na pozadí běžné práce.

Opravdu zdarma?

Další dobrá otázka. Provoz datových center, kde jsou data umístěna, pochopitelně něco stojí, tak proč by mi někdo poskytoval prostor na svých serverech zdarma? Každá synchronizační služba má větší nebo menší úroveň, přičemž ta základní je zdarma a působí jako upoutávka na komerční tarify. Zdarma dostanete nejčastěji 1-2 GB úložného prostoru.

Uživatelé, kteří se s podobnými službami teprve seznamují, se často obávají o bezpečnost svých dat. V současné době je na tom většina služeb

s bezpečností celkem dobře. Vaše data jsou na serveru umístěna šifrovaně, takže se nebojte, že by admin zaháněl nudu čtením vaší korespondence. Bez hesla se k datům nikdo (včetně provozovatele) nedostane. Navíc nejsou data umístěna fyzicky na jednom místě, ale kus je tam, kousek zase jinde. Z toho plyne ještě větší bezpečnost. Šifrování dat během přenosu z vašeho počítače na server je také téměř samozřejmost.

Jděte na to multiplatformně

Multiplatformnost je u synchronizačních nástrojů docela podstatná. Určitě se nebudete chtít omezovat pouze na synchronizaci linuxových distribucí, ale budete požadovat propojení například s Windows stanicí a podobně. A proto jsou čtyři z pěti nástrojů v tomto článku multiplatformní, alespoň v tom smyslu, že je můžete provozovat na třech nejběžnějších systémech dneška. Ale teď už se pojďme podívat na jednotlivé služby.

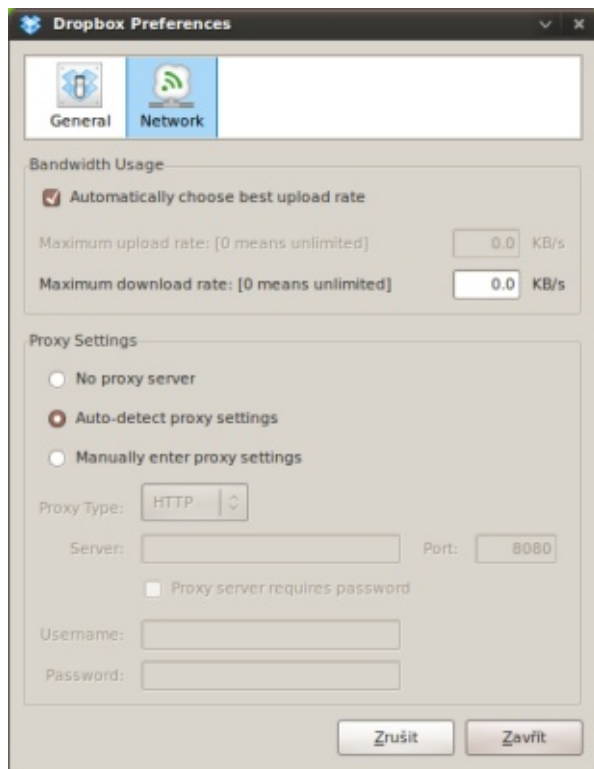
Dropbox

Dropbox je z našeho výběru zřejmě nejznámější a nejoblíbenější. Sází na jednoduchost, nechlubí se hromadou funkcí, ale ty co má, zvládá skvěle. Příjemná je hlavně integrace do souborového správce Nautilu. V domovském adresáři se vytvoří ad-

resář Dropbox, se kterým pracujete jako s jakýmkoliv jiným adresářem, o samotné přenosy na server se na pozadí stará démon Dropboxu, takže s tím nemusíte mít starosti.

Hlavní výhodou integrace do prostředí je to, že s obsahem na svém úložišti můžete manipulovat pomocí jakéhokoliv správce souborů. Adresářům lze snadno nastavit sdílení s ostatními uživateli Dropboxu, a pokud chcete poskytnout nějaký soubor i někomu, kdo Dropbox nemá, tak ho přesuňte do adresáře public a poté si nechte vygenerovat odkaz ke stažení, přes který ho může stáhnout kdokoli.

Dropbox působí tak trochu i jako zálohovací nástroj, a to proto, že na serveru jsou umístěny i předchozí verze daného souboru. Takže pokud něco omylem smažete a uložíte, nemusíte se strachovat. Přes webové rozhraní, které je mimochodem také povedené, můžete ve starších verzích souborů listovat. Verze zdarma nabízí 2 GB úložného prostoru a dále jsou k dispozici varianty s 50 GB (9,99 \$ měsíčně) a 100 GB (19,99 \$ měsíčně). Na stránkách Dropbox.com naleznete připravené balíčky pro Ubuntu a Fedoru.

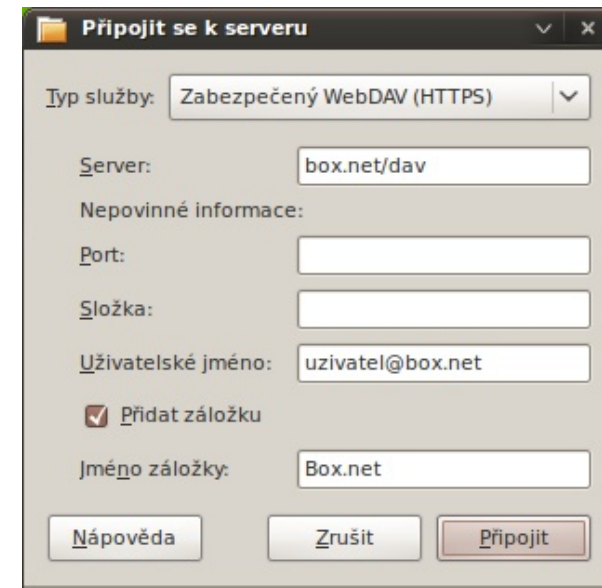
Dropbox: V nastavení opravdu není co pokazit

Box.net

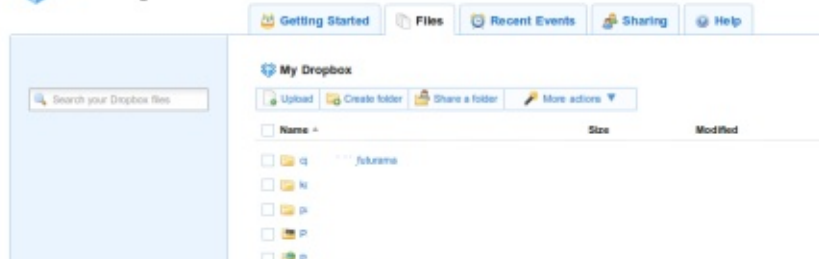
Tato služba z našeho souhrnu tak trochu vybočuje. Jedná se spíše o nástroj ke kolektivní práci než k synchronizaci souborů na desktopu. Po přihlášení do webového rozhraní vám možná bude připomínat Google Docs. Box.net obsahuje i jednoduchý editor textových dokumentů, ten ale pracuje s vlastním formátem a nepodporuje populární DOC nebo ODF. Ale není to tak jednoznačné, díky otevřenému API lze k Box.net připojit další známé služby, nebo naopak Box.net připojit k jiné službě. Takže například editaci některého toho ODF dokumentu můžete vyřešit přes propojení s webovým kancelářským balíkem Zoho.com. Mezi další spolupracující služby patří například Twitter, Linked.in a mnoho dalších, takže je určitě z čeho vybírat.

Síla „boxíku“ spočívá hlavně ve sdílení dat s ostatními uživateli, nastavování různých práv a právě propojením s dalšími službami. Trochu překvapí, že Box.net vlastně ani nemá desktopového klienta. Vše je řešeno pomocí prostého připojení k WebDAV (HTTPS) serveru. Není to tak pohodlné řešení jako u klienta psaného na míru, ale nespornou výhodou je, že k WebDAV se můžete připojit prakticky odkudkoliv a nejste omezovali systémem počítače.

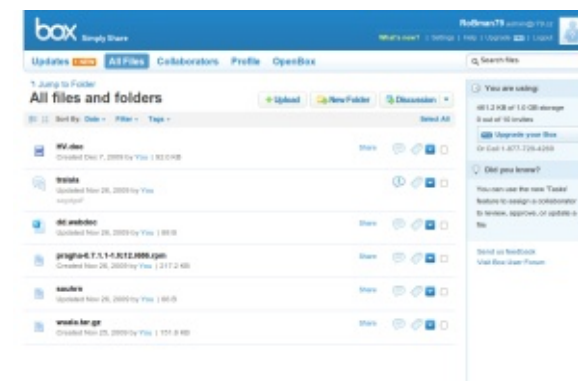
V základní verzi získáte 1 GB prostoru, ale velikost souboru je bohužel omezena na 30 MB. 5 GB úložiště si můžete objednat za 9,95 \$ měsíčně a 10 GB za 15 \$ měsíčně. S přechodem na placenou verzi nesouvisí jen kapacita úložiště, ale i další výhody. Na ty už se ale podívejte přímo na [Box.net](#).

Box.net: Připojení k WebDAV serveru

Dropbox: Webové rozhraní za jedna

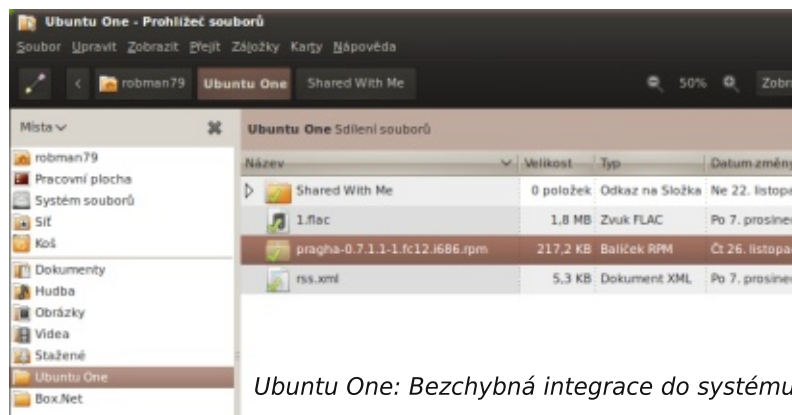

Box.net: Zde je webové rozhraní primárním prostředím

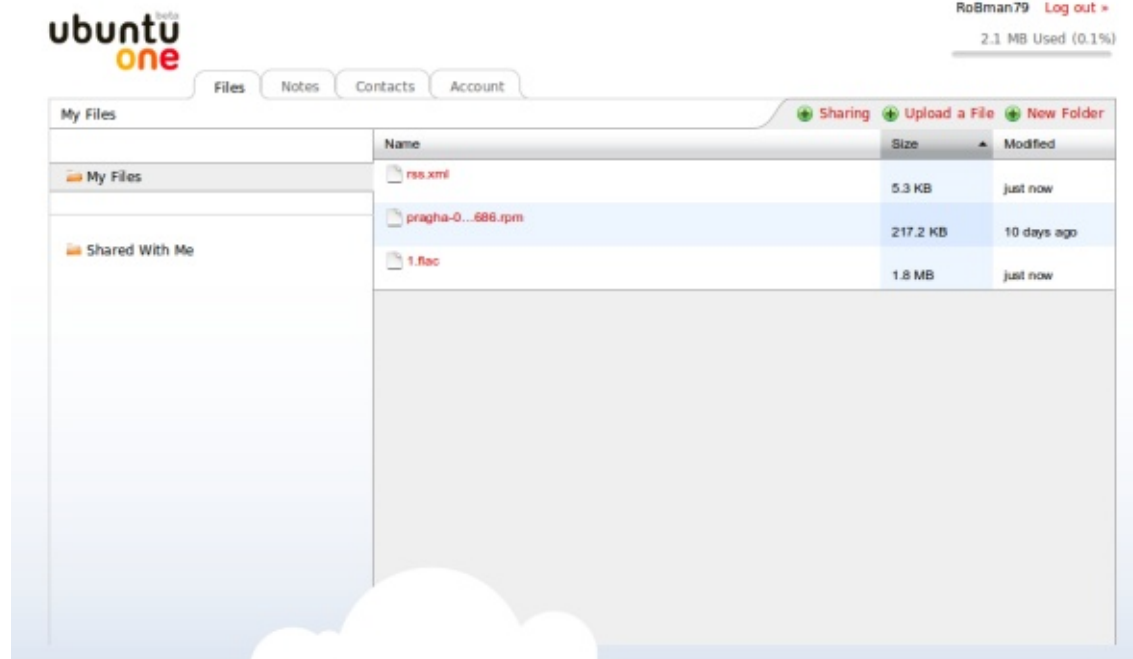
Ubuntu One

O **Ubuntu One** se v posledních měsících napsalo hodně. Nejdříve bylo jen v testovacím programu na pozvání, ale s verzí Ubuntu 9.10 Karmic Koala se dostalo do každého Ubuntu. Ubuntu One se velmi inspiroje Dropboxem, systém práce s ním je skoro stejný, stejně jako kapacita vašeho úložiště, tedy 2 GB. Nevýhodou je ale škála počítačů, kam můžete Ubuntu One nasadit. Jako jediné z našeho výběru není multiplatformní a funguje dokonce jen na Ubuntu, uživatelé ostatních linuxových distribucí mají také smůlu. Integrace do Ubuntu a orientace na jediný systém ale přináší i některé výhody. Například synchronizaci poznámek programu Tomboy. A do budoucna v plánu spolupráce s dalšími aplikacemi, v čemž vidím slušný potenciál.

Placená verze s 50 GB prostoru stojí stejně jako u Dropboxu 10 \$ za měsíc. Webové rozhraní je celkem dobré a přívětivé, ale myslím si, že Dropbox je v tomto směru o krok napřed. Takže Dropbox, nebo Ubuntu One? Pokud chcete synchronizovat pouze počítače s Ubuntu, klidně využijte předinstalované Ubuntu One. Pokud ale budete požadovat synchronizaci i mezi dalšími distribucemi nebo Windows, Dropboxu se nevyhnete.

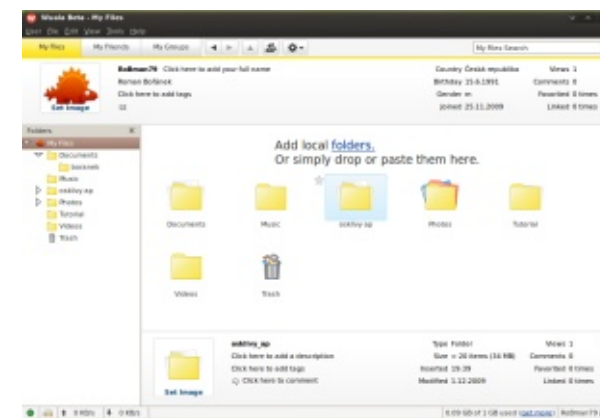
Ubuntu One: Bezchybná integrace do systému

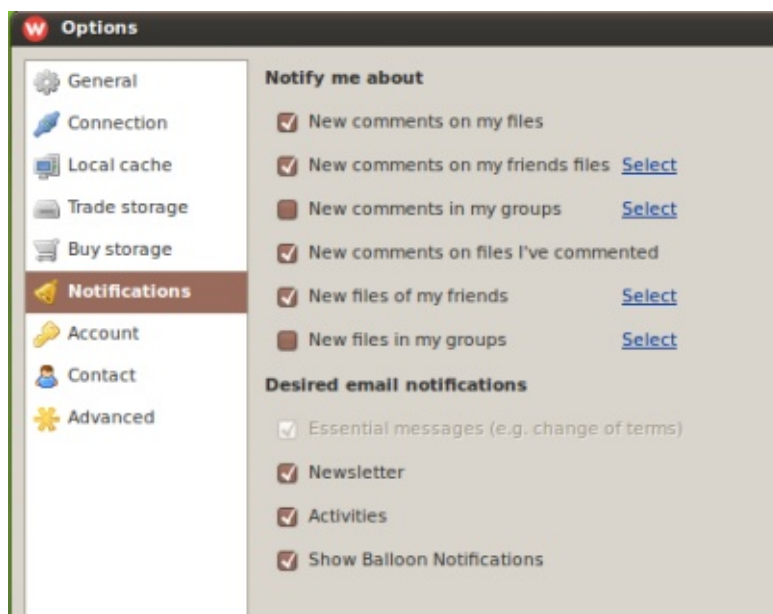
Ubuntu One: Webrozhraní by slušelo více možností

Wuala

Wuala je multiplatformní díky Javě, takže s dostupností byste neměli mít sebemenší problém. V bezplatném programu se můžete těšit na 1 GB úložiště, ale pro běžného uživatele by se mohl hodit i program s 10 GB, za který ročně zaplatíte jen 25 dolarů. **Wuala** bohužel nemá webové rozhraní, ale to desktopové se povedlo, je ideálním kompromisem mezi množstvím funkcí a přehledností. Ve Wuala síti můžete navíc vytvářet skupiny, přidávat uživatele nebo psát komentáře, takže se tak trochu jedná i o sociální síť. Možná by se dala srovnávat s Opera Unite. Je škoda, že s obsahem vašeho úložiště lze pracovat pouze skrze aplikaci, s integrací do systému nepočítejte.

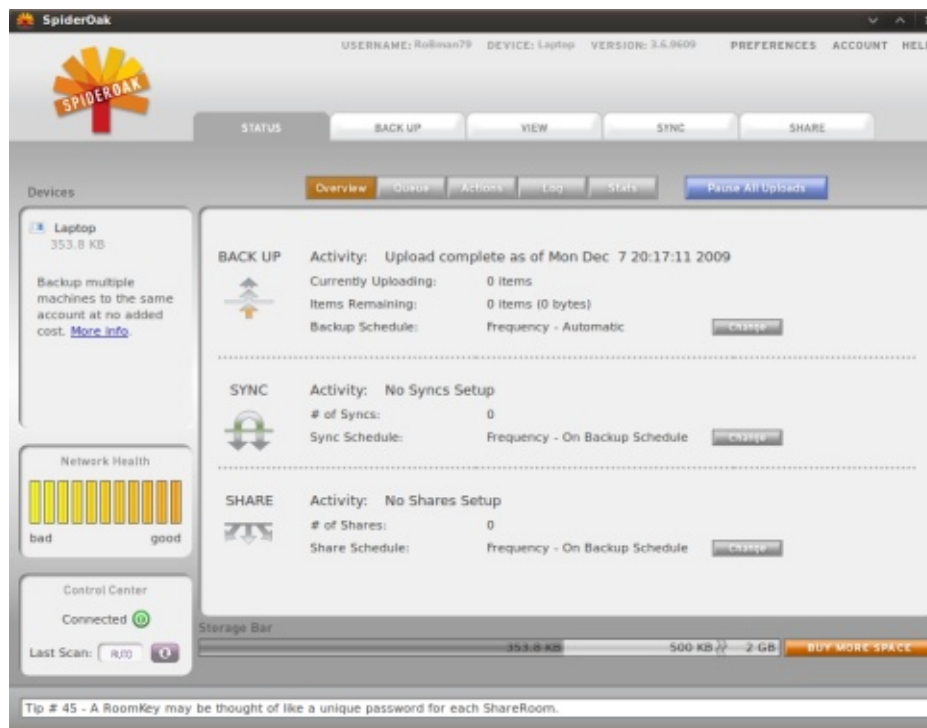
Wuala: Schopný a přitom přehledný

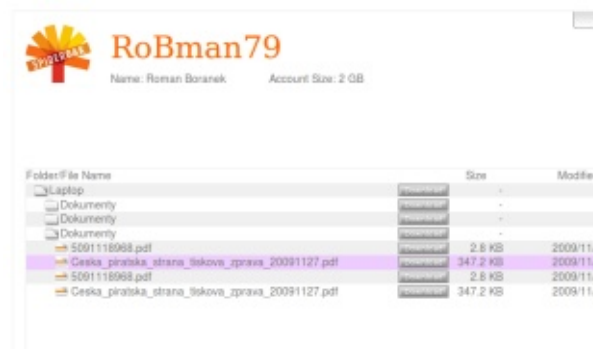
Wuala: Sociální funkce

SpiderOak

SpiderOak nabízí 2 GB prostoru zdarma a také celkem výhodný placený program. Za 10 \$ měsíčně dostanete 100 GB pro své soubory. Ze všech nástrojů představených v tomto článku zřejmě vede v možnostech konfigurace. Mimo synchronizace adresářů můžete využít i zálohování. U obou činností lze přesně nastavit, kdy se mají dané úlohy provádět. Možnosti jsou opravdu rozsáhlé, včetně všemožných statistik, grafu stavu sítě apod. Mnoho uživatelů jistě potěší, že můžete synchronizovat jakoukoliv složku ve svém počítači, nejen jednu konkrétní, jako je tomu třeba u Dropboxu. Šikovné je také filtrování souborů. To znamená, že můžete definovat určité soubory, třeba podle typu, které se nemají synchronizovat. Tím můžete zamezit nechtěným přenosům dat. Stahovat můžete balíčky pro Debian, Ubuntu, Fedoru, SuSE a Slackware.

SpiderOak: Přehledné info o zálohování a synchronizaci

SpiderOak: Webové rozhraní umožňuje pouze stahování souborů

Kterou službu zvolit?

Asi jste z článku již poznali, že technických rozdílů mezi službami moc není. Jedna poskytuje 1 GB úložného prostoru, další 2GB, ale to není tak podstatné. Stejně tak si všechny dobře vedou v bezpečnosti, spolehlivosti a umí synchronizaci a sdílení. Takže podle čeho vybírat? Hlavní roli zřejmě bude hrát uživatelská přívětivost rozhraní, někomu vyhovuje krásně jednoduché řešení jako Dropbox, další uživatel si bude chtít hrát se SpiderOakem. Takže poslední otázku nechám nezodpovězenou, ať si ji zodpoví každý sám. Doufám, že vám v tom tento článek pomůže.

SMPlayer: přehrávač videa pro každý den

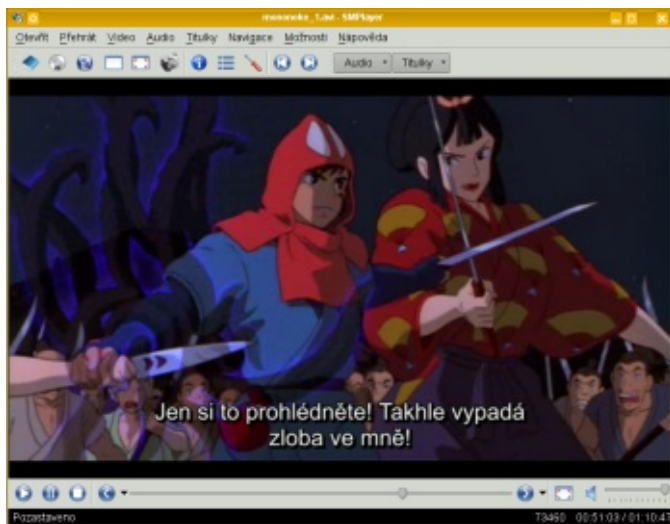
Vojtěch Zeisek

<http://www.linuxexpres.cz/software/smplayer-prehravac-vidoa-pro-kazdy-den>

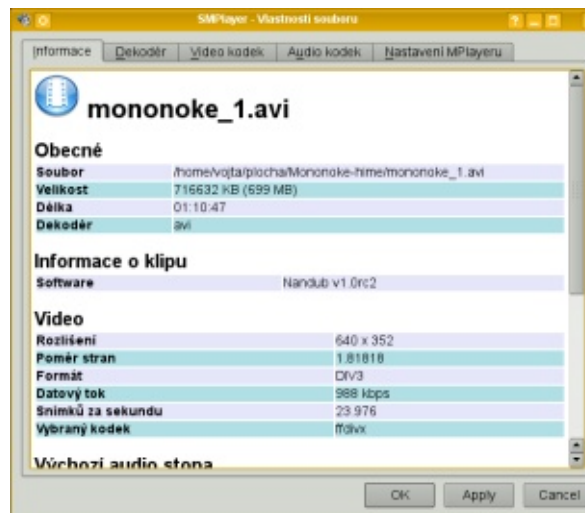
MPlayer je bezesporu jedním z nejlepších multimediálních přehrávačů známý především tím, že přehraje prakticky cokoliv na prakticky čemkoliv. Na druhou stranu spousta lidí odrazuje to, že hodně jeho voleb je přístupných jen skrz příkazovou řádku. Ani výchozí grafické rozhraní není úplně dokonalé. Proto vznikla spousta programů, sloužících jako grafické rozhraní nad MPlayerem. Mezi nimi zaujímá jednu z čelních příček SMPlayer.

SMPlayer je napsán nad knihovnami Qt a pravděpodobně jej najdete v repozitářích vaší distribuce. Je k dispozici i verze pro Windows. Snadno zapadne do většiny pracovních prostředí. Dokáže přehrát prakticky cokoliv a navíc má velmi pohodlné ovládání se spoustou možností. O podstatné části z nich nepochybně řada lidí vůbec nebude tušit, že existují, natož že by je vůbec mohli potřebovat.

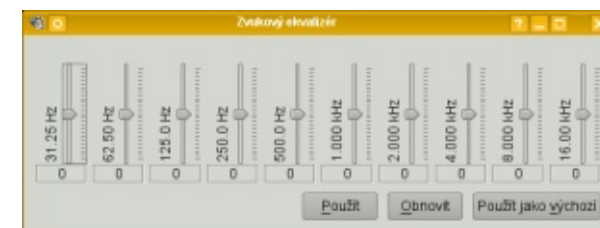
Asi nejběžnější použití SMPlayeru: přehrávání videa

Pokud vás zajímají detailní informace o právě přehrávaném souboru a multimediálním systému vašeho počítače, klikněte na modrou ikonku se symbolem i (případně použijte klávesovou zkratku [Ctrl + i]). Pro zájemce jsou k dispozici i podrobné logy (nabídka **Možnosti** | **Zobrazit logy**).

Informace o přehrávaném souboru

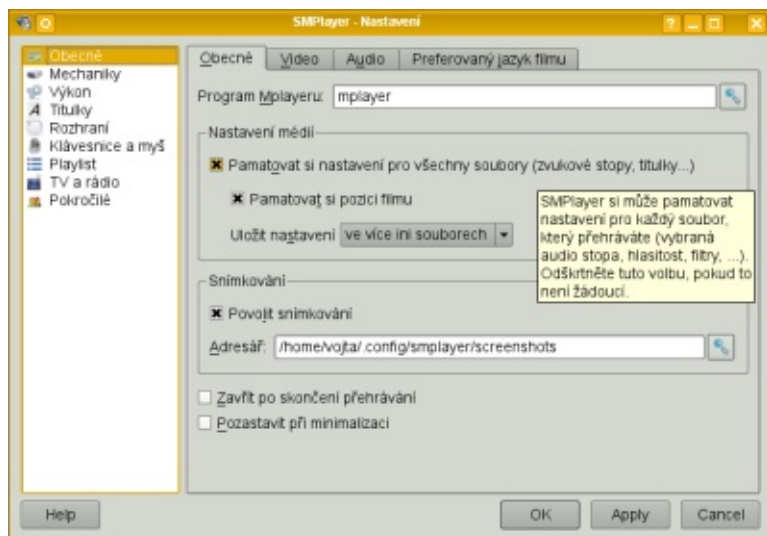
Patříte-li mezi lidi, kteří si rádi hrají s ekvalizéry, SMPlayer nabízí audio i video ekvalizér. Program také obsahuje experimentální podporu pro DVD menu, která někdy funguje skvěle, občas vůbec, ale obecně je na tom, myslím, docela dobře (menu **Navigace**). Stačí pak prostě otevřít DVD z mechaniky nebo adresáře (nabídka **Otevřít**).

Vyvážení audia (nabídka Audio | Ekvalizér)

Výchozí nastavení ([Ctrl + p], menu **Možnosti** | **Nastavení**) bude asi většině uživatelů vyhovovat. Obvykle je potřeba udělat jedinou změnu, a sice změnit výchozí kódování titulků na středoevropské Windows CP-1250 (**Nastavení** | **Titulky**), jinak se pravděpodobně dočkáte velmi podivné diakritiky. Pokud jste měnili zvukový nebo video systém vašeho počítače, možná bude v SMPlayeru potřeba zvo-

lit nový (**Nastavení | Obecné**). Po chvílce zkoušení se vám určitě podaří vybrat ten správný. Ve výchozím nastavení bývá vše vyvážené a funkční, ale občas je v případě potíží nutné něco změnit.

Jednoduché a přehledné nastavení SMPlayeru

Přehráváte-li video, SMPlayer v daném adresáři automaticky hledá soubory s titulky obsahující název video souboru. Pokud je nenajde, můžete je zvolit ručně (nabídka **Titulky | Načíst**). V nabídce **Titulky** s nimi lze provádět spoustu dalších operací, jako třeba změny velikosti, pozice, zpoždění nebo naopak zrychlení apod. Navíc umožňuje hledat pro daný soubor titulky na [OpenSubtitles](#) (tato možnost mi ale nikdy příliš nefungovala).

Velmi široké možnosti jsou i v nabídkách **Audio** a **Video**. U audia můžete měnit např. zpoždění nebo zrychlení oproti videu, vybírat jednotlivé kanály (máte-li multikanálový vstup) nebo používat

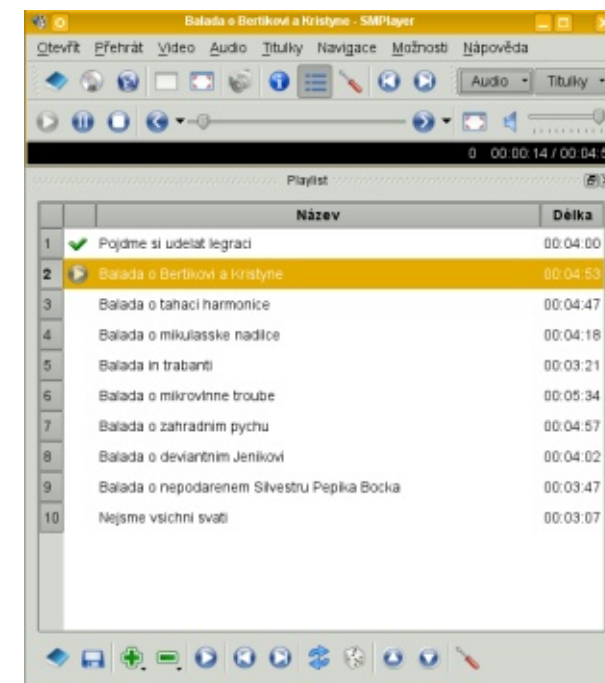
softwarové filtry. U videa můžete měnit velikost a poměr stran (někdy je špatně detekován), otočení a převrácení obrazu, jeho rychlost nebo třeba také používat nejrůznější softwarové filtry. Zvolíte-li **Video | Náhled...**, SMPlayer vytvoří sérii snímků, které vám dávají představu o celém videu. Klávesou [s] můžete sejmout snímek obrazovky, který se ve výchozím stavu ukládá do skrytého adresáře `.config/smplayer` ve vašem domovském adresáři. To můžete změnit v nastavení v sekcích **Obecné** (Kam se mají ukládat obrázky?) a **Titulky** (Chcete titulky ve snímcích obrazovky?).

Náhled prohlíženého videa

SMPlayer nabízí i poměrně rozsáhlou nabídku **Otevřít**, kde najdete soubory, adresáře, playlisty, URL, DVD (z mechaniky i adresáře), hudební a video CD, TV i rádio. Přehráváte-li SMPlayerem více souborů (např. adresář s hudbou), bude se vám hodit playlist ([Ctrl + I]). Zobrazí se v plovoucím okně mimo hlavní okno SMPlayeru, ale pokud ho chytnete myší a upustíte nad SMPlayerem,

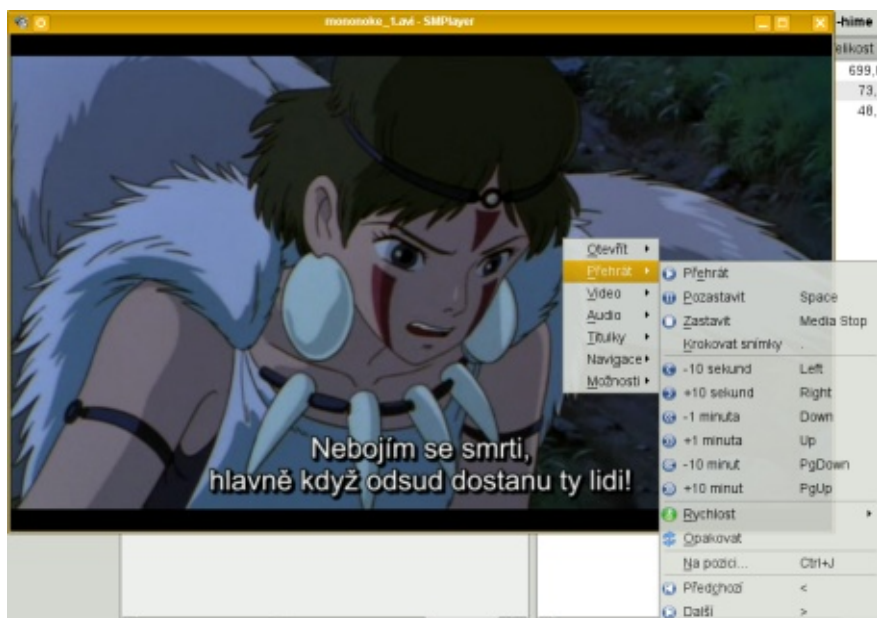
stane se jeho součástí. Můžete do něj načítat uložené playlisty (soubory m3u) nebo naopak z něj můžete ukládat seznam souborů jako playlist. Pomocí tlačítek ve spodní části okna lze provádět běžné operace jako přidávání, odebírání, změny pořadí, náhodné přehrávání, opakování apod. Ikonka úplně vpravo nastavuje obecné vlastnosti playlistu. Za zmínku stojí možnost rekurzivního prohledávání adresářů (tj. včetně všech podadresářů) při přidávání souborů.

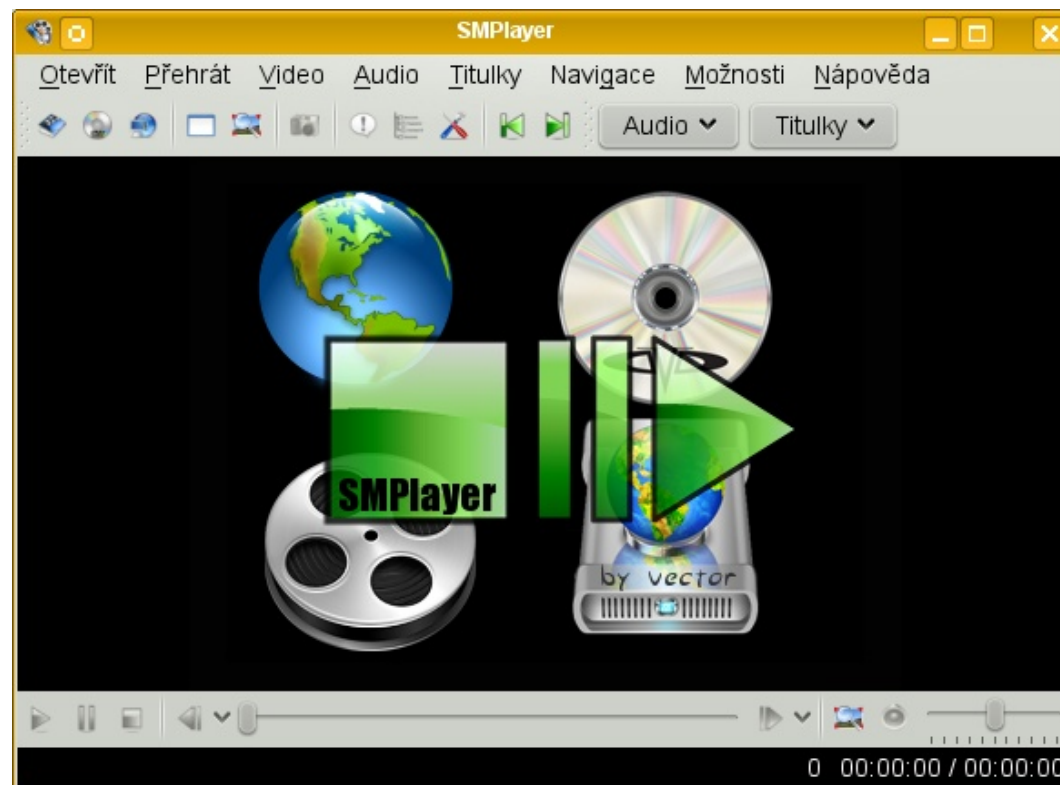
Playlist při přehrávání hudebních souborů

SMPlayer se snaží převzít nastavení vzhledu Qt, které nalezne v systému, aby vzhledem zapadl mezi ostatní aplikace, ale ne vždy se mu to poda-

ří. Proto je k dispozici celá řada témat vzhledu. Pro minimalisty je tu skutečně minimální režim, kdy není kromě přehrávaného videa vidět nic (nabídka **Video | Kompaktní mód**, [Ctrl + c]). Pro ostatní tu jsou motivy vzhledu (v **Nastavení | Rozhraní**). Ty někdy bývají v samostatném balíčku. Můžete nezávisle nastavit sadu ikon, styl (vzhled ovládacích prvků - v podstatě jde o běžně dostupné Qt styly) a GUI (výchozí, minimalistické nebo něco mezi). Nakonec si jistě vybere každý a SMPlayer, ač postavený nad Qt, může být prakticky k nerozeznání od GTK aplikací.

Minimalistické zobrazení, veškeré nabídky se vyvolávají kliknutím pravým tlačítkem myši na obrazovku

Vzhled hlavního okna SMPlayeru se stylem ovládacích prvků Oxygen a ikonkami Panther

Nutno podotknout, že SMPlayer nepracuje s hudebními kolekcemi (ve stylu např. **Amaroku**), ale to ostatně ani není jeho cílem. Asi se to trochu liší mezi distribucemi, ale SMPlayer zobrazuje ikonu v systémové části panelu, kam se někdy po skončení přehrávání schová anebo startuje rovnou schován v panelu. Nevidíte-li jej po startu, hledejte mezi ostatními systémovými ikonkami. Osobně považuji SMPlayer za vůbec nejlepší univerzální video přehrávač a jeho vyzkoušení mohou vřele doporučit.

Rozšíření pro Google Chrome

Roman Bořánek

<http://www.linuxexpres.cz/software/rozsireni-pro-google-chrome>

Při svém uvedení byl Chrome považován za velmi jednoduchý, rychlý a možná i tak trochu hloupý prohlížeč. To se ale postupně mění. Chrome sice pořád v základním sestavení zůstává jednoduchý a nenáročný, ale funkce si nově můžete přidávat pomocí rozšíření, podobně jako je tomu třeba u Firefoxu.

Seznámení

Rozšíření pro Chrome jsou dostupné až pro jeho čtvrtou verzi, která je v tuto chvíli prozatím v beta stádiu. Donedávna byla rozšíření dostupná pouze přes neoficiální stránky, největší oblíbě se těšila asi ChromeExtensions.org, ale nyní už je v provozu [oficiální katalog](#) Googlu, také v beta verzi. Nicméně na obsáhlosti to není znát, počet rozšíření už překročil první tisícovku, takže si určitě každý najde svoje. A dá se předpokládat, že budou hojně přibývat další.

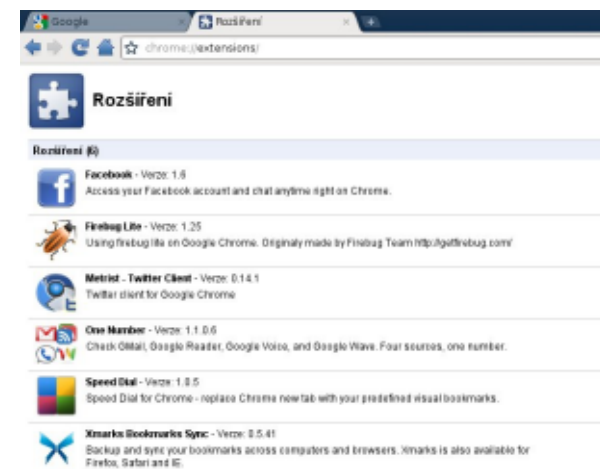

Google Chrome

Měl by se Firefox bát?

Odpovím stručně: Měl. Google Chrome je v současné době jasně nejrychlejší prohlížeč a Firefox mu nemůže konkurovat, ať už rychlostí rozhraní nebo načítání stránek. A nemalá skupina „Firefoxáků“ už o Chrome uvažovala, ale prozatím je u Firefoxu držela především jejich oblíbená rozšíření. Takzvaná killer rozšíření se ale začínají objevovat už i pro Chrome, takže přechod z Firefoxu nebude tak bolestný.

A jak se liší samotný princip rozšíření? Na rozdíl od Firefoxu, kde se rozšíření integrují přímo, se u Chrome jedná pouze o jakousi nadstavbu na základě klasických webových technologií – HTML, CSS a JavaScriptu. S tím souvisí další věc, kvůli aktivaci nebo deaktivaci rozšíření nemusíte restartovat prohlížeč. Samotná instalace probíhá stejně, na webu si vyhlédnete rozšíření, kliknete na **Install** (instalovat), toť vše. U aktualizací rozšíření je situace jiná. Firefox se uživatele ptá a Google Chrome si poradí sám, aktualizuje na pozadí.

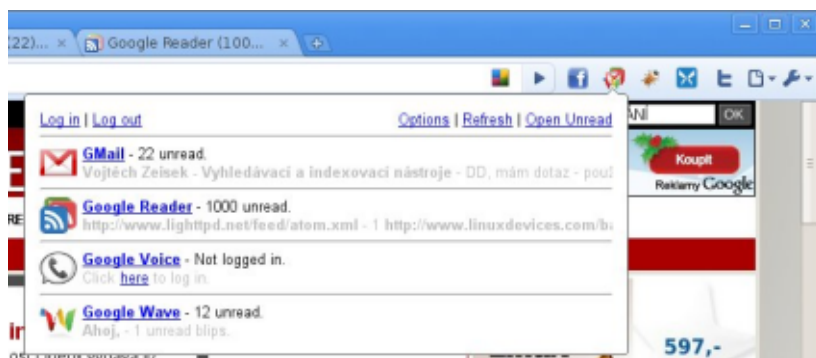

Správce rozšíření

Služby Googlu

U prohlížeče od Googlu se dá očekávat, že se ho bude snažit co nejvíce prošíkovat svými službami. To platí i pro rozšíření, některá vyvíjí samotný Google, ale mnoho dalších i fanoušci. Nejvíce oblíbené jsou hlavně notifikátory, dalo by se říci prosté ikonky, které vás informují o stavu vašeho účtu, nově přichozích zprávách a tak podobně. O Gmail se stará [Google Mail Checker](#), o RSS [Google Reader Notifier](#), [Google Voice Notifer](#) spolupracuje s vaším mobilním telefonem a svého

rozšíření se dočkala už i horká novinka posledních měsíců – **Google Wave**. Tato rozšíření je možno nahradit jedním jediným s názvem **One Number**. **Rozšíření pro Google Talk** se ukázalo být celkem nepoužitelné, protože při každém schování okénka se vše dostane do základního stavu. Nápad dobrý, ale provedení zatím dost pokulhává. Šikovné je i rozšíření **gPDF**, které otevírá všechny PDF soubory přímo přes Google Docs. To se hodí, například pokud nosíte prohlížeč s sebou na USB klíčenke nebo jste na počítači, kde nemáte práva k instalaci prohlížeče PDF souborů.

One Number: Notifikace o všech službách Googlu pěkně pohromadě

Sociální sítě

S doplňky určenými pro sociální sítě se doslova roztrhl pytel. Jen na oficiálních stránkách jich najdete desítky a vede samozřejmě Facebook a Twitter. Pro Facebook zde najdete spoustu modifikací, které určitým způsobem upravují rozhraní nebo "opravují" chyby Facebooku. Nutno podotknout, že ve většině případů je to jako z bláta do louže. Ale každý máme jiný vkus, tak se vám možná nějaká modifikace zalíbí. Zajímavější určitě bude samotný klient pro Facebook. Za zmínku stojí dva. Prvním je **Facebook**

for Google Chrome, který zobrazuje Facebook v odlehčeném rozhraní zvaném Lite. Druhý s opravdu výstižným názvem **Facebook** pracuje s rozhraním pro chytré mobilní telefony. Dají se používat, ale na pokročilejšího klienta, který na to půjde od píky, si ještě budeme muset počkat.

U Twitteru je situace lepší, všechna rozšíření se velmi podobají **TwitterFoxu/Echofonu**. Ale Twitter je tak jednoduchá služba, tak jaké novoty vymýšlet? Jako nejpovedenější se mi jeví **Metrist**, a to hlavně po designové stránce. Ten ale neumí automaticky zkracovat odkazy, pokud je to pro vás problém, doporučím vám spíše **Chromed Bird** nebo **Tweetings**. U nich si můžete vybrat ze třech služeb pro zkracování odkazů, v základním nastavení je to **bit.ly**, které je z nich i nejznámější.

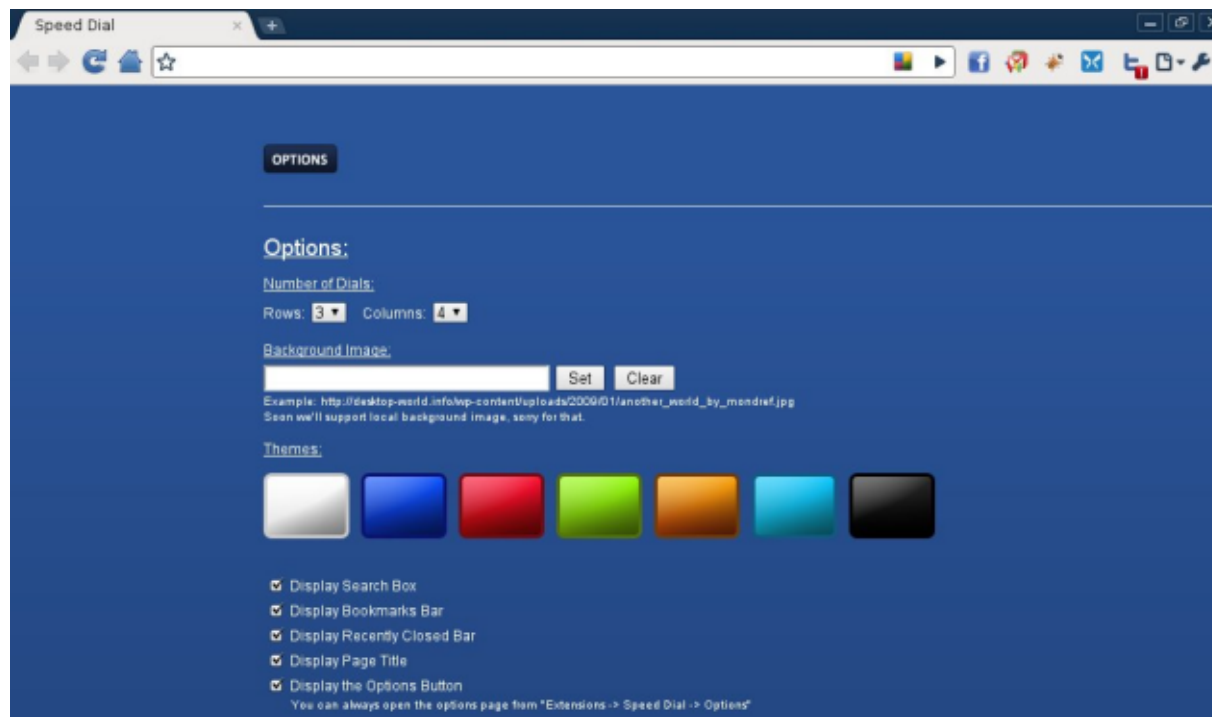
Metrist: Hezký design především

Killer rozšíření

O killer rozšířeních už jsem se zmínil výše, teď si tedy představíme některá konkrétní, která se už dostala z Firefoxu i na Chrome. Programátory a designery webových stránek jistě potěší **Firebug**. Jedná se sice o osekávanou verzi s přívlastkem Lite, ale stále je to velice schopný nástroj, který by většině uživatelů měl stačit. Další rozšíření přidává velmi oblíbená gesta myši, bez kterých si kdejaký uživatel už nedokáže představit práci s prohlížečem. Rozšíření se jmenuje **Mouse Stroke**. Povedl se i **Speed Dial**, který určitě překonává ten z Firefoxu a možná i originál z Opery. Vypadá opravdu hezky a dobře se s ním pracuje. Oněch alternativ k rozšířením z Firefoxu je samozřejmě mnohem více, dalo by se říct, že absolutní většina rozšíření pro Chrome z nich nějakým způsobem čerpá. Dnes už je celkem pravděpodobné, že pro své oblíbené rozšíření najdete alternativu určenou pro Chrome. Ale všechno chce čas, takže se většinou budete muset spokojit s menšími možnostmi konfigurace.

Synchronizace

O **Xmarks** už jsme psali v článku o rozšířeních pro **Firefox**, takže to není jen záležitost Chrome. Nástrojů pro synchronizaci záložek a hesel je tu více, ale **Xmarks** vyniká tím, že podporuje čtyři známé prohlížeče. Jedná se právě o Chrome, Firefox, ale i Safari nebo Internet Explorer. Záložky lze procházet i přes webové rozhraní na **Xmarks.com**. Mimochodem, Chrome už také nabízí vlastní synchronizaci dostupnou hned v základním nastavení prohlížeče (opět pouze verze 4). Tam ale neplatí ta výhoda, kterou jsem vyzdvihl u **Xmarks**, protože tento způsob synchronizace lze použít pouze pro Chrome. Pokud vám to ale nevadí, můžete ho klidně využít, k přihlášení použijete klasicky svůj účet na Googlu.

Speed Dial: Nastavení

Má Chrome budoucnost?

Většina rozšíření je velmi jednoduchá a v nastavení si vystačí s několika málo zatrhávátky. Hlavní je ale to, že i při větším počtu aktivovaných rozšíření jsem se nesešel s nějakým větším poklesem rychlosti, vlastně jsem ho ani nezpozoroval. Právě toto o Firefoxu bývá problém, pokud si ho "potuníte" až moc, rychlost může začít rapidně klesat. Ale nebudu jen chválit. Měl jsem celkem problém v orientaci na stránkách věnovaných rozšířením, protože rozšíření se prakticky nijak netřídí do kategorií a nějakou možnost pokročilejšího vyhledávání byste také hledali marně. Trochu problém je i se stabilitou samotných rozšíření, často se jedná

o poměrně nové projekty, takže nečekejte bezproblémovost. Nad tímto lze ale přimhouřit oči, přece jen je stránka i Chrome 4 prozatím v beta verzi. Na konečný ortel si ještě nějaký čas počkáme.

Pokud se Googlu a vývojářům do ostrého nasazení podaří opravit chyby a lépe svá díla vyladit, mohl by Chrome Firefoxu slušně zatopit. Potenciál určitě má. Už nyní lze Chrome s doplňky relativně dobře používat, ale pokud nikam nechvátáte, doporučuji pár týdnů nebo měsíců počkat.

Shape Collage: Koláže z vašich fotografií

Miroslav Hrončok

<http://www.linuxexpres.cz/software/shape-collage-kolaze-z-vasich-fotografii>

Shape Collage je Java aplikace na tvorbu koláží. Pro nekomerční použití je zdarma a díky Javě je multiplatformní. Umožňuje automaticky a rychle vytvořit koláže v různých tvarech, které vypadají opravdu dobře.

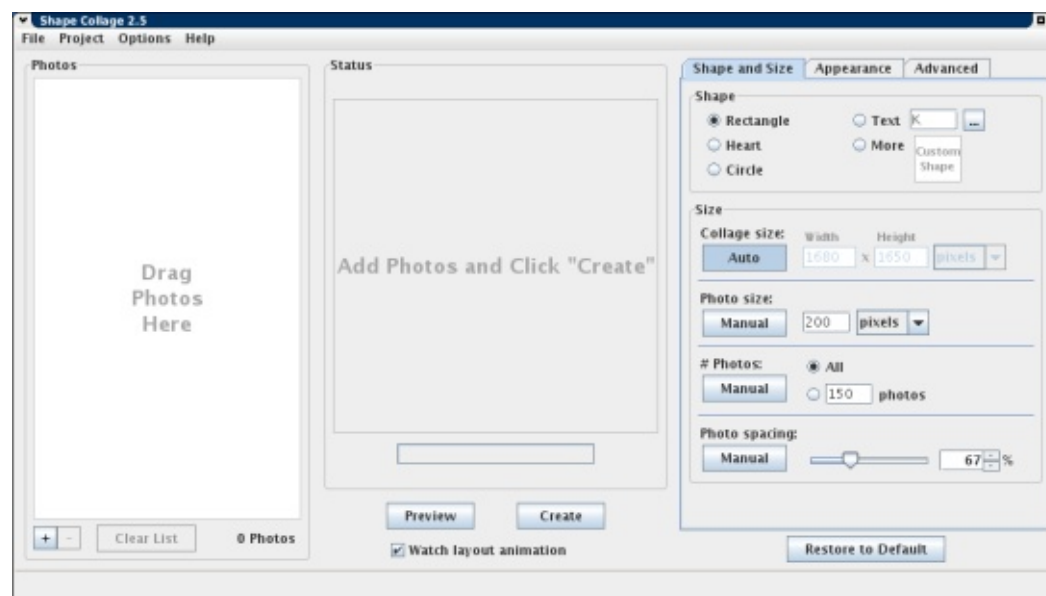

Stažení a spuštění

Shape Collage 2.5 si můžete [stáhnout ze stránek aplikace](#). Kromě jar souboru, můžete stáhnout i balíčky pro Linux, Mac OS X nebo Windows. Balíček pro Linux obsahuje jar soubor a spouštěcí shellový skript. Pro běh aplikace musíte samozřejmě mít nainstalovanou Javu.

Kromě výše zmíněných metod můžete použít i technologii Java Web Start a spustit aplikaci přímo z prohlížeče. Navíc obsahuje web aplikace i [online verzi](#), která funguje přímo v prohlížeči a má pouze omezené možnosti.

Pro spuštění aplikace stačí spustit příložený skript, případně poklepat na jar soubor.

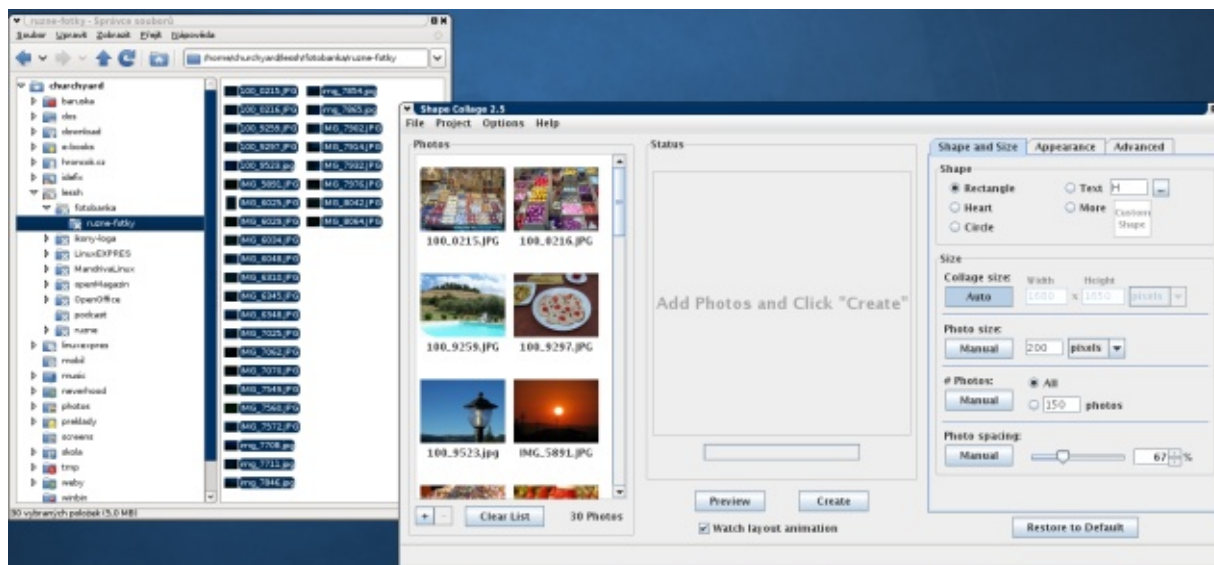

Shape Collage

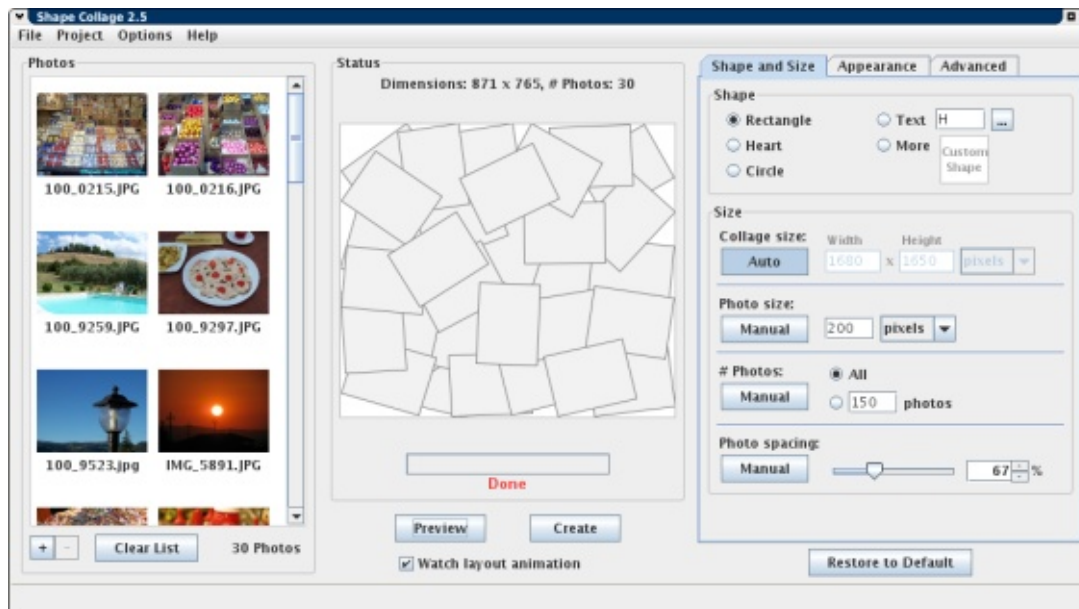
První koláž

Rozhraní aplikace je naprosto intuitivní, veliké nápisy **Drag Photos Here** (Sem přetáhněte fotky) a **Add Photos and Click „Create“** (Přidejte fotky a klikněte na „Vytvořit“) mluví za vše. Krátce jsem nakoukl do nabídky **Options | Language** a zjistil jsem, že program bohužel neumí česky. Za

tím se nabídkou nebudu zabývat a vrhnu se na ukázkovou koláž, kterou jsem vytvořil podle pokynů. Označil jsem hromadu fotek a přetáhl jsem je do políčka **Photos**. Můžete přetáhnout i adresáře s fotografiemi.

Přetažení fotek

Náhled koláže

Navzdory pokynům jsem místo tlačítka **Create** použil vedlejší **Preview**, které v mžiku vytvořilo obrysový náhled výsledné koláže.

Pokud kliknete na tlačítko **Create**, aplikace se vás zeptá, kam chcete výslednou koláž uložit. Na výběr máte také z výsledných formátů. Můžete zvolit JPG, PNG nebo PSD. Pokud zvolíte první dva zmíněné, vše proběhne v pořádku, pokud zvolíte PSD, aplikace vás upozorní, že je to možné pouze v placené verzi.

Tam, kde byl náhled, je teď koláž.

Při detailním pohledu na koláž jsem zjistil, že obsahuje v pravém dolním rohu vodoznak. Pravděpodobně další neduh neplacené verze, přesto není vodoznak příliš rušivý.

Více možností, více koláží

Na obrázku jste si jistě všimli v pravé části okna několik voleb. Pomocí nich lze tvořit koláže různých tvarů. Základem je obdélník, kruh či srdce, ale můžete vytvořit i koláž ve tvaru textu, nebo tvar nakreslit sami.

Je vidět, že autoři programu nejsou úplně hloupí, protože při zvolení tvaru srdce, se vodoznak přesunul tak, aby nešel z koláže jednoduše vyříznout.

Pokud zvolíte vlastní tvar, objeví se před vámi kreslicí plocha. Máte několik možností. Buď tvra nakreslíte vlastními silami, pomocí štětce (**Brush**) a gumy (**Eraser**). Nejsem velký výtvarník a tak jsem raději sáhl po předvolených tvarech v pravém horním rohu okna. Najdete jich tam několik. Volba **More** kupodivu nenabízí koupi placené verze, ale otevře webový prohlížeč na [stránce s více tvary](#).

Ty uložíte do počítače a jednoduše je do programu načtete pomocí tlačítka **Load**. Můžete samozřejmě načíst i vlastní černobílé obrázky.

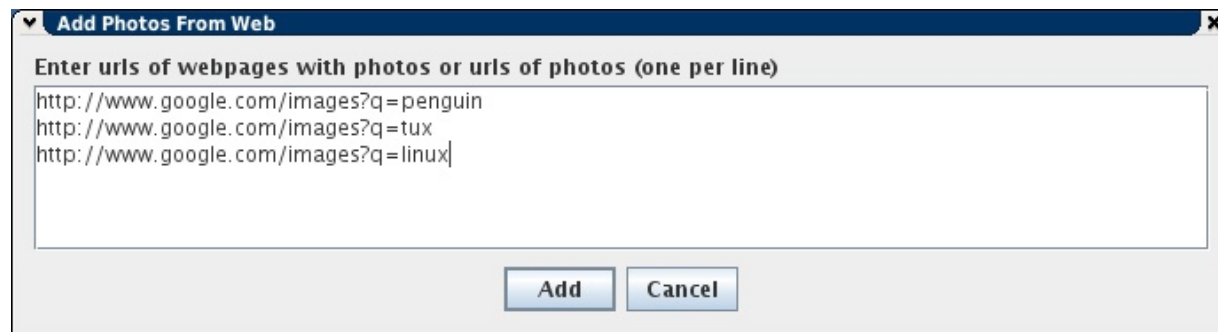
Pokud zvolíte nápis, můžete po kliknutí na tlačítko s třemi tečkami vybrat písmo a vzdálenost jednotlivých znaků od sebe.

Tvořil jsem koláž ve tvaru nápisu LinuxEXPRES a výsledný soubor byl monstrózní, pokud tedy zvolíte více než pár znaků, doporučuji manuálně nastavit velikost koláže, pokud ji nepotřebuje tisknout na plakát.

Volby obsahují další karty, které umožňují měnit pozadí koláže (lze nastavit i transparentní, případně použít obrázek) a barvu a velikost rámečku s fotkou.

Koláže z fotek na Internetu

Nabídka **File** obsahuje volbu **Add Photos From Web**, která umožňuje tvořit koláže například z obrázků na Flickru, Facebooku, nebo z výsledků hledání Googlu.

To jsem zvědav, co z toho vyleze

Jak můžete vidět z posledního příkladu, ne vždy je vhodné zvolit příliš složitý vzor, pokud na to nemáte dostatek fotografií. Také si můžete všimnout, že ne vždy vodoznak udeří hřebík na hlavičku.

Placená verze Shape Collage Pro

Co umí navíc

- Samozřejmě do obrázků nekládá vodoznaky.
- Umožňuje uložení do formátu PSD, kde každá fotografie je samostatnou vrstvou, takže s nimi můžete ve Photoshopu nebo GIMPu libovolně šachovat.

- Můžete rozpracované koláže uložit jako projekt a věnovat se jim později.

Kolik stojí

Shape Collage Pro stojí pro nekomerční využití 25 amerických dolarů, což nyní odpovídá částce zlehka převyšující 450 korun. Pro komerční účely je to 45 \$, což zhruba odpovídá 820 korunám.

Můj software v Mandriva Linuxu 2 - Co používá Jiří Řánek

<http://www.mandrivalinux.cz/muj-software-v-mandriva-linuxu-2-co-pouziva-jiri-ranek/>

Jiří Řánek nám napsal, jaký software používá. Za příspěvek děkujeme a doufáme, že se ozvou i ostatní čtenáři. Rádi bychom věděli, jaký software vás zajímá, jaký používáte, co se vám na něm líbí a co ne. Neváhejte a napište článek, třeba právě podle této předlohy. Stále ještě můžete vyhrát knihu Mandriva Linux 2010 CZ.

V rodině – tedy já a manželka a naše děti – vlastnime dva stroje. Notebook HP 550 (ten je převážně doma) a „netbook“ HP Mini 2140 (ten si brávám já na cesty). Na každém z nich používáme jiný OS, programové vybavení je vcelku stejné. Tak, a dále budu psát jen o sobě. V naší rodině jsem – alespoň co se týká vztahu k výpočetní technice – hlavou já. Tedy... alespoň si to myslím moje žena.

NA HP 550 je čerstvě nainstalován aktuální Mandriva Linux 2010.0 Free 32 bit, s grafickým prostředím KDE 4.3.2. Až do této instalace byla na tomto notebooku předchozí verze Mandriva Linuxu (2009 Spring) v dualbootu s OS MS Windows. Proč? Zejména z důvodu záloh a synchronizace s PDA, který používám. Ale k tomuto problému se dostanu v příslušné části tohoto povídání... Jako pozadí používám program **xplanet**, na ploše je pouze koš, widget s počasím a jeden mírně upravený desklet **SuperKaramby**. Ke spouštění programů používám dva automaticky se skrývající panely. Jednotlivé (nejčastěji používané) programy jsou tu (podle mého názoru) tématicky rozděleny. Styl grafického prostředí, vzhled a dekorace oken, stejně tak základní motiv plochy je nastaven na Oxygen. Efektivity používám minimálně – pouze pár z prostředí

KDE4. V počátcích mého (doposud stálého) seznamování se s OS Linux (začínal jsem s OS Mandriva Linux 2009.0) jsem samozřejmě zkoušel i různé legrácky, třeba s Compiz Fusion... Ale jen do doby jistého nabažení se, ukázání kamarádům, co všechno „ten Linux“ umí, a především vlastního zjištění, že to při práci spíše otravuje a zdržuje.

Plocha podle Jiřího Řánka

Na HP Mini je prozatím stále nainstalován Mandriva Linux 2009 Spring ONE 32 bit. To, proč tomu tak je, se týká problému synchronizace s PDA – ale to vysvětlím, jak už jsem výše uvedl, v příslušné části. I na tomto zdánlivě slabém stroji používám grafické

prostředí KDE 4.2.4. Líbí se mi, a i když jsem se obával, že netbook nebude stíhat, tak opak je pravdou. Sice spouštění prostředí, jednotlivých programů a jejich odezvy jsou poněkud pomalejší, nicméně pro mé potřeby naprosto postačující. Jako pozadí používám jeden hezký upravený obrázek, na ploše je pouze koš a dva sloupce (okna) s výpisy programu **Conky**.

Práce s tímto programem jsem se zpočátku trochu obával, myslím ale, že se mi úprava souborů .conkyrc nakonec díky hledání na netu povedla a zvažuji, a že conky půjde místo SuperKaramby i na notebook. Krom základního monitorování běhu systému mi conky zobrazují předpověď počasí, aktuální kurzy měn a počet nových e-mailů ve schránce. Jinak i na netbooku používám ke spouštění programů dva skrývající se panely a i zde stylu vévodí Oxygen.

Jiřího plocha na netbooku

Správce souborů

Jako správce souborů používám zejména **Krusader**. Je to asi díky tomu, že práce s ním je asi nejbližší programu Total Commander, na který jsem byl zvyklý v předešlém OS. Taje příkazové řádky stále objevuji a tedy se snažím některé operace dělat i v terminálu. Používám klasický program **Konsole**, která je v systému jako výchozí. Co se týká výchozího správce souborů pro KDE, tedy programu **Dolphin**, tak ten nevyžívám prakticky vůbec.

Hudba

K poslechu hudby používám program **Amarok 2**. Líbí se mi a jsem s ním spokojený. V mém prvním Mandriva Linuxu 2009.0 s ním byly poněkud problémy, tady jsem měl nainstalovaný Amarok 1. Oproti ostatním uživatelům však budu asi nějaká výjimka, Amarok 2 se mi líbí víc a vrátil jsem se k němu hned po povýšení systému na 2009 Spring. Při používání tohoto programu mne štvě pouze jed-

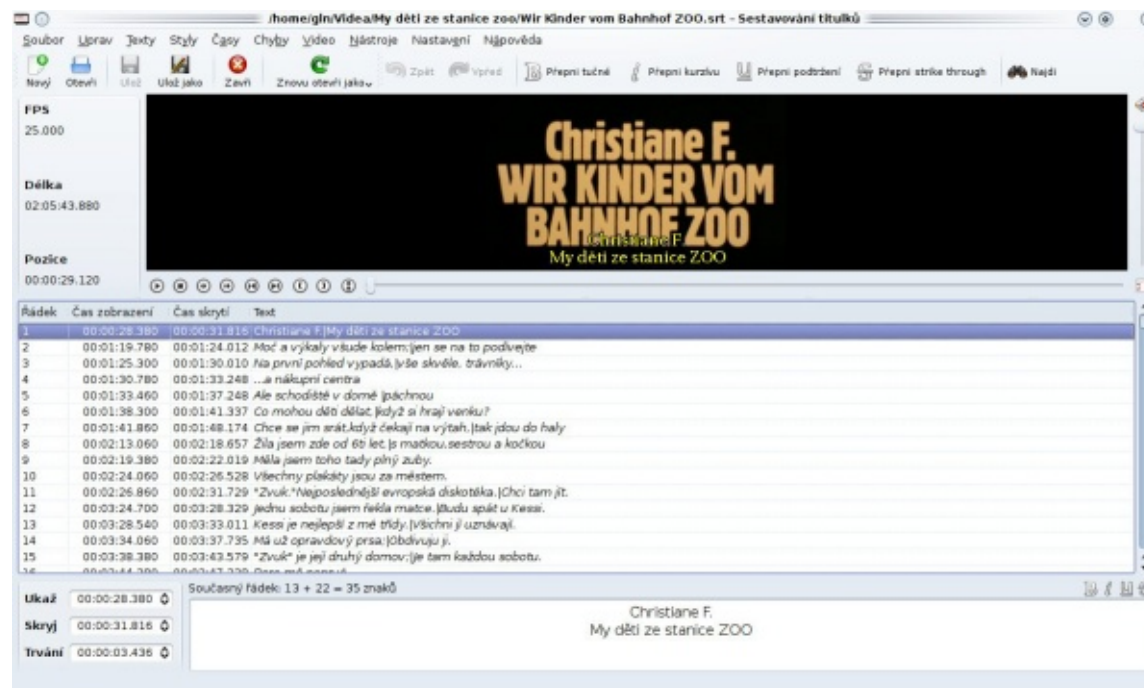
na věc – nutí mne dělat to, co jsem dříve nedělal – otagovat si sbírku hudebních souborů. Sice samozřejmě umí procházet sbírkou hudby v adresářích na disku, ale komfort je komfort...

K jednoduché úpravě audio souborů používám program **Audacity**. Pro mé potřeby je naprosto dostačující, nejedná se o nějaké velké projekty, spíše se jedná o běžnou, jednoduchou editaci audio souborů. Tento program je multiplatformní, používal jsem ho i v předešlém OS. Asi největší a časově nejnáročnější prací s tímto programem pro mne byly nahrávky a editace souborů s hlasem mého tehdy tříletého syna, které jsem pak použil jako hlasy pro navigaci, kterou používám na PDA.

Video

Pro přehrávání videa používám program **SMplayer** (LinuxEXPRES: [SMPlayer: přehrávač videa pro každý den](#)). Jedná se o frontend programu **Mplayer**, který je podle mého názoru v prostředí OS Linux nejlepší multimediální přehrávač. Zejména tento program používám na netbooku, kdy si na cestách sledováním filmů krátím volný čas – třeba v autobuse. Používám ho i pro přehrávání DVD na domácím notebooku. Ale to spíše výjimečně.

Co se týká zpracování videa, tak z této oblasti používám (i když ne příliš často) programy **K9copy**, **DeVeDe** a **Subtitle Composer**. Pro mé potřeby jsou naprosto dostačující.

Editace titulků s programem subtitle composer

Grafika, fotografie, obecně obrázky

Z této kategorie asi nejčastěji používám program **Gwenview** – prohlížeč obrázků. Zvládá i jednoduché úpravy bitmapových obrázků, práce s ním mi přijde celkem jednoduchá a intuitivní.

Jako další adept následuje samozřejmě program **GIMP**. S tímto programem jsem začal koketovat i v předšlém OS, kde jsem především využíval balíku programů od firmy Corel. Ne, nejsem grafik, v předšlém zaměstnání jsme měli zakoupenou jednu licenci tohoto programu a kolegové se zpravidla při potřebě nějakého „projektu“ obraceli na mne. Stylem: „jednooký mezi slepými králem“. GIMP jsem začal zkoušet používat jako alternativu programu Corel Photo-Paint.

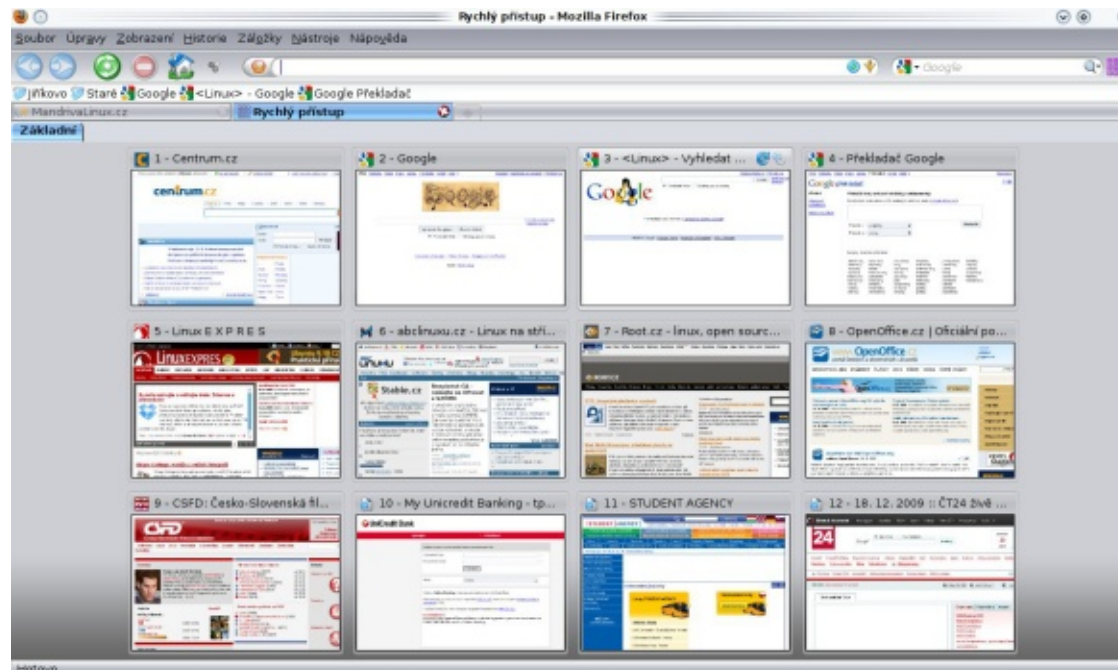
S tímto balíkem programů tedy souvisí i mé první krůčky v programu **Inkscape** – zpracování vektorové grafiky. Tady mi prozatím připadá, že Inkscape za programem CorelDRAW (který znám víc) stále pokulhává, nicméně, jak jsem psal, jedná se o mé první krůčky.

Jako poslední program této části zmíním program **Phatch Photo Batch Processor**. Jedná se o velmi zajímavý a schopný program pro hromadné úpravy fotografií a obrázků.

O Phatch Photo Bath Processoru si [přečtěte článek](#) na serveru [LinuxEXPRES.cz](#).

Internetové nástroje, komunikace

K prohlížení internetu používám program **Mozilla Firefox** v poslední verzi. Jako rozšíření používám **BetterPrivacy**, **DownloadHelper**, **PlasmaNotify** a **Speed Dial**, jako motiv vzhledu **Noia 2.0 eXtreme**. Na prohlížení různého videa na internetových stránkách využívám zejména zásuvného modulu **mplayerplugin**, tedy kromě stránek ČT. Zde se mi po úmorném zkoušení prozatím nejvíce osvědčil **RealPlayer**.

Firefox s rozšířením Speed Dial

Na elektronickou poštu používám zejména program **Mozilla Thunderbird**, jen výjimečně prohlížím poštu přímo na www stránkách. Používám několik schránek u několika poskytovatelů, poštu stahuji jak pomocí protokolů POP3 tak i IMAP. Jako rozšíření používám **Enigmail**, **Display Mail User Agent** a **New Mail Icon**, jako motiv vzhledu opět **Noia 2.0 eXtreme**.

Co se týká pokecu s přáteli, tak vzhledem k tomu, že prakticky všichni využívají protokol ICQ, komunikuji s nimi pomocí – pro KDE výchozího – kecálka **Kopete**. Bohatě mi vystačuje. K pokecu s dalšími pak používám program **Skype**. Na obou strojích mám nainstalovaný i jabber klienta **Jabim**, zatím jsem ho však moc nepoužil. Nikdo z mých známých tento protokol nepoužívá...

Webový vývoj

Jednoho dne jsem tak přemýšlel, že by bylo dobré naučit se alespoň základům práce tvorby www stránek. Zakoupil jsem tedy literaturu pro začátečníky a vrhl se do poznávání tajů HTML kódu a kaskádových stylů. K práci používám editory **Bluefish** a **Cssed**. Je pravdou, že jsem chtěl pro HTML používat editor **Quanta**, o kterém se domnívám, že by lépe zapadl do grafického prostředí KDE, nicméně pro KDE4 zatím není a asi hned tak nebude. Stejný problém bude asi s balíkem **kdewebdev4**.

V předchozí instalaci jsem měl nainstalován i balík programů **LAMP** – chtěl jsem se začít seznamovat s PHP. Po přeinstalaci současnou verzi OS jsem se však k instalaci LAMPu zatím časově nedostal.

PDA synchronizace

Jak už jsem v úvodu zmínil, jsem vlastníkem PDA, konkrétně se jedná o už postarší HTC Artemis s pře-flashovanou ROMkou WM 6.1. Synchronizace s PC byl poslední důvod k tomu, že na notebooku jsem měl Mandriva Linux nainstalován v dualbootu s původním MS Windows. U netbooku byla situace jiná, koupil jsem ho čistý – bez dominantního OS (resp. s připravenou instalací OS SLED 10 Linux). Netbook jsem používal i na testování různých programů pro mou potřebu. Jednou z těchto potřeb byla i zmíněná synchronizace s PDA. Na českém fóru Mandriva Linuxu jsem našel i několik rad ohledně této problematiky a tak jsem to vyzkoušel.

Nešlo to hned a úplně podle mých představ, nakonec se to však podařilo. V Mandriva Linuxu 2009 Spring používám k synchronizaci **SYNCE** a programy s tím související. Konkrétně k samotné synchronizaci program **msynctool**. Samozřejmě jsem se zprvu pokoušel synchronizovat s výchozím správcem osobních informací – **Kontakt**, tedy vlastně **kdepim** aplikacemi. Nepodařilo se však, problém jsem zjistil v balíčku libopensync-plugin-kdepim, který je potřebný, a kde byl, podle mého názoru, problém s linkováním na nějaké knihovny z KDE3. Vyzkoušel jsem tedy program **Evolution**. Zde synchronizace s PDA funguje bez problémů.

Líbí se vám openMagazin? Přispějte na jeho výrobu a propagaci – pošlete libovolnou částku na účet 2100055120/2010. Stav účtu si můžete [zkontrolovat na této adrese](#).

Peníze poslouží na pokrytí redakčních prací a propagaci openMagazinu. Za podporu velmi děkujeme.

Vaše otázky zodpovíme na adrese redakce@openmagazin.cz.

Chybějící vlastnost Evolutionu – skrývání do systémové části panelu – řeším programkem **alltray**.

Problém synchronizace byl tedy vyřešen. Proto poté, co vyšla nová verze Mandriva Linuxu 2010.0, jsem na notebooku provedl komplet přeinstalaci – bez OS Windows. A samozřejmě došlo i na synchronizaci s PDA Před instalací jsem se díval na balíček libopensync-plugin-kdepim a z informací v repozitáři jsem vyčetl, že už je upravený pro KDE4. Tedy jsem nainstaloval. Vše vypadalo dobře – až na samotnou synchronizaci. Ta neproběhne, systém hlásí chybu. Při hledání řešení této chyby na internetu jsem zjistil, že se jedná o už hlášený BUG programu msynctool, a že se na jeho odstranění pracuje. Z toho důvodu tedy nechávám na netbooku prozatím starší verzi 2009 Spring.

Ale je docela možné, že vše dopadne úplně jinak. I na český trh má v nejbližší době dorazit novinka firmy Nokia – telefon, nebo spíš tablet – Nokia N900 s OS **Maemo**. Což je vývojová platforma založená na GNU/Linuxu. Tady by byla situace jiná a předpokládám, že synchronizace s PC by mohla dosáhnout jiných rozměrů. Uvidíme...

Hry a zábava

No... Hry a počítač. Osobně hry na PC nehraji, a vlastně jsem je ani v minulosti moc nehrál. Co se týká linuxových her, tak občas maximálně nějaké karty, popřípadě miny. Toť vše...

Ostatní programy

Na závěr uvedu ještě několik programů, které častěji používám – bez rozdělení do kategorií.

Kjots (**KJots** – program pro vedení poznámek): Tento program z balíku kdepim aplikací používám velmi často. Pro poznámky, různé informace a okamžité nápady, které si chci uchovat na pozdější dobu... Tak si tady zaznamenávám podle data proběhlé aktualizace systému – včetně balíčků, které byly aktualizovány, nebo třeba pro přehled programy, které jsem instaloval, včetně jejich závislostí. Jasně, vím, že tyto informace jsou v systému zaznamenány, nicméně, takto je to pro mne přehlednější...

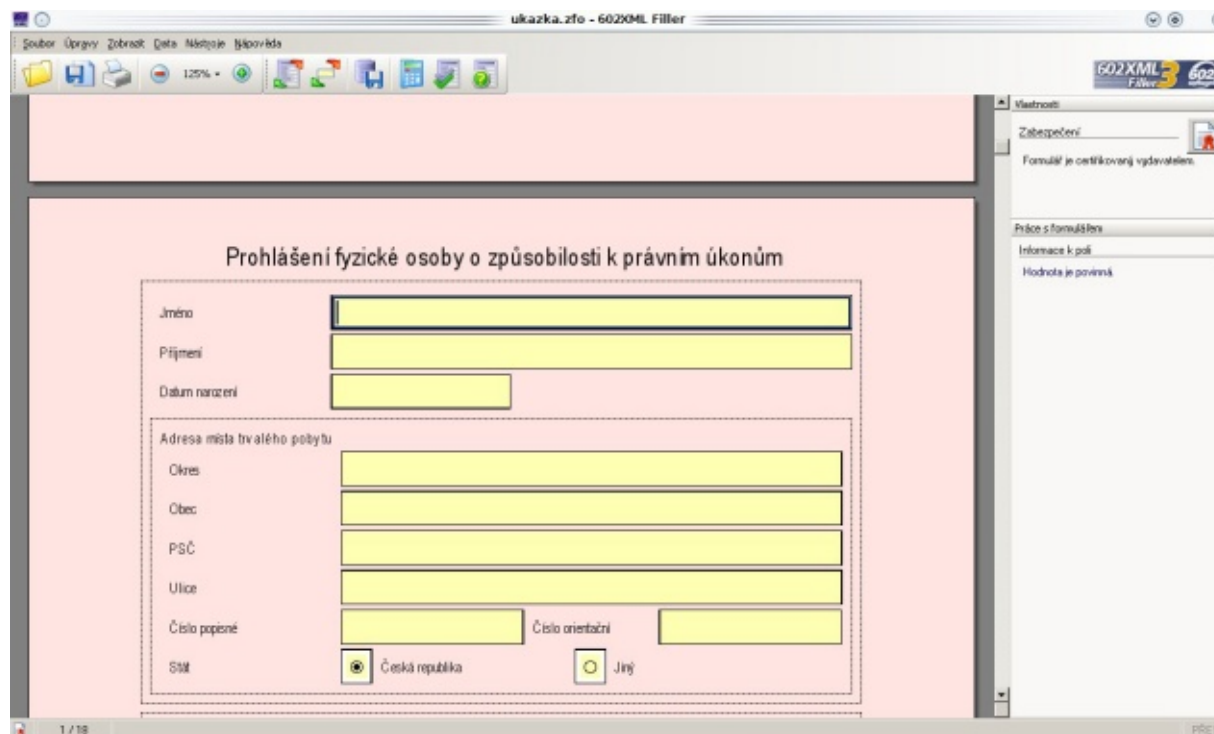
Xarchiver: Komprimace a dekomprimace souborů. Používám ho raději než výchozí Ark. Nějak se mi s ním líp pracuje.

Okular: Prohlížení PDF dokumentů. Zatím jsem nepocítil potřebu instalovat jiný program této kategorie, Okular mi plně postačuje. Malý, svižný, nenáročný.

FBReader: Čtečka elektronických knih. Používám zejména na netbooku při cestách. (LinuxEXPRES: [FBReader – čtečka e-knih na netbooku](#))

TrueCrypt: Program pro OTFE šifrování obsahu dat na disku. Zajímavý program, který jsem používal i na předchozím OS. Důležité je, že zašifrované oddíly (volume disk) jsou navzájem kompatibilní.

602XML Filler: Program pro vyplňování a odesílání elektronických formulářů. Tento program jsem byl nucen nainstalovat poté, co jsem se nedávno potřeboval podívat do mnou vyplněných formulářů pro jistý úřad. Vyplňoval jsem je asi před rokem a nějak jsem pozapomněl, co všechno jsem jim vlastně psal... Odesílání vyplněného formuláře jsem nezkoušel, nebylo potřeba. Trochu mne štve,

Správa a vyplňování webových formulářů

že jako součást tohoto programu se nainstalovalo i **wine**. S wine nemám žádné zkušenosti – nepoužívám ho a ani jsem ho nechtěl používat – pro mé potřeby si vystačím s programy běžícími v OS Linux. Nicméně alternativní program k 602XML Filleru jsem zatím nenašel.

No, tak to jsou základní programy, se kterými především pracuji. Zkousím toho samozřejmě víc. S Linuxem pracuji zatím necelý rok, jsem tedy stále ještě nezkušený elév... Nicméně učím se... vlastně se snažím...

S pozdravem Jirka Řánek

Návod pro KDE4: Používejte RSS kanály

Vojtěch Zeisek

<http://www.mandrivalinux.cz/navod-pro-kde4-pouzivejte-rss-kanaly/>

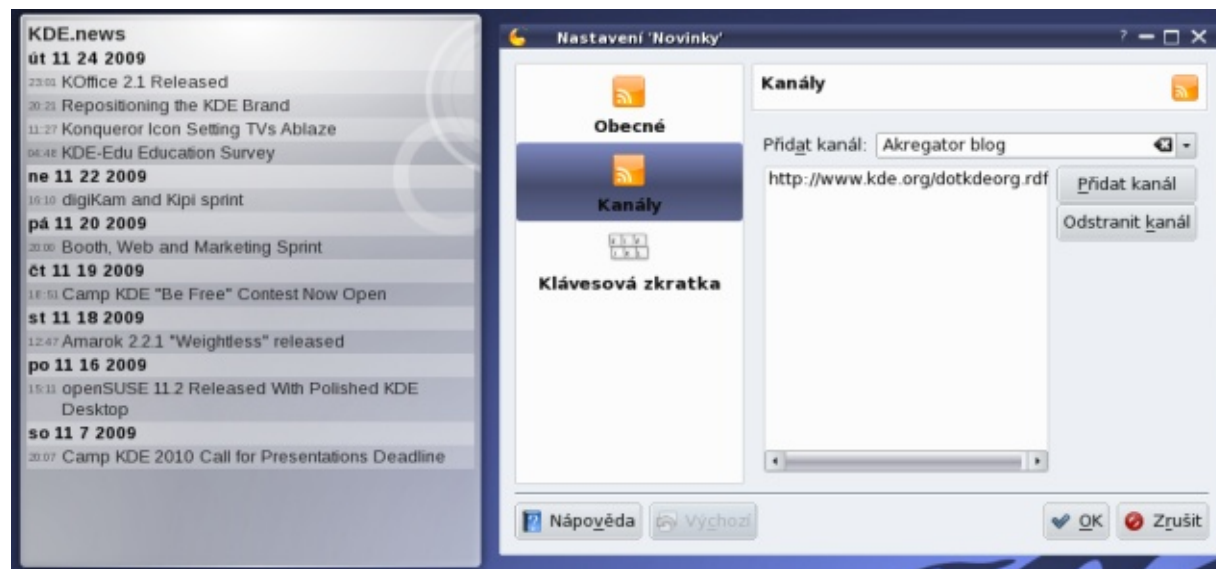
RSS je populární nástroj pro získávání novinek z oblíbených webových portálů. Hlavním znakem této technologie je fakt, že tyto portály nemusíte denně navštěvovat, protože informace o novinkách přijdou za vámi. Buď si je můžete přidat jako záložky do vašeho oblíbeného prohlížeče nebo použít speciální program. V případě KDE se jedná o Akregator nebo plasmoid Novinky.

RSS kanál poskytuje seznam aktuálních článků z daného webu. Obecný návod k použití RSS si můžete přečíst na [LinuxEXPRESu](#) a něco také ve [Wikipedii](#). Obvykle bývá označen charakteristickou oranžovou ikonkou nebo klíčovým slovem "RSS". Kliknete-li na něj, zpravidla se vás prohlížeč zeptá (záleží na typu a nastavení), zda chcete kanál přidat mezi záložky, nebo zda chcete k jeho odebírání použít specializovaný program. Dále představím možnost, jak si práci s RSS v KDE usnadnit pomocí programu Akregator.

Kompletní přehled na vaší ploše

Jedním z charakteristických rysů KDE4 je téměř nekonečně konfigurovatelná plocha. Mezi spoustou widgetů přidávaných na plochu je i miniaplikace nazvaná **Novinky**. Přidejte ho na plochu – pokud nevíte jak, [postupujte podle našeho návodu](#).

Pokud chcete widget nastavit, odemkněte plochu a najedte na něj kurzorem myši. Na okraji se objeví proužek s ikonami pro změnu velikosti, pro rotaci prvku a pro jeho nastavení. Klepněte na symbol klíče, čímž se dostanete do nastavení. V sekci **Kanály** přidáváte a odebíráte jednotlivé sledované kanály z různých webů. Např.

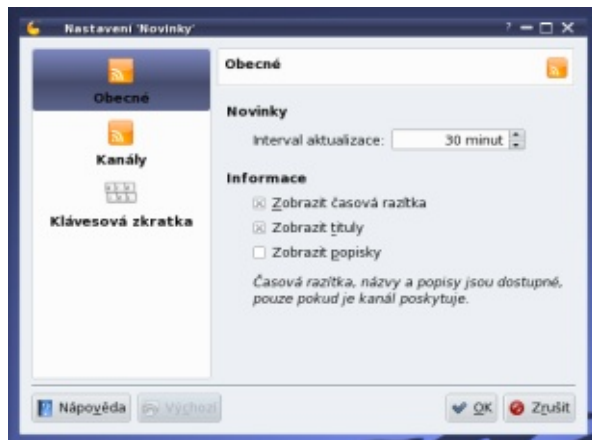

Plasmoid (widget, applet) Novinky a nastavení odebíraných RSS kanálů

<http://www.mandrivalinux.cz/feed/> přidá nové články ze serveru MandrivaLinux.cz. Musíte jednotlivě přidat každý kanál, kterážto drobná práce se vám bohatě vrátí v podobě pravidelného získávání novinek. V nastavení můžete dále nastavit obecné chování plasmoidu (interval stahování nových článků apod.).

TIP: Ovládání widgetů představuje naše video [Co je to widget?](#)

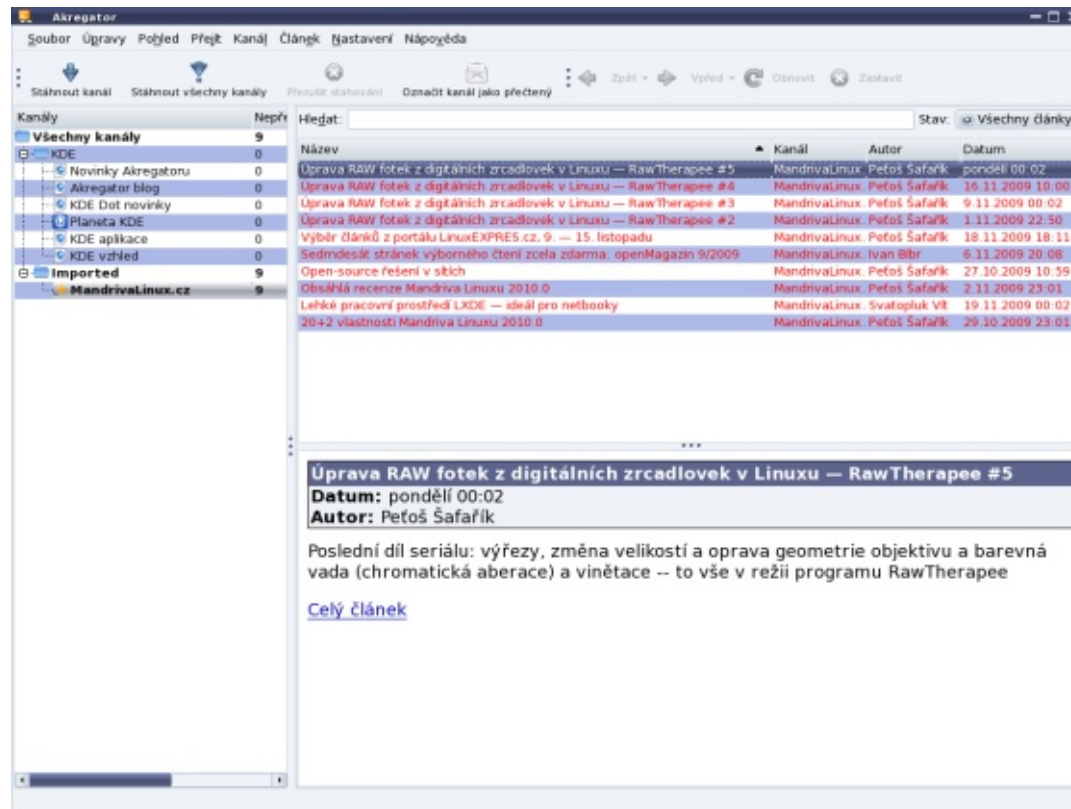

Obecné nastavení plasmoidu Novinky

Novinky nejsou jediným widgetem pro stahování RSS kanálů. Další je např. RSSnow. RSSnow je mnohem menší než Novinky a zachází se s ním velmi podobně jako s předchozím. Chcete-li si v obou miniaplikacích přečíst nějaký článek, klikněte na něj a spustí se výchozí prohlížeč. (Výchozí prohlížeč se nastavuje v nabídce **Nastavení systému - Ovládací centrum KDE**, vyberte **Osobní**, pak **Výchozí aplikace** a tam nastavte vámi preferovaný prohlížeč).

Akregator: To právě pro pohodlné čtení RSS

Pokud vám miniaplikace na ploše nestačí a chcete skutečný plnohodnotný program, prostředí KDE vám nabízí **Akregator** ze sady **KDE PIM**, kam dále patří **KMail**, **Korganizer**, **KAddressbook** a další. **Akregator** umožňuje pohodlnou správu a čtení kanálů. Když čtete kanál, v okně **Akregatoru** běží jádro **Konqueroru**, není tedy nutné si kvůli čtení spouštět externí prohlížeč (ale samozřejmě to jde).

Hlavní okno programu Akregatoru, vlevo seznam kanálů, vpravo nahoře články a dole náhled vybraného kanálu

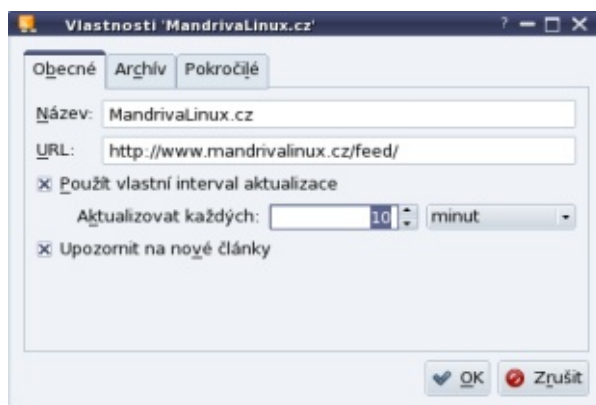
Pokud budete číst více kanálů (což dříve či později budete), je vhodné je třídit do složek. Vlevo klikněte na nějakou složku pravým tlačítkem myši a vyberte **Nová složka**. Můžete tak se složkami a kanály různě manipulovat, přesouvat je apod. Chcete-li přidat nový článek, v horní nabídce vyberte **Kanál | Přidat kanál** nebo stiskněte klávesu **Insert**. Pak zadejte adresu vybraného RSS kanálu. Např. <http://www.mandrivalinux.cz/feed/> přidá nové články ze serveru **MandrivaLinux..cz**.

Přidání nového RSS kanálu (zdroje) do Akregatoru

Akregator se pokusí stáhnout kanál a informace o něm, které předvyplní do dalšího okna. Tam mů-

žete upravit název, abyste se v tom lépe vyznali. Dále můžete určit, má-li se pro kanál použít výchozí nastavení týkající se archivování (zachovávání starých přečtených článků), intervalu aktualizace (jak často se stahují nové články) apod. Posléze samozřejmě můžete kanál kdykoliv upravit (kliknete na něj pravým tlačítkem myši a vyberete **Upravit kanál**).

Úpravy vlastností RSS kanálu

Vpravo nahoře vidíte seznam článků z daného kanálu. Záleží na nastavení kanálu autorem webu, ale zpravidla se do RSS posílá pouze krátká upoutávka. V dolní části okna Akregatoru tak vidíte to, co vám autoři webu poslali. Chcete-li si přečíst více, klikněte na odkaz **Celý článek** pod upoutávkou.

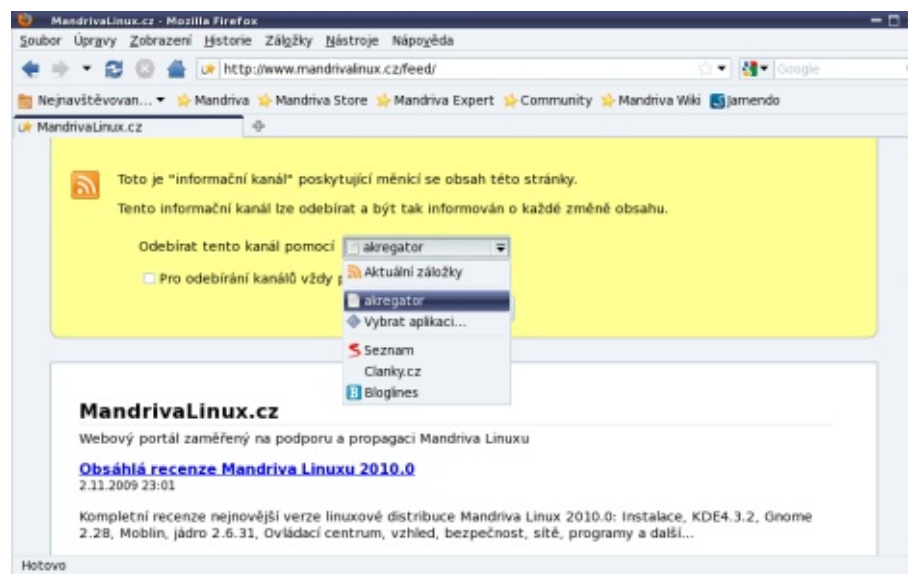
Akregator nabízí spoustu dalších možností, nejen prosté čtení nových článků. Např. import a export seznamu kanálů (nabídka **Soubor**) a různé možnosti nastavení (**Nastavení** | **Nastavit Akregator**): Můžete si nastavit, jestli chcete používat oznamovací ikonku v panelu (což doporučuji), jak často chcete stahovat nové články (ručně, při startu, v nějakém

nastaveném intervalu), jestli chcete archivovat staré články (pak se můžete vracet ke starým článkům, ale časem to začne zabírat dost místa), jaký externí prohlížeč chcete používat apod.

Spolupráce s prohlížečem

Poslední možností jak si usnadnit práci s Akregator, je možnost do něj posílat nové RSS kanály přímo z prohlížeče. Jste-li v Konqueroru na stránce poskytující RSS, v pravém dolním rohu uvidíte oranžovou ikonku. Klikněte na ni a vyberte, které kanály chcete odebírat. V Akregatoru je pak můžete upravit (např. přesunout do vhodné složky a přejmenovat). V Mozilla Firefoxu vidíte obdobnou ikonku u pravého okraje adresního řádku. Klikněte na ni a vyberte kanál, který chcete číst. Firefox se vás zeptá, jak chcete kanál odebírat. Vyberte Akregator. Velmi podobně funguje zacházení s RSS i v Opeře.

RSS je nesmírně užitečný nástroj, jehož používáním si ušetříte spoustu práce. Ze strany provozovatelů patří mezi naprostý standard. Uživatelé by měli vědět, že je to technologie, která jim hodně pomůže.

Odebírání nových RSS kanálů prostřednictvím Akregatoru ve Firefoxu

Novinky ze světa aplikací Mozilla

<http://www.mozilla.cz/zpravicky/doplňky-pouziva-jen-kazdy-treti-uzivatel-firefoxu/>
<http://www.mozilla.cz/zpravicky/jak-snadno-zalohovat-hesla-firefoxu/>
<http://www.mozilla.cz/zpravicky/televizni-program-primo-ve-firefoxu/>
<http://www.mozilla.cz/zpravicky/firefox-4-nabidne-snadnejsi-formu-tvorby-rozsireni/>

Doplňky používá jen každý třetí uživatel Firefoxu

V blogu W3i se objevil příspěvek shrnující nedávno proběhlou konferenci Add-on-Con. Tématem konference byla tvorba doplňků pro webové prohlížeče a stejně jako loni se jí účastnili zástupci Mozilly, Microsoftu či Google. Na konferenci zazněla řada zajímavých informací a mimo jiné bylo zmíněno, že jen každý třetí uživatel Firefoxu používá doplňky. Doplňky tedy u Firefoxu nepatří mezi takové „killer“ vlastnosti, jak se mnozí domnívají.

Z dalších zajímavých čísel stojí za zmínku informace o počtu rozšíření hostovaných serverem Mozilla Add-ons. Na něm se aktuálně nachází přibližně 14 500 doplňků a jejich počet jen za letošek vstoupil o 5 700. To je dost značný nárůst. Uživatelé pak mají nainstalováno přibližně 190 miliónů instalací doplňků.

Zástupci Mozilly též zmínili, že i nadále budou kontrolovat doplňky nahrávané na již zmíněný server Mozilla Add-ons. Co se týče plánovaného „obchodu s doplňky“, nehodlá Mozilla předřadit komerční zájmy nad zájmy uživatelů. Nedočkáme se tedy žádného DRM (digital rights management) či snad hromadnému zpoplatnění doplňků, jak se snažila některá bulvární periodika naznačovat. Jednou z výhod doplňků ostatně je, že jsou dostupné zdarma.

Co se týče budoucnosti doplňků, byl na konferenci zmíněn Jetpack, což je projekt Mozilla Labs, který umožňuje snadnou tvorbu rozšíření pomocí webových technologií jako jsou HTML, CSS či JavaScript. Projekt byl poprvé veřejně

představen letos na jaře, a později s obdobnou filozofií tvorby rozšíření přišel i Google ve svém Google Chrome.

Jetpack je aktuálně k dispozici ve formě rozšíření, které umožňuje tvorbu rozšíření a jejich instalaci. Mezi výhody se řadí zejména snadný vývoj, větší bezpečnost a instalace vytvořených rozšíření nevyžaduje restart prohlížeče. V průběhu příštího roku by se měl Jetpack začlenit do Firefoxu a stát se druhým způsobem, jak pro něj vytvářet doplňky.

Jak snadno zálohovat hesla Firefoxu

V našem pravidelném představování zajímavých doplňků se tentokrát zaměříme na Firefox. Jeden z frekvencovaných dotazů k Firefoxu se točí okolo možnosti snadné zálohy a přenosu uložených hesel. Existuje ruční způsob, který spočívá v přepokopování dvou souborů u uživatelského profilu Firefoxu. Méně uživatelů již ví, že existuje ještě snazší způsob. K jednoduchému zazalohování hesel můžete použít rozšíření Password Exporter, které umí hesla nejen vyexportovat, ale kdykoliv i naimportovat zpět. Existují přitom i verze pro Thunderbird a SeaMonkey. Chcete snadno synchronizovat hesla mezi více instalacemi Firefoxu? Pak je ještě lepší použít rozšíření Mozilla Weave Sync.

Poznámka na závěr. Pokud chcete sledovat zajímavé doplňky, o kterých pravidelně píšeme, odebírejte sbírky na serveru Mozilla Add-ons, které jsme pro tento účel založili. Jedná se o sbírky: [Zajímavé doplňky pro Firefox](#) a [Zajímavé doplňky pro Thunderbird](#).

Televizní program přímo ve Firefoxu

V rámci pravidelného představování zajímavých doplňků se tentokrát podíváme na jedno slovenské rozšíření. Je jím TV program a jak již název napovídá, jedná se o zobrazování televizního programu přímo ve Firefoxu. Ikonky zvolených televizních stanic se v něm mohou zobrazovat na liště aplikace či ve stavovém řádku.

Při přejetí kurzorem na ikonku televizního kanálu se zobrazí informace o aktuálně běžícím pořadu a nechybí též upozornění na právě začínající pořad. Televizní programy pak lze i přehledně zobrazit na samostatné stránce. Pokud se vám rozšíření líbí, můžete si ho stáhnout ze serveru Doplňky Mozilly.

Firefox 4 nabídne snadnější formu tvorby rozšíření

Jak již bylo několikrát zmíněno, Firefox 4 přinese nový způsob, jak vytvářet rozšíření. Tento nový způsob, který je založen na webových technologiích jako HTML, JavaScript či CSS, nese aktuálně označení Jetpack a lze pomocí něj vyvíjet již nyní. Mike Conner, jeden z vývojářů Firefoxu, se o Jetpacku zmínil ve svém blogu. Persony, které budou součástí Firefoxu 3.6, a Jetpack jsou dle jeho slov v Mozille vnímány jako budoucnost rozšiřitelnosti Firefoxu. Umožní snadný vývoj, instalaci bez restartu prohlížeče a bezpečný chod.

V praxi to samozřejmě neznámá, že by existující doplňky přestaly fungovat či nebyly nadále podporovány. Namísto toho budou oba způsoby vedle sebe koexistovat a dá se předpokládat, že nová rozšíření budou převážně založena na Jetpacku.

QtMoko v16: jaké to je s Qt Extended

Pavel Baksy

http://www.openmoko.cz/index.php/pages/read/QtMoko_v16_jake_to_je_s_Qt_Extended

Zkusme se dnes podívat na distribuci QtMoko. Pokud ji nemáte, možná vás překvapí, že její použitelnost je relativně vysoká.

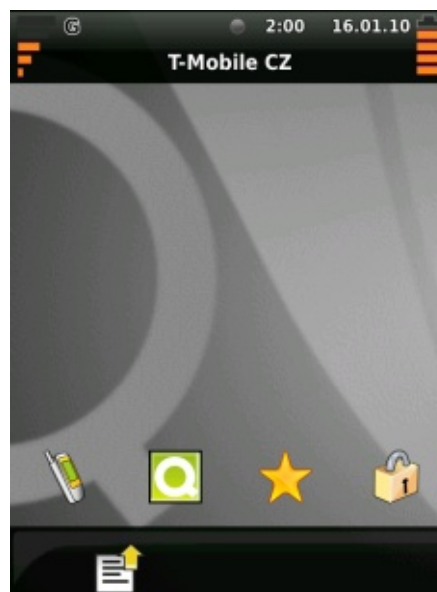
Kde se vzalo...

QtMoko je jedna z distribucí, které pro telefonování používají komplexní telefonní aplikaci Qt Extended. Vývojem Qt Extended (možná jste ji znali pod starým názvem Qtopia) se zabývala společnost Trolltech (dnes Qt Development Frameworks). Pro Neo FreeRunner se objevila jako výchozí telefonní aplikace v distribuci OM2008. V březnu 2009 byl ukončen oficiální vývoj Qt Extend a jako opensource byl celý projekt ponechán komunitě. Vznikly dva projekty, jedním z nich je právě QtMoko, druhým je Qt Extended Improved.

O co tedy jde

QtMoko je distribuce založená na Debianu. Existují zmlinky, že by mohla fungovat i na FSO, ale image nejsou funkční. Je zbytečné popisovat výhody a nevýhody telefonu s plnokrevným Debianem. Jistě si domyslíte největší výhodu: můžeme nainstalovat téměř cokoli nás linuxového napadne. Nevýhoda: hlavní vývoj pro Neo FreeRunner se točí kolem SHR a většina aplikací optimalizovaná pro jeho display a ovládání je tudíž zde nedostupná. Navíc QtMoko nepoužívá klasické X11 prostředí, obsahuje však spouštěč X11 aplikací v menu Aplikace/QX. Takže nepřipravené aplikace se spouštějí z tohoto menu. Budu se mu věnovat za chvíli.

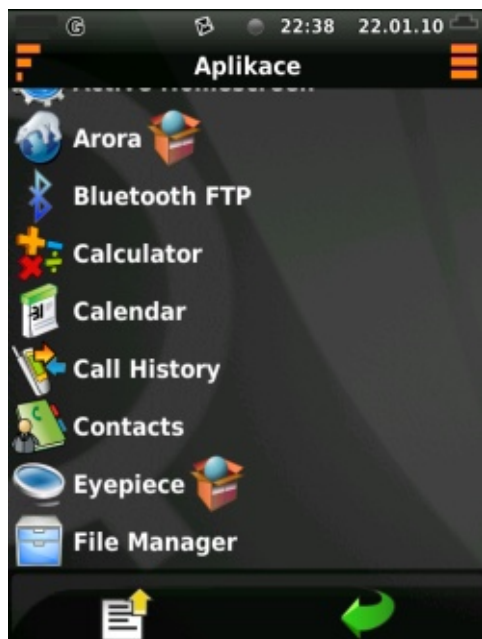
Po spuštění telefonu Qt Extended plně ovládá celé prostředí telefonu, tudíž pracovní prostředí je zcela odlišné od SHR. Chybí klasické ikonky na ploše displeje známé z SHR, naopak celá filozofie ovládání se mnohem víc blíží telefonu, než „počítači s možností telefonovat“. Na hlavní obrazovce jsou názorně zobrazené informace o signálu, stavu baterie, operátorovi, čas a datum, zvolený profil (pokud není „Obecný“) a čtyři ikony (s přístupem k telefonním funkcím, menu, oblíbeným položkám a zamčení displeje).

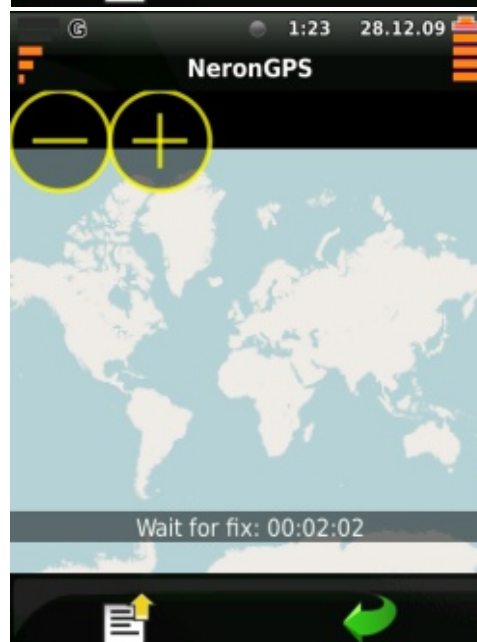
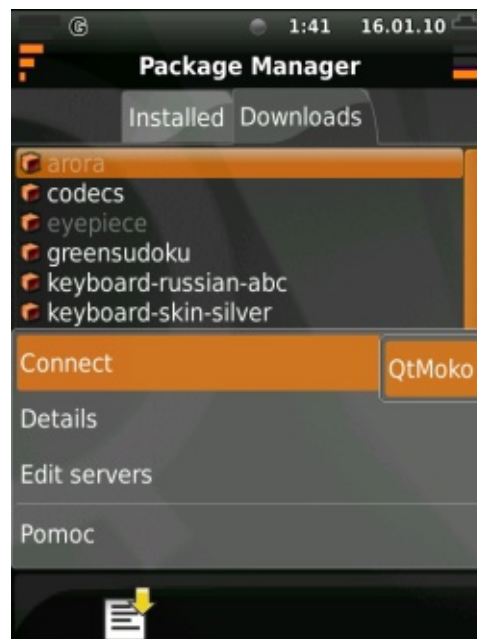
Softwarové vybavení

Jak jsem už naznačil, programové vybavení je trochu chudší. I přesto samotné QtMoko přichází s celou řadou předinstalovaných aplikací, díky nimž Neo FreeRunner už „v základu“ nezaostane za běžným smartphonem. Využití jistě najde kalkulačka, Google Contact sync, hlasové poznámky, prohlížeč obrázků i multimediální přehrávač, prográmek Scribe pro „malování“ poznámek a další. Nechybí samozřejmě kalendář (včetně fungujících připomínek!), úkoly, kontakty. Samozřejmostí je terminál. QtMoko má dokonce nápovědu, kterou můžete vyvolat buď z menu Aplikace/Nápověda, nebo téměř kdykoli tlačítkem volby. Dlouho jsem nevěděl, jak z ní následně vyskočit, až nedávno jsem na to přišel: z nějakého důvodu není vidět v nápovědě obrázek zelené šipky vpravo dole, která se obvykle používá pro potvrzení/uzavření. Když v tom místě display stisknete, nápověda se skutečně ukončí!

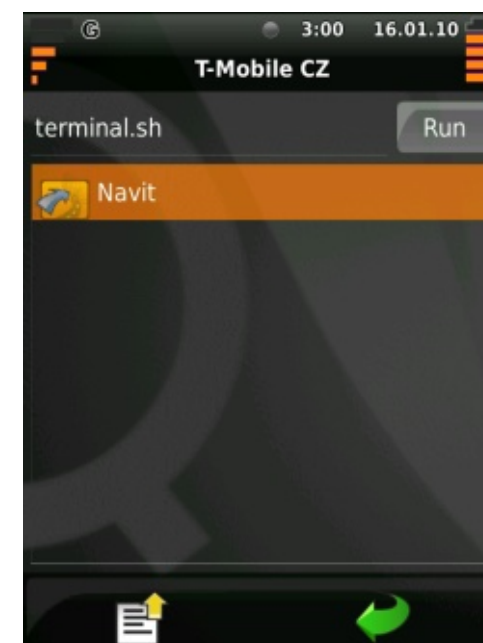
Dál je možné nainstalovat nové aplikace ze samotného repozitáře. K instalaci se používá přímo menu telefonu, konkrétně Settings/Software Packages. Na záložce Downloads si vybereme správný zdroj (prozatím jediný) a můžeme zvolit instalaci některé z přichystaných aplikací. K dispozici je třeba webový browser Arora, komunikátor mqutim, GPS aplikace NeronGPS, zálohovací program qtbackup a další. Já mám navíc instalován shopper pro tvorbu „nákupního seznamu“, GPS krokoměr qtpedometer, qmokoplayer a eyepiece. Jistě zajímavý je i Google translator. Takto nainstalované aplikace se obrazí nově v menu Aplikace s příhodnou ikonkou.

Právě při upgrade na případnou novou verzi využijete zmíněný prográmeček qtbackup. Doporučuju si jej skutečně doinstalovat, před upgradem zazálohovat a po upgrade opětovně obnovit nejen kontakty, ale i nastavení přístroje.

Aplikace pro prostředí X11

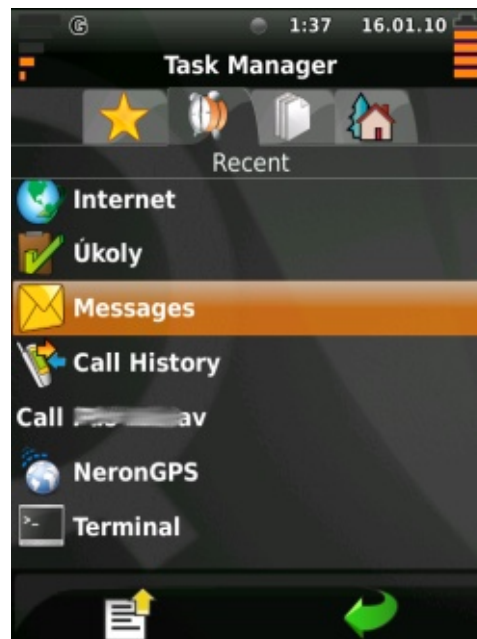
Ze začátku jsem psal, že pro X11 aplikace je v Qt Extended zabudovaná možnost spuštění aplikací v tomto prostředí. Najde se v menu Aplikace/QX. Zde je potřeba spouštět všechny navíc nainstalované X11 aplikace. Já jsem si třeba doinstaloval Navit. Ve vlastnostech spouštěče lze nastavit několik základních parametrů.

Zajímavě řešený taskmanager

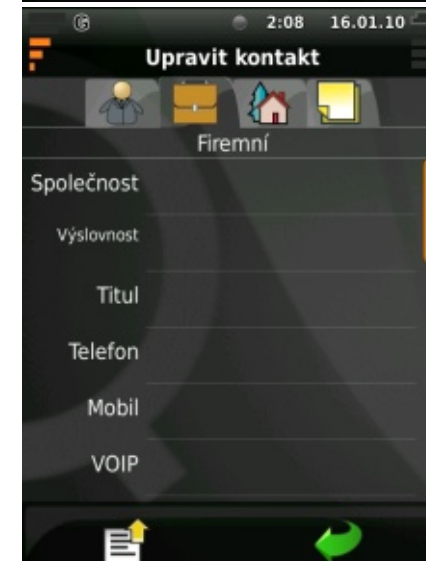
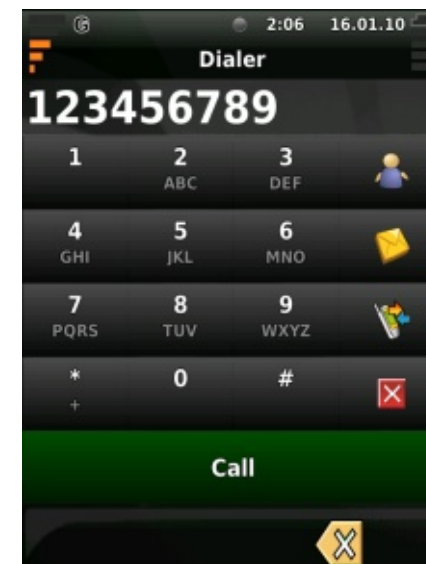
Pokud se nemůžete dostat z nějaké aplikace (včetně těch spuštěných z QX), stačí stisknout tlačítko AUX a zobrazí se hlavní obrazovka. Jestliže se AUX podrží, spustí se Task Manager. Není to však jen tak obyčejný taskmanager. Obsahuje totiž čtyři záložky: oblíbené, poslední spuštěné (včetně posledních hovorů!), často používané (opět včetně častých hovorů) a aktuálně běžící aplikace.

Kontakty, SMS, nastavení hovorů, profily - prostě telefonujeme

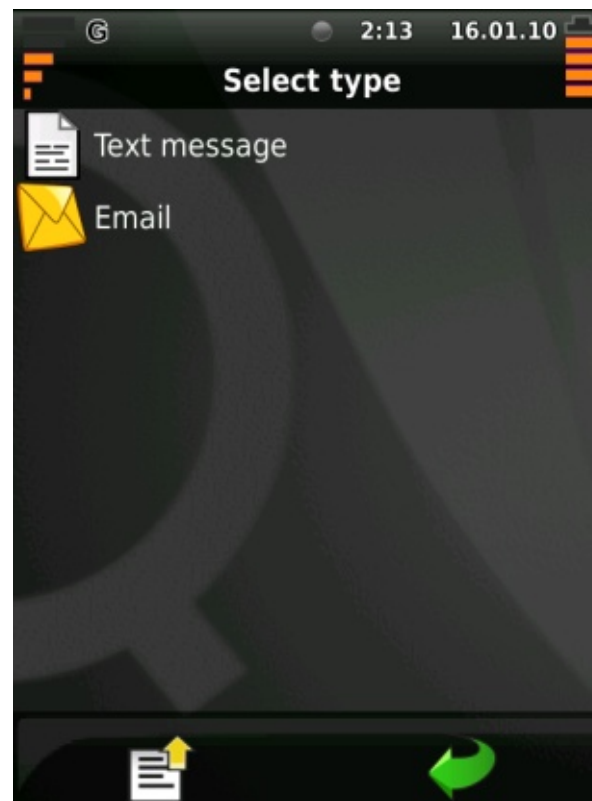
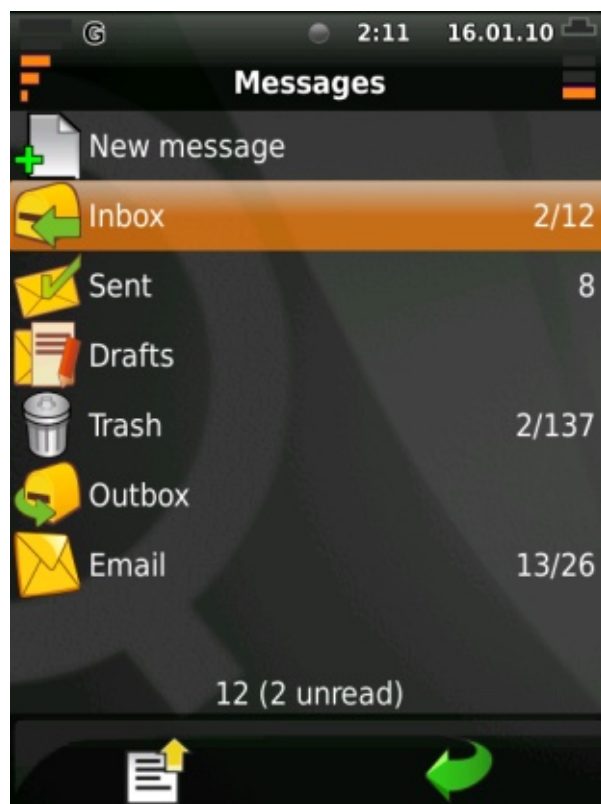
Ačkoli jistě mnozí z Neo Freerunera netelefonují, svým primárním určením telefonem je. Já funkci telefonu považuju za základní a navíc jej denně jako telefon využívám. Komfort ovládání telefonních funkcí je u QtMoko velmi vysoký. Na hlavní obrazovce je přímo ikona pro přístup do Dialeru (vytáčení čísel), odtud se dá jedním klikem dostat ke kontaktům, SMS i historii hovorů. Co mi trochu vadí, jsou velká tlačítka na displeji v průběhu hovoru. Velmi často si omylem tváří stisknu tlačítko HOLD a bohužel to obvykle poznám, až když ten druhý zavěsí, to je skutečně nepříjemné. Podpora rychlého vytáčení je taky k dispozici (nastavení v menu Settings). Kontakty jsou velmi podrobné a mimo jiné obsahují i historii SMS a uskutečněných hovorů vybraného kontaktu. Lze je díky předinstalované

aplikaci snadno synchronizovat s kontakty na Googlu. Kromě volání a posílání SMS jde na kontakty posílat i e-maily. Stačí ve zprávách nakonfigurovat POP3 nebo IMAP účet.

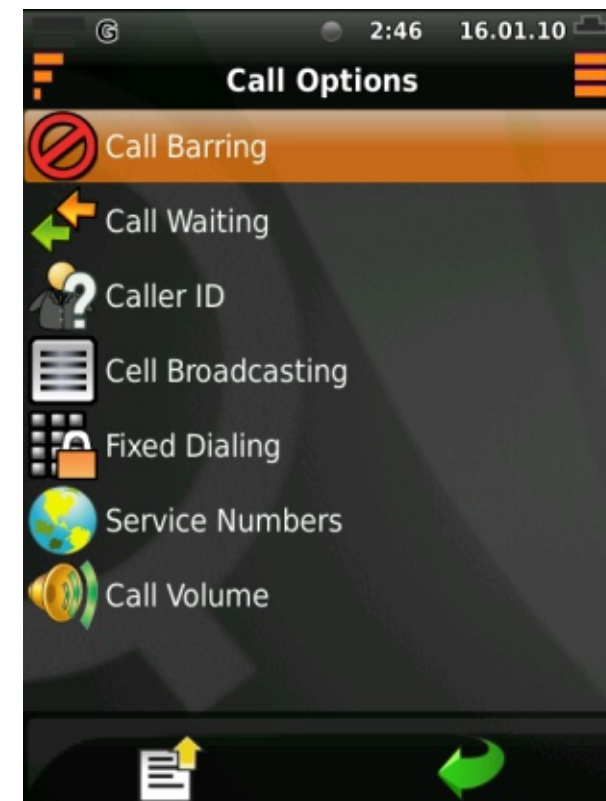

SMS zprávy jsou rozdělené na přijaté, odeslané, rozepsané ap. stejně jako jsme zvyklí u e-mailů. Při výběru příjemce zprávy je dokonce zobrazeno vyhledávací pole pro zadání kontaktu, ale v ostatních případech chybí. Pamatuju si z Om 2008, že šlo zapnout, bohužel už nevím kde.

Qt Extended má zabudovanou i podporu MMS, avšak zdá se, že nefunguje. Snažil jsem se to rozchodit, ale nezdařilo se. Nejspíš jde o to, že není k dispozici funkční WAP prohlížeč. GPRS připojení přitom funguje dobře.

Najdeme zde dokonce některé funkce, které u jiných distribucí obvykle chybí. Jde o přesměrování hovorů, volbu mobilní sítě, možnost zjistit podrobné informace o síti, nastavení vyhledávání sítě na ručně/automaticky, nastavení preferovaných GSM sítí či dokonce výběr používaného GSM pásma. Dále blokování hovorů, čekání na hovor, nastavení zobrazení informací o volajícím a další. Vše se nastavuje v menu Settings.

QtMoko také podporuje volbu profilů. Ty se dají zvolit buď z hlavní obrazovky tlačítkem Volby, nebo v menu Settings. Obsahují všechny základní nastavení jako vyzvánění nebo automatický příjem a navíc dokonce možnost časovaného zapnutí.

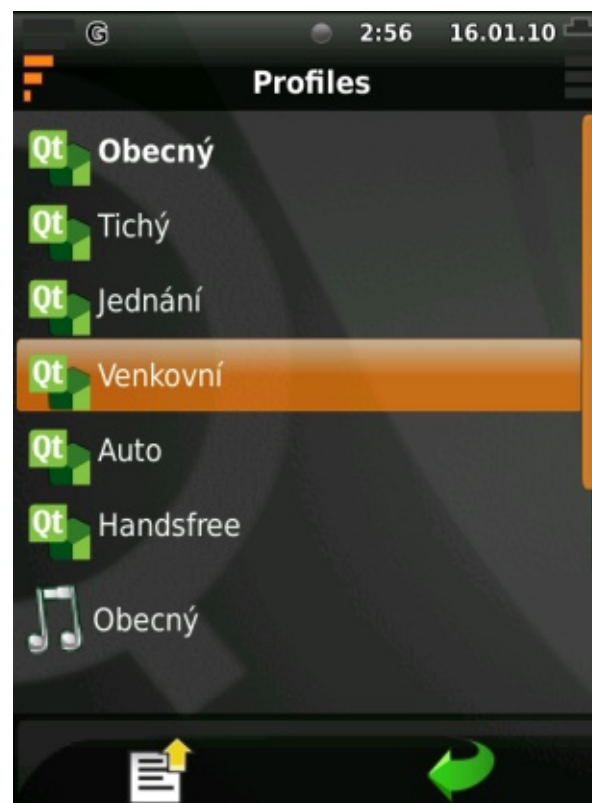
Také od verze tuším 15 obsahuje integrovanou VOIP aplikaci. Musím se přiznat, že jsem ji zatím nezkoušel. Spustit se dá z menu Settings, nebo třeba stisknutím „kuličky“ nahoře uprostřed na hlavní obrazovce.

Internet

Od instalace máme k dispozici předinstalovaný prohlížeč, moc ale nefunguje. Mnohem lepší je doinstalovat si z repozitáře browser Arora. Co se týče připojení, funguje relativně dobře. Nastavuje se v menu Aplikace/Internet. Bluetooth připojení přes jiný mobil jsem nerozchodil, i když spárování přístroje proběhlo, možná jsem něco přehlédl. GPRS funguje okamžitě, připojení přes WiFi je také bez problémů. WIFI není potřeba ručně zapínat (jde to z menu Devtools, kde ostatně lze zapnout/vypnout i GPS, Bluetooth apod.) Chvilí mi jen trvalo, než jsem pochopil logiku: menu volby - New - Bezdrát-

ová síť, zde vše vyplnit. Následně znovu menu volby, WLAN Detection a připojit se k síti. Při přidávání nové WiFi sítě se už jen opakují kroky WLAN Detection na již vytvořeném připojení. Pokud si vytvoříte úplně nové WiFi připojení, nebude fungovat a zřejmě nepůjde ani smazat :o) Připojení se provádí pomocí menu volby - Start, obdobně pak odpojení.

Co dodat na závěr

Pokusil jsem se tady co nejvíc přiblížit aktuální (ve verzi v16) distribuci QtMoko. Jistě jsem na mnohé zajímavé věci zapomněl. Snad jen dodám, že Qt-

Moko je velmi dobře použitelná distribuce a z Neo Freerunnera dělá skutečně příjemný telefon, který dokáže v základě používat skoro každý. Navíc je QtMoko částečně lokalizováno do češtiny i několika dalších jazyků.

Musím se přiznat, že nebýt zajímavých změn v „programové nabídce“ pro SHR, neloučil bych se s QtMoko tak rychle.

Společnost RAMET C.H.M., a. s. používá kancelářský balík OpenOffice.org

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/spolecnost-ramet-c-h-m-a-s-pouziva-kancelarsky-balik>

Ve firmě RAMET C.H.M., a. s. používá OpenOffice.org 65 uživatelů. Cení si ho především proto, že je zdarma a téměř se vyrovná komerčnímu softwaru. Vadí jim hlavně přenositelnost Calc versus Excel.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používáme, protože plně postačuje k vytváření firemních dokumentů. Je zadarmo a téměř se všemi vlastnostmi vyrovná komerčním softwarům.

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V naší organizaci jej používá 65 uživatelů. Převážně nižší a střední pozice – sklady, výroba, technologie, vývoj ...

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

1. Windows XP - 45
2. Windows Vista - 15
3. Windows 2000 - 3
4. Linux – Fedora, Ubuntu, Mandriva Linux

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Nejčastěji uživatelé vytvářejí běžné dokumenty jako sdělení, jednoduché tabulky, občas i nějaká prezentace, blokové diagramy pro vývoj softwaru. Poslední dobou děláme pokusy s Base.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office? Pokud ano, popište, prosím, jaké to bývají.

Problémy: tabulky výrazně pokulhávají za Excelem. Občas jsou problémy s rozmístěním obrázků či bublin v ODT vers DOC (stěhují se jinam).

Formát pro výměnu dat: Jednoznačně PDF, ODT vnitrofiremně, pokud je potřeba něco dále editovat. Pokud není zbytků, tak MS Office.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org. Uvedte důvody pro jeho doporučení jiným uživatelům, uvedte také nedostatky, které vám vadí.

Práce s OpenOffice.org je velmi jednoduchá a intuitivní.

Doporučil bych ho, protože v drtivé většině uživatelů stačí, a to jak domácím tak firemním. Je přehledný.

Vadí nám ovšem, že privilegovaní uživatelé používají i nadále MS Office, zbytek firmy OpenOffice.org. Občas jsou uživatelé nuceni pohybovat se v obou prostředích, což dělá největší problémy při přechodu z Excel do Calc. Chybou je dle mého počítání příkazů v Excelu, Calc setrvává u klasiky (angličtina), ale pro programování to je lahůdka...

Klady

- + Přehlednost

Zápory

- Calc
- Automatický filtr v Calcu lze v jednom sešitu aplikovat jen na jeden list.

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující? Chybí vám některý typ dokumentace? Jaké zdroje používáte?

Máme knihy o OpenOffice.org 1.1 a 2.0. Používáme PDF od SW 602 z jejich Office 602.

Webové zdroje: openoffice.cz a office602.cz

Nápovědu v programech používáme nejčastěji.

Osobní zkušenosti si sami předáváme mezi sebou.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Teoreticky to možné je. Záleželo by, zda bychom dané vlastnosti pak sami využili.

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

RAMET C.H.M. a.s.
 Letecká 1110, Kunovice
 Bc. Aleš Mišurec, IT Manažer, správce sítě
 email:ales_misurec<zavinac>rametchm<tecka>cz
www.rametchm.cz

Kancelářský balík OpenOffice.org používá firma Unimetra, s. r. o.

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/kancelarsky-balik-openoffice-org-pouziva-firma-unimetra-s-r>

Unimetra, s. r. o. se zabývá metrologickými službami. Firma je spokojena s cenou kancelářského balíku a pro jejich potřeby je OpenOffice.org plně vyhovující. Vadí jim nedostatečný počet článků a málo informací k práci v dokumentu s XML formulářem - XForms.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používáme, protože jde o cenově nesrovnatelně výhodnější alternativu ke komerčním produktům a z hlediska použití pro běžnou práci je plně vyhovující. Přínosem je také neustálý vývoj a zlepšování funkčnosti balíku.

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V naší organizaci jej používá cca 12 pracovníků, nainstalován je na cca 16 počítačích. OpenOffice.org používají pracovníci obchodního oddělení a marketingu pro běžné činnosti (texty, tabulky, prezentace), a pracovníci kalibrační laboratoře formou formulářů v Calc.

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

1. Windows XP - 15 počítačů
2. Windows Vista - 1 počítač

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Nejčastěji uživatelé vytvářejí dopisy, zprávy, dokumentaci systému managementu kvality, analýzy údajů z účetního systému, prezentace pro přednáškovou činnost, evidence zařízení, inteligentní formuláře pro ukládání naměřených hodnot při kalibracích měřidel.

Máte problémy při výměně dat, např. v případech souborů MS Office?

Problémy se výjimečně objevují při otevírání některých doručených dokumentů *.doc (cca 1-2 dokumenty za měsíc), kdy jsou nesprávně zobrazeny. Řešením pak bývá otevření v bezplatném prohlížeči těchto dokumentů.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org. Uvedte důvody pro jeho doporučení jiným uživatelům, uveďte také nedostatky, které vám vadí.

Práce s OpenOffice.org je poměrně snadná, nabídky jsou řazeny přehledně, lze je přizpůsobovat, dobře je zpracována i nápověda.

Doporučil bych ho, protože jde, pro většinu firemních uživatelů, o zcela vyhovující alternativu ke komerčním produktům, která navíc přináší značnou úsporu nákladů.

Klady

- + naprosto vyhovující funkčnost
- + bezproblémový přechod z komerčního balíku
- + snadné převody do *.pdf
- + formuláře Xforms

Zápory

- pro nás žádné

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující? Chybí vám některý typ dokumentace? Jaké zdroje používáte?

Knihy nepoužíváme, nemáme potřebu.

Používáme tipy a nápovědy z openoffice.cz, 602office.cz, openoffice.org. Chybí více článků o XForms.

Nápověda v programech je dostatečná, chybí více informací o formulářích XForms.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Neuvažovali jsme, vyhovují nám standardní vlastnosti.

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

Unimetra, spol. s r.o.
Těšínská 773/396, Ostrava-Radvanice, 716 00
Ing. Petr Muroň
představitel managementu pro jakost / pracovník marketingu / částečně správa IT
e mail: petr<tecka>muron<zavinac>unimetra<tecka>cz
www.unimetra.cz

Zrychlete své líné OpenOffice.org

<http://www.openoffice.cz/navody/zrychlete-sve-line-openoffice-org>

Někteří uživatelé mají počítač staršího data. Slouží dobře a spolehlivě. Proč ho měnit? Není to nutné. Ale OpenOffice.org je při spouštění a provozu velmi líný a práce je pomalá. Dá se program trochu „popohnat“ k rychlejší práci? Ano dá, v článku si přečtete, jak na to.

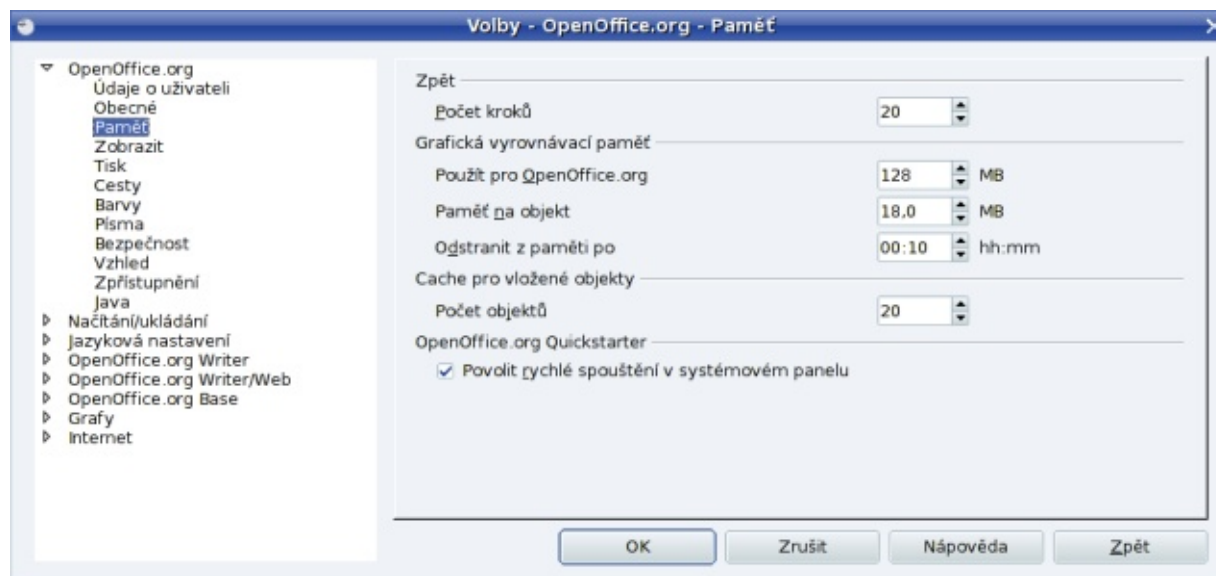
Začněte těmi nejjednoduššími kroky. Přidáte paměť, vypnete Javu a také vypnete zaznamenávání a zobrazování změn. Pak můžete přejít ke složitějšímu kroku, který lze doporučit pouze **opravdu** zkušeným uživatelům.

Přidat paměť

Nejjednodušším způsobem je, přidat programu paměť. Pokud jste po instalaci volby nechali ve výchozím nastavení, je paměti vyhrazeno opravdu málo prostoru. Pak není divu, že se OpenOffice.org tak pomalu startuje a nějakou dobu trvá, než se program načte. Práce s ním také není moc růžová, protože všechno moc dlouho trvá. Napravte to následujícími kroky:

- Otevřete nabídku **Nástroje | Volby** a rozbalte v levém poli **OpenOffice.org | Paměť**
- Na pravé straně v sekci Zpět, v poli Počet kroků nastavte 20 až 30
- V sekci Grafická vyrovnávací paměť, v poli Použit pro OpenOffice.org nastavte 92 až 128
- Pod ním, v poli Paměť na objekt nastavte 16 až 20

Kolik přesně máte nastavit paměti v polích? Odpovím otázkou: „Kolik máte paměti v počítači?“ Je to 1GB? Nebo více? Či méně? Při nastavení údajů musíte brát v potaz ostatní programy, které máte spuštěné. Také operační systém si bude pro sebe

Okno s nastavením voleb paměti pro OpenOffice.org

kousek paměti ukrajovat. Proto nemůžeme doporučit přesně, kolik máte zadat do jednotlivých polí. Obecně lze pouze doporučit – při menší paměti v počítači: méně pro OpenOffice.org. Při větší paměti v počítači: větší pro OpenOffice.org. Jednotlivé volby vyzkoušejte, a uvidíte, co to udělá s rychlostí programu. Po kliknutí na **OK** se vaše nastavení uloží.

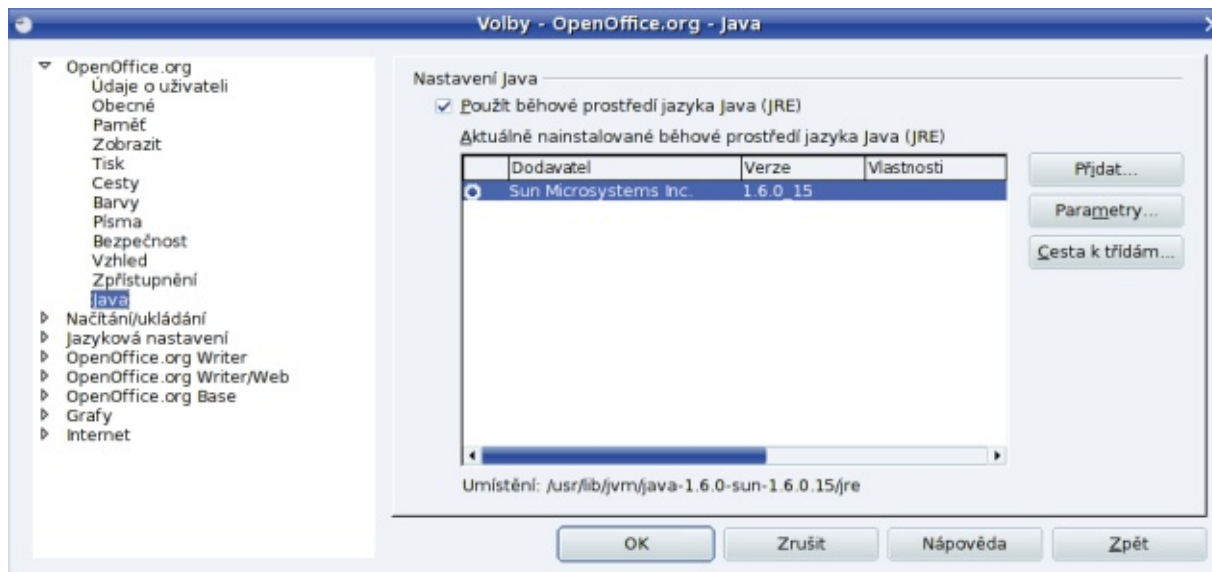
Vypnout Javu

Zvažte, jestli opravu potřebujete používat Javu v OpenOffice.org. Někdy to není nutné, a je proto

lepší ji vypnout. Spotřebovává totiž dost prostředků vašeho milovaného počítače.

Nechte si otevřené okno voleb z kroku uvedeného výše nebo si ho znovu otevřete.

- V levém poli vyberte **OpenOffice.org | Java**
- Odškrtněte zaškrtačkové pole u nápisu Použit běhové prostředí jazyka Java (JRE)

Vypnutí běhového prostředí Java

Někdy není možné vypnout Javu, protože používáte funkce, které jsou s ní úzce spojeny. Je pravda, že Java je do OpenOffice.org včleněna do hloubky. Hodně funkcí kancelářského balíku je na ní závislých. Pokud ji vypnete a pak vám nepůjdou některé funkce, vzpomeňte si, že jste vypnuli běhové prostředí Java. Klikněte na **OK** a máte nastavení uloženo.

Vypněte zaznamenávání a zobrazování změn

Stalo se mi při načtení „cizího“ dokumentu, že se zaznamenávaly všechny provedené změny. Tenkrát to nebylo potřeba, proto byla tato možnost mnou vypnuta. Funkce také spotřebovává dost paměti. Pokud ji máte spuštěnou, vypněte ji. Odškrtnutím v nabídce **Úpravy | Sledování změn | Záznam** ji vyřadíte z provozu.

Uberte ze svého systému fonty

Nejste grafik/grafička? Pak není třeba, abyste měli v systému 300 nebo 500 různých fontů. Dejte si ruku na srdce a sami sobě přiznejte: „Kolik fontů opravdu používám?“ Je to základních 5 až 10? Tak to úplně stačí. Ostatní v operačním systému nemají co dělat a jen zabírají místo a paměť. Při startu OpenOffice.org se totiž všechny fonty natahují do paměti spolu s celým programem. Naše rada zní: „Chcete mít OpenOffice.org rychlejší? Odinstalujte nepotřebné fonty z vašeho operačního systému.“

Jak na to už vám neřeknu. Nevím, co máte na počítači nainstalováno za operační systém. Ale neměl by to být problém. Uživatelé Windows určitě mají nějaký program na instalaci/odinstalaci fontů ze systému. Uživatelé Linuxu si jistě také poradí.

Zakažte úvodní logo OpenOffice.org

Pro zkušené uživatele počítače existuje ještě jedna možnost, jak zrychlit líné OpenOffice.org. Zrychlení není sice tak znatelné, ale přece jen nějaké je. Postup je doporučen pouze zkušenějším uživatelům počítače! Je nutná opatrnost.

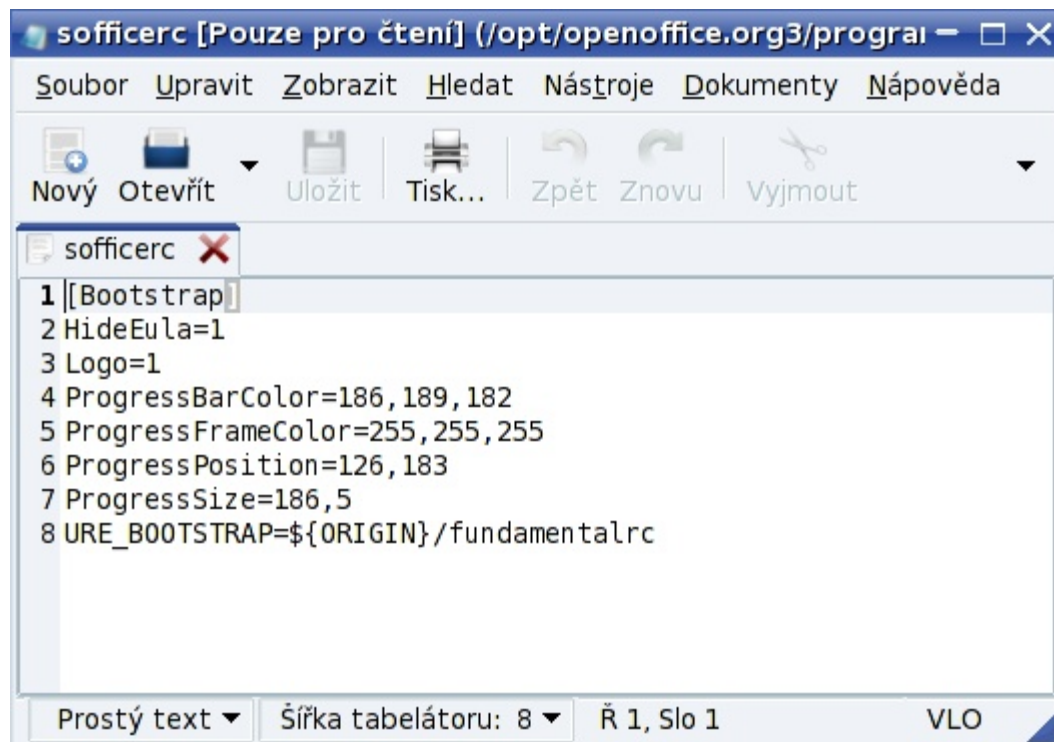
Vypněte si úvodní logo, které se objevuje po spuštění kancelářského balíku. Zabírá nějaké to místo v paměti a pár cenných vteřinek při načítání. Musíte jen udělat jeden důležitý krok. Najděte ve svém systému soubor, ve kterém je volba povolena.

V linuxovém operačním systému to bude soubor sofficer.c. Můžete ho mít v adresáři /etc/openoffice?/, kde otazník představuje číslo verze OpenOffice.org. Soubor může být i v adresáři /opt/openoffice.org/?/program/. Také tady platí, že otazník představuje číslo verze OpenOffice.org. Pokud nebude v žádném ze dvou možností, zkusíte použít vyhledávání.

Ve Windows hledejte soubor soffice.ini. Bývá obvykle v C:\Program Files\OpenOffice.org?\program\. Také tady platí, že otazník zastupuje číslo verze vaší instalace OpenOffice.org. Pokud ho nemůžete najít – radím tak jako výše: použijte vyhledávání.

Máte soubor otevřený ve svém oblíbeném editoru. Může to být gedit, notepad, pspad, kate, vim nebo editor z Midnight Commanderu, případně Total Commanderu.


```
1 |[Bootstrap]
2 HideEula=1
3 Logo=1
4 ProgressBarColor=186, 189, 182
5 ProgressFrameColor=255, 255, 255
6 ProgressPosition=126, 183
7 ProgressSize=186, 5
8 URE_BOOTSTRAP=${ORIGIN}/fundamentalrc
```

Zakažte načítání úvodního loga programu

Najděte řádek:

```
Logo=1
```

a změňte ho na:

```
Logo=0
```

Od té chvíle se logo programu nebude načítat a při spuštění tak nevidíte úvodní malé okno s číslem verze a společností, která balík sestavila. Spustí se až potřebný modul OpenOffice.org.

Obrázky k článku

Všechny obrázky a fotografie naleznete [v samostatné fotogalerii](#).

Rozhovor: Tomáš Bílek, autor praktických rozšíření AltSearch nebo TypoJTB

<http://www.openoffice.cz/rozhovory/tomas-bilek-autor-praktickyh-rozsireni-altsearch-typojob>

Tomáš Bílek vytváří už několik let velmi zajímavá rozšíření pro OpenOffice.org. Je zřejmě nejvýraznějším českým autorem doplňků, které kancelářskému balíku dodávají specifické funkce. Díky mu patří minimálně za TypoJTB, které má velké množství praktických funkcí - ale není to jeho jediné rozšíření.

Vaši práci známe, o vás toho ale bohužel mnoho nevíme. Můžete se nám krátce představit?

Jsem z Brna, je mi přes čtyřicet, absolvoval jsem FE VUT Brno a profesně se zabývám servisem lékařských přístrojů.

Tomáš Bílek je autorem rozšíření AltSearch, TypoJTB, TestFonts a několika dalších doplňků, které si [můžete stáhnout z jeho stránek](#).

Jak dlouho používáte OpenOffice.org a jaké důvody vás k tomu vedly či vedou? Co se vám na balíku líbí a nelíbí?

OpenOffice.org používám přibližně od roku 2004, kdy jsem potřeboval vytvářet menší černobílé tiskoviny a chtěl jsem, aby měly alespoň základní typografickou úroveň. Potřeboval jsem přiměřeně vybavený textový editor pro Windows s možnostmi tisku, exportu do PDF, a to vše pokud možno zadarmo. MS Word jsem kvůli tomu nechtěl kupovat.

Po několika pokusech jsem přišel na OpenOffice.org Writer, tehdy tuším ve verzi okolo 1.x, který mi základními možnostmi vyhovoval a sliboval i naději na budoucí vývoj. Další části balíku OpenOffice.org používám méně, Draw na fotoalba, v poslední do-

bě také Calc na různé výpočty do práce. Na OpenOffice.org se mi líbí poměr výkon/cena, navíc je mi sympatická myšlenka svobodného softwaru. Má to ale i stinné stránky, klony OpenOffice.org (teď zkouším Go-Oo) začínají být nekompatibilní - v Calcu mi např. na Go-Oo nefungují některé vzorce - ale má zase nějaké funkce navíc...

Co vás vedlo k tomu, že jste začal vytvářet rozšíření pro OpenOffice.org? Které bylo první a kdy?

K psaní maker a rozšíření mě vede v podstatě vždy absence nebo problematická použitelnost stávajících funkcí. Takže první pokusy začaly prakticky ihned, co jsem začal používat OpenOffice.org pro vytváření malého časopisu. Během několika měsíců vzniklo dosti živelně makro, později [doplňěk TypoJTB](#). Na každém z prvních čísel se vyskytl nějaký požadavek, který by se hodilo nějak zautomatizovat.

Co bývá prvotním impulsem pro vznik nového rozšíření?

Na začátku je vždy nějaká potřeba - něco upravit nebo zjistit, co nejde provést stávajícími funkcemi. V tomto okamžiku se snažím využít dostupných známých prostředků, zapátrám po existujících do-

plňcích, makrech, na fóru a v diskuzích. Dost často se to tím vyřeší, i když jinak než si člověk původně myslel. Pokud jde o činnost, která má nebo bude mít tendenci se opakovat často, tak jako poslední možnost začnu programovat.

Kde a jak jste se naučil programovat? Jaký software používáte pro vývoj?

Základy programování jsem pochytil už dříve, něco málo na škole, více později v Turbo Pascalu, ještě na Dosu, pod Windows pak v Delphi a Visual Basicu - jako amatér a samouk. Baví mě vytvářet věci, které něco dokáží udělat, které fungují a pokud možno jsou i k něčemu užitečné.

Rozšíření OpenOffice.org programuji v Star Basicu, protože je to pro mě nejjednodušší. Základem mi byla nápověda k OpenOffice.org, dokument [AndrewMacro.odt](#), studium hotových rozšíření a nenahraditelnou pomůckou makro [X-Ray tool](#), bez kterého bych s programováním brzy skončil. Jeho autorovi patří můj velký obdiv. Když je nejhůř, tak skončím na [OooForum.org](#), kde se jednak dají najít použitelné kusy kódu, a pokud se mi dostatečně podaří popsat, o co mi jde, tak se často najdou i lidé, co dokáží poradit.

Jak probíhá vývoj rozšíření? Jak udržujete kód a jazykové varianty?

Při častější a „hlubší“ práci s OpenOffice.org myslím dost brzo vyplynou na povrch jeho chyby a nedokonalosti. Na něco se dá zvyknout, něco přizpůsobit, obejít, něco je nahlášená chyba, která (snad) bude opravena, a něco mi prostě dost vadí. Důležité je, aby byl nápad, jak by šel problém pomocí makra efektivně vyřešit. Chce to určitou zkušenost a představa, co funkce OpenOffice.org objektů dovedou. A dovedou toho mnoho - jenže je problém to najít a „zkrotit“. Takže se pokusím základní funkci nanečisto zjednodušeně modelově vyřešit. Pokud to vypadá nadějně, tak se to zabalí do nějakého dialogu a upraví do formy rozšíření, otestuje a vypustí ven. Pokud se nedaří, nechám to odležet, časem se obvykle objeví nějaká inspirace.

V kódu se snažím dělat maximum komentářů, protože vím, že za půl roku, kdy se najde nějaká chybka nebo podnět pro vylepšení, nebudu schopen vypátrat, proč tam mám tak nesmyslně složité a nesystémové postupy. Přicházející změny se snažím průběžně zpracovat a vedu dokument se změnami a nevyřešenými problémy, případně úkoly k doděláním.

U rozšíření, která nejsou vázána přímo na češtinu (např. u **AltSearch**), jsem tak trochu počítal s využitím i jinde než u nás doma a kromě české jsem vytvořil zároveň i anglickou lokalizaci. Asi to vzbudilo zájem, protože poměrně brzo po zveřejnění na **OOo Extensions** mi přišly mailem nabídky na překlady do různých jazyků. V případě **AltSearch** to začíná být trochu problematické protože se lokalizace blíží ke 200 řetězcům, má celkem obsáhlý help a je nyní v osmi jazycích. Snažím se udržet

aktuální českou a anglickou variantu, při významnější změně obešlu překladatele s prosbou o doplněk překladu, zbytek nechávám na jejich aktivitě.

Podle čeho určíte, co mají jednotlivá rozšíření umět?

Většinou jde o nějakou základní funkci, vlastnost - u **AltSearch** to bylo hledání a nahrazení přes konce odstavců a předefinované častěji užívané regulární výrazy. Na to se pak nabalí různá vylepšení a přídatky, podněty, které přijdou od uživatelů. Jde o kompromis, co by to mohlo dělat. Fantazie produkuje velkolepé představy - ale ne všechno jsem momentálně schopen naprogramovat tak, aby to byl přínos.

Omezuje vás něco ve vývoji? Třeba nedostatek dokumentace, chybějící vlastnosti, vysoký časový vklad apod.

Omezení jsou různá. Z mé strany je to čas a chuť, obojí se dost mění. Ze strany OpenOffice.org by efektivitu určitě zlepšila přívětivější dokumentace i prostředí Basicu. Hodily by se např. záložky, ale hlavně inspektor objektů a jejich automatické nabízení v průběhu psaní, známé z Visual Basicu nebo Delphi. Objektů je spousta a rychlá orientace v nich, jejich funkcích a parametrech mi připadá pro efektivitu zásadní. Nepříjemné jsou chyby (issue), které např. znefunkční dříve odladěná makra, a jejichž odstranění trvá dlouho. Chápu, že je to dáno rychlostí vývoje a omezenými prostředky, ale osobně bych uvítal, kdyby se vývoj nových funkcí OpenOffice.org na čas zastavil a opravila se podstatná část z tisíců známých chyb.

Jak probíhá testování? Kolik lidí vám pomáhá při vývoji a při testování?

Testuji sám, napřed na krátkém modelovém souboru, pak na nějakém složitém a dlouhém doku-

mentu, např. **AndrewMacro.odt**, pokud jde o **Writer**. Objeví se tím většinou dost problémů, chyb vlastních a bohužel někdy i systémových „issue“. Tím se původní jednoduchý a přehledný kód začne zamotávat. Po vydání veřejné verze se ozývají uživatelé, kteří narazí na nějaký problém, a to jsou podněty pro další úpravy.

Jaký operační systém používáte?

Momentálně **Windows XP**, občas otestuji rozšíření na **Mandriva Linuxu**. Párkrát jsem tak přišel třeba na rozdílné chování v **Basicu** mezi **Linuxem** a **Windows** verzemi, které se mi ani vždy nepodařilo uspokojivě vyřešit.

Co byste poradil těm, kdo by potřebovali nějaké rozšíření? Zvládnou ho vytvořit sami? Jak a kde začít?

Myslím, že jednoduché věci se dají vytvořit celkem snadno a zvládne to každý, kdo zná základy programování. U složitějších asi narazí na nedostatek podkladů v češtině a, alespoň pro mě, obtížnou orientaci v online dokumentaci. Možná tam je všechno, ale najít potřebné a porozumět tomu není snadné. Ideální pro mne jsou krátké příklady s komentářem, jako je v **AndrewMacro.odt**. Dobré jsou také myslím články o makrech od **Júlia Pastierika**, kterých napsal poměrně dost.

V každém případě je potřeba počítat s tím, že to nakonec zabere mnohem více času, než to ze začátku vypadá. Já osobně se do rozšíření pouštím jen v případě, že je pravděpodobné jeho časté použití širším okruhem lidí, kteří by se do maker normálně nepustili. Jinak si udělám jenom pomocné makro. Doporučuji, aby si každý dobře rozmyslel, jestli se do toho pustit, nebo najít nějakou schůdnější cestu.

Které rozšíření považujete za nejlepší a které se nejméně používá?

Obecně těžko říct, rozšíření je spousta, každému se hodí něco jiného. Pokud jde o moje výtvořky, tak u nás je asi nejpoužívanější TypoJTB (přes 5500 stažení přímo z mé stránky), v cizině AltSearch (přes 88 000 stažení).

Sledujete portál OpenOffice.cz?

Portál sleduji, občas mě některý článek nebo diskuse inspiruje a taky rozšiřuje obzory v částech OpenOffice.org, které moc často nepoužívám. Dobré jsou i popisy šikovných rozšíření, která se mohou občas hodit. Přeji všem uživatelům OpenOffice.org, aby jim vše fungovalo podle jejich očekávání, a trpělivost, pokud nastanou problémy.

Zajímavé programy 83

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1234>

Dnešní vydání našeho nepravidelného občasníku je letos poslední, a proto bych chtěl všem kolegům a čtenářům i příznivcům Penguina popřát mnoho štěstí v novém roce.

Kapesní počítače

Z oblasti kapesních počítačů se tady na Penguinovi nejčastěji objevují informace na [Neo Freerunneru](#), ale asi by se slušelo zmínit se i o programech pro jiné (více nebo méně „linuxové“) přístroje. Takže třeba uživatelé přístrojů se systémem Android by mohli využít [Android Scripting Environment](#). A to zejména v případě, že si chtějí nebo potřebují vytvořit nějaký krátký program ve skriptovacím jazyce (Python, Perl, Ruby, jazyk Bourne shellu). Kromě možnosti vytvářet (a v terminálu spouštět) tyto svoje výtvořky je také možné je spouštět jako službu. Ve skriptech je možné využívat spoustu věcí z API Androidu. Je tak možné si třeba napsat skriptík pro posílání SMS, automatizované vytáčení hovorů a spoustu další věcí.

Navigace

Pokud si taky myslíte, že navigačních aplikací není nikdy dost (a to zejména těch, které používají [OpenStreetMap](#)), pak jistě oceníte program [TravelingSalesman](#), který je napsaný v Javě.

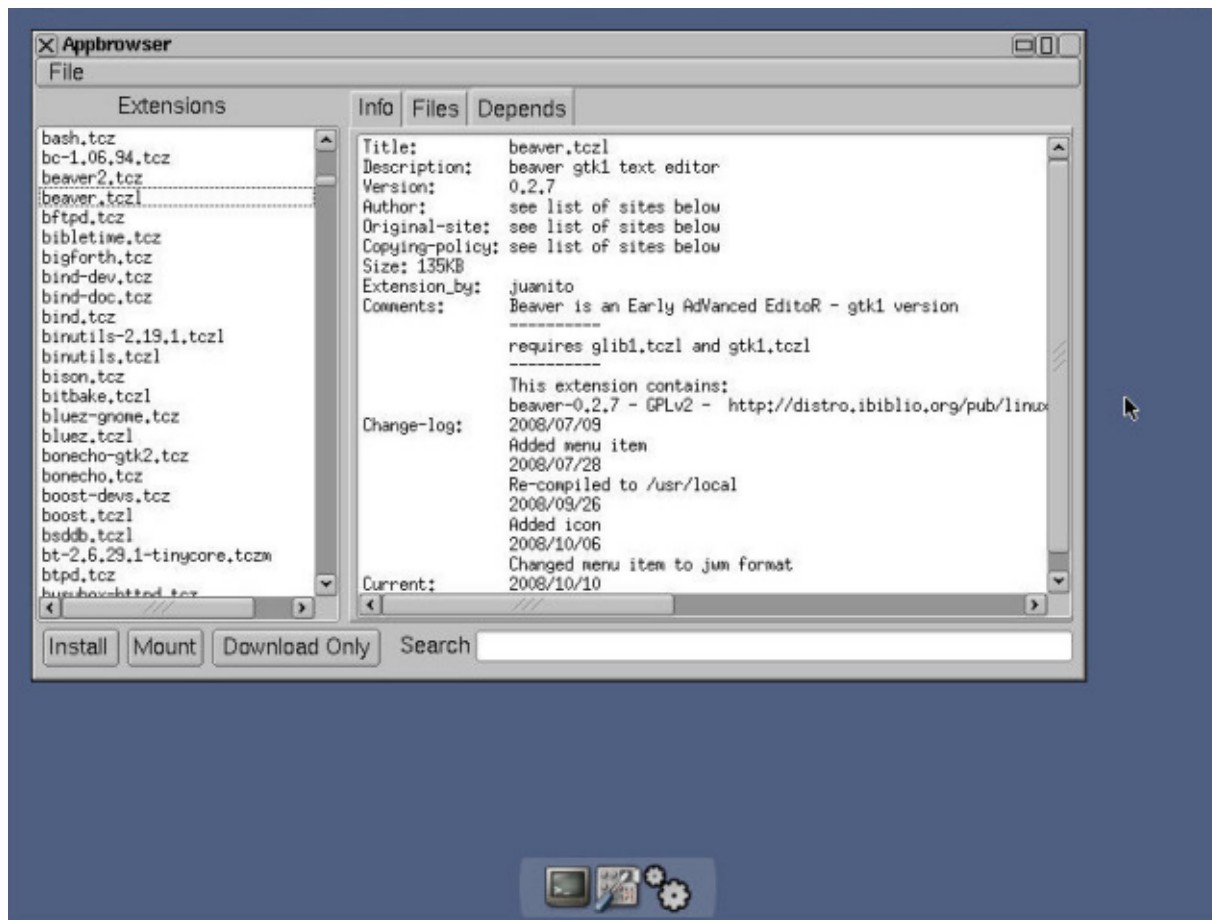
Operační systémy

Je nepochybně pravdou, že moderní linuxové distribuce jsou větší a větší a větší. Pro někoho může být příliš i například stahování obrazu LiveCD nějaké distribuce jen proto, když by mu stačilo jen „něco“, co dovede fungovat jako grafický terminál.

A zrovna pro takové situace by se mohl hodit [Tiny Core Linux](#). To je vám taková desetimegová věc, která obsahuje X server, knihovny FLTK a další nezbytné věci (samotné linuxové jádro, BusyBox a tak dále).

[Tiny Core Linux](#) může fungovat vícero způsoby - po spuštění (například z CD) jej můžete použít jako X-terminál ke spuštění vzdálených aplikací, a nebo si pomocí dodávaného grafického uživatelského programu (viz obrázek) spustit další potřebné aplikace, třeba [AbiWord](#), [Firefox](#), [VLC](#), [gcc](#) a tak podobně. Pokud nejste zase až takoví minimalisté, tak lze mít i celé desktopové prostředí XFCE. Za určitých podmínek si dotyčné programy můžete i trvale „nainstalovat“ na pevný disk počítače. Konkrétně za předpokladu, že jste při startu zadali, kam se může zapisovat. No a samozřejmě je možné nainstalovat [Tiny Core Linux](#) na pevný disk tak, aby se choval skoro jako normální linuxová distribuce.

Pokud byste raději nějaký nelineuxový operační systém, tak **Minix verze 3** se stále vyvíjí, přibývají pro něj programy (i když pomalu), dokonce **na něm můžete mít i Gtk+**. Získáte tak moderní operační systém s mikrojádrem a s výhodami z toho plynoucími, i když si (zatím?) nebudete moci tolik vyskakovat co se ovladačů a podpory různého hardware týče.

Vývoj

MinGW cross compiling environment je věc, kterou se stále chystám vyzkoušet, ale nějak se k tomu nemohu odhodlat. Nápad kompilovat aplikace pro Windows na Linuxu nebo jiném Unixu se mi jeví být praktickým (na Windows jen ladím a snažím se tam nemít žádné vývojové knihovny), a tahle věc by si měla poradit i s knihovnamy jako je Gtk+. Dříve jsem zkoušel používat **I'm a cross**,

což je něco podobného, jedna verze mi i bez problémů fungovala, ale nějak se mi nedařil upgrade. Kromě toho **I'm a cross** měl pořád představa, že by měl být kompilován s právy roota, což mě nijak nenaplnovalo nadšením.

Knihovny BLAS a LAPACK asi programátoři ve Fortranu, C a C++ pracující s maticemi znají. Pro programátory v jazyce Java je k mání **jblas**. Neraďte se ovšem přespíliš, nejde o nějaký přepis do Javy, protože **jblas** využívá nativních implementací výše uvedených (konkrétně knihovnu **ATLAS**).

Drobné nástroje

Long Range ZIP je kompresní program, který by měl být velmi efektivní a dosti rychlý hlavně při komprimování velkých souborů (za cenu větší paměťové náročnosti během práce). Autoři tvrdí, že by měl být rychlejší než **gzip**, ale při velikosti zkomprimovaných souborů srovnatelné s použitím **bzip2**. Kompatibilní je asi jen sám se sebou.

Občas vyjde nová verze i u programu, kde by člověk potřebu vývoje už ani nečekal – **dos2unix**, tedy program převádějící textové soubory s **DO-Sovými** konci řádků na unixové vyšel s několika opravami.

Spousta lidí to nemá ráda a považují to za nekonretní způsob přípravy instalačních balíčků. Na druhou stranu, pro osobní potřebu je to nepochybně vhodnější, než v případě nezbytnosti aplikovat klasické `./configure;make;make install` a dělat si v linuxovém operačním systému nekontrolovatelný nepořádek. O čem je řeč? O programu **checkinstall**, který vyšel v nové opravné verzi.

Retro recenze - linuxové PDA Agenda VR3

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1232>

Pamětníci si jistě vzpomenou, že někdy kolem roku 2001 vznikl kapesní počítač Agenda VR3, který byl (tehdy) neobvyklý tím, že byl primárně určen pro běh OS Linux.

Historická exkurze

Někdy v roce 2000 zveřejnila (dnes již neexistující) firma Agenda Computing svůj záměr vyrábět a prodávat relativně levný kapesní počítač. To by nebylo nic až za se tak neobvyklého, v té době byly populární třeba kapesní počítače firmy Palm, zatímco slavný Newton od Apple se už dokonce nacházel na smetišti dějin.

Přestože v té době už nebylo úplně nemožné vidět Linux na kapesním počítači – třeba právě na tom Palmu, zpravidla se jednalo o přístroje, které byly dodávány jiným operačním systémem, a Linux se na nich rozběhával dodatečně (s většími nebo menšími obtížemi, které souvisely i s tím, že původní systém často nebylo možné z přístroje odstranit). Firma Agenda Computing však nabízela přístroj, který byl k provozu Linuxu přímo určen (žádný jiný operační systém nebyl dodáván).

Další, tehdy nezvyklou věcí, bylo to, že ten Linux měl být minimálně modifikovaný, a to jak jádro (které samozřejmě muselo obsahovat ovladače specifických zařízení, jako je třeba dotykový displej), tak i součásti uživatelského prostředí. Na přístroji totiž běžela verze „desktopového“ prostředí X Window System, a to v tehdy nejpobulárnější implementaci XFree86. Jako grafická knihovna pak posloužila FLTK ve verzi 1.x.

Přístroj se začal prodávat během roku 2001 a slavil určitý úspěch – vznikla kolem něj jistá komunita uživatelů a vývojářů, objevily se různé aplikace – což byla jistě v ne-

malé míře zásluha zvolených knihoven, protože FLTK je poměrně jednoduše zvládnutelná knihovna a vyvíjet a testovat se dalo přímo na stolním počítači. Taky pro FLTK už v té době spousta programů existovala a stačilo jen provést nějaké úpravy pro jejich přizpůsobení malým rozměrům obrazovky PDA (k čemuž pomáhaly i nadstavby FLTK, např. flpda).

Nicméně úspěch zařízení byl asi menší než firma očekávala (taky mohl hrát roli fakt, že pro malou firmu je obtížnější udržet nízkou cenu zařízení – což se nutně projeví na vybavenosti přístroje v porovnání s konkurencí od větších firem, které mívají přístup ke komponentům za nižší ceny, jsou schopny jich nakupovat mnohem větší objemy) a v té době již viditelný nástup PDA s barevnými displeji. Takže Agenda Computing poměrně záhy ukončila činnost a očekávaný nástupce s barevným displejem už nikdy nevznikl.

Nicméně VR3 se prodával dál, a to firmou SoftField Research, a to docela dlouho, minimálně do roku 2008 (ale nyní se zdá, že teď už to taky mají za sebou). SoftField dokonce prodával mírně vylepšené VR3 ve verzi s větší RAM. Ale prodával (možná jen vyprodával?) je velmi tiše, bez nějaké větší reklamy, takže asi taky ne ve velkých množstvích.

Technické parametry

Agenda VR3 byla vydána v několika verzích – vývojářské (se slabším hardware), komerční (ta je asi nejrozšířenější)

a ve vylepšené od SoftFieldu, nicméně hlavní rozdíl té vylepšené verze spočívá v 16 MB operační paměti.

Tedy Agenda měla MIPS procesor of NEC na frekvenci 66 MHz (pro srovnání – tehdy ještě běžné a cenově porovnatelné „černobílý“ Palmy měly Motorola řady m68k kolem 16-33 MHz), 8 MB operační paměti (hodnota podobná jako u konkurence) a flash paměť (pro operační systém a data) o velikosti 16 MB (což pro změnu zase nebylo až tak málo). Připojení se provádělo pomocí sériového portu (na přístroji je speciální konektor do kolébky) nebo pomocí infračerveného přijímače a vysílače (ona má Agenda ve skutečnosti vysílače dva – jeden pro přenos dat a druhý, silnější, pro použití v úloze dálkového ovládání). Pak má taky několik tlačítek (přesně 7) dotykový displej o úhlopříčce kolem 4". Displej je černobílý (uvádí se 16 odstínů šedé) a má rozlišení 160x240 bodů (palmy měly klasicky čtvercový 160x160, šířka displeje je třeba u Palmu III prakticky shodná, ale je pochopitelně nižší). Displej má samozřejmě podsvícení pro práci ve tmě. Je to podobné jako černobílých u Palmů – v šeru to není nic moc, pro práci je třeba mít buď hodně světla nebo hodně tmy.

Ta tlačítka jsou poměrně zajímavě umístěná – pod obrazovkou jsou šipky vlevo a vpravo, zatímco na levém boku nahoře jsou klávesy „Page Up“ a „Page Down“ a pod nimi je vypínač. Není to tak nepohodlné, jak by to mohlo vypadat, při držení v levé ruce je to pro listování textem velmi praktické. Další dvě klávesy fungují jako Shift a jsou

po obou bocích přístroje dole – stisknou se dají dlaní. To jet taky málo běžném, ale při psaní textu docela praktické. „Tlačítko“ Reset je schované v dírce na zadní straně přístroje, podobně jako u většiny ostatních PDA.

K ovládacím prvkům patří i lišta na spodním okraji displeje, kde jsou nakresleny ikonky programů – ty lze spustit klepnutím na příslušný obrázek pomocí dotykového pera (je to podobné jako u Palmu).

Přístroj má ještě jednu pěknou „vychytávku“, která se moc nevidí. Protože se ovládá perem (jeho šachta je na pravém boku přístroje), disponuje vypínačem, který je aktivován vysunutím nebo zasunutím toho pera. Chcete pracovat - stačí vysunout pero. Chcete skončit - zasunete ho zpět. Pokud je to potřeba (např. pro čtení, když pero nehodláte potřebovat), je možné přístroj zapnout nebo vypnout normálním vypínacím tlačítkem.

Pokud se mi podařilo dohledat, tak existovaly tři barevné variace: s neprůhledným černým krytem (je lesklý a jsou na něm vidět škrábance a otisky prstů), s průhledným modrým a s průhledným bezbarvým (či bílým) krytem. Já mám černý přístroj a až na ty škrábance vypadá i dnes dosti elegantně (řekl bych, že lépe, než ty průhledné).

Základní software

To je celkem jednoduché: Linux 2.4.0 (projekt [Linux VR](#), dnes taktéž na odpočinku), XFree86, FLTK 1.x. A samozřejmě [BusyBox](#). Během života přístroje vzniklo několik „distribucí“, vesměs šířených v podobě obrazů do flash paměti, taktéž jsou k mání překladače a tak podobně.

Výchozí výbava nebyla na kapesní počítač úplně špatná: kalendář, úkolníček, poznámková aplikace, kalkulačka, nějaké hry, e-mailový klient, terminálový emulátor (rxvt), synchronizační program...

Se synchronizací zatím nemohu sloužit, ještě jsem se neodvážil použít (existuje „stolní“ aplikace pro Linux, přímo Agenda Computing dodávala program pro Windows, který snad uměl komunikovat i s MS Outlookem, ale tento program jsem na vlastní oči také neviděl).

Data však nejsou ukládána v nějakém supertajném proprietárním formátu, používá se Berkeley DB. Poznámky se ukládají jako prosté textové soubory (dokonce s koncovkou *.txt), takže s těmi je to ještě jednodušší.

Komunikace s přístrojem se děje přes sériový nebo infračervený port. Kromě synchronizačního protokolu jsou na přístroji k mání a k připojení servery pro **rsync** a **telnet**, takže spojení a ovládání standardními prostředky z Linuxu by nemělo činit potíže (mě to tedy funguje... i když rsync klient v nových distribucích brblá něco o tom, že server je příliš starý, a že ho mám upgradovat – ale funguje). Samotné připojení se děje protokolem PPP.

Ve starších recenzích se lze dočíst, že přístroj je poooooooooo. Není to pravda a tato informace pramení zřejmě z toho, že většina recenzí vznikla na základě používání původní (slabší) vývojářské verze přístroje, kterou výrobce nabízel novinářům k otestování. Běžná aplikace (např. všechny výše jmenované) startuje asi sekundu maximálně dvě, což je u spousty novějších přístrojů často dost utopická představa (ovšem staré Palmu na tom byly často ještě lépe) a běží taky rychle (odezvy jsou bez problémů i při několika současně spuštěných aplikacích).

Další software

Existuje toho celkem dost, ale s postupem času se některé věci (nebo alespoň jejich verze pro VR3) už stačily vytrádit. Třeba textový editor [FIWriter](#) jsem pro VR3 zkompileovaný nenašel (a zatím jsem se o samostatný překlad ani moc nepokusil).

Pokud jde o tabulkový kalkulátor, na své si přijdou především příznivci klasického **sc**, kteří si mohou vybrat ze dvou grafických klonů: [xspread](#) a port na FLTK nazvaný [FISpread](#). Druhý jmenovaný jsem zkoušel a kromě drobnosti, že odmítá načítat soubory s koncovkou *.sc a trapně trvá na tom, že musí být *.xsw, tak ještě nemá rád „větší“ soubory (moji tabulku o asi 300 řádcích načítal tak dlouho, až jsem ho ukončil), na malé věci a drobné výpočty se ovšem hodí dobře.

Najdete i [Gnuplot](#), dokonce i matematický systém [Yacas](#) se dá vygooglovat. Z ostatních programů minimálně dvě čtečky elektronických knih: [TWRReader](#) na některé „kapesní“ formáty ([Aportis Doc](#), [Plucker](#)) a [FreeType Reader](#) na čistý text (mimočodem je to od autora [DJGPP](#), tedy portu gcc do DOSu). Na čitelnou češtinu se zde ovšem radši moc netešte.

Asi bych neměl zapomenou ani na [Bash 2.x](#) (to pro ty, kteří potřebují provozovat shellové skripty) a na řadu her (Tetris, nějaké karty, miny). Port [Dooma](#) se mi už dohledat nepodařilo, škoda.

Je třeba dát si pozor na jednu „drobnost“ – v průběhu vývoje se měnilo rozhraní knihoven, to novější se označuje jako „snow“ a je úspornější (na PDA je nezbytné še-

třít místem). Jenže starší a novější rozhraní nejsou kompatibilní, takže na „snow“ systému vám „ne-snow“ aplikace (třeba ten Yacas, ale i další) nepojede.

Odkazy na řadu programů jsou i na [Agenda Wiki](#), ale musíte je najít mezi těmi tunami spamu, které tam teď jsou.

Praktické používání

Přístroj jsem si pořídil spíše do sbírky, takže jej nehodlám aktivněji používat, nicméně pár dní jsem to zkusil. Chvilími budu asi srovnávat i s Palmem III, který jsem používal delší dobu (srovnávat s Nokii 770 nebo N800 asi už není na místě). Musím, ale podotknout, že můj „nový“ VR3 má cosi za sebou (upadlý a opravovaný kryt displeje, špatně funkční levé tlačítko a tak).

Přístroj se v ruce drží překvapivě dobře a ani není moc těžký. Trochu mě překvapilo, že krytka baterií (2xAA) je přišroubovaná kovovým šroubkem (dá se vyšroubovat i nehtem, takže není problém), ale po tom, co se mi na Palmu rozbil zrovna zobáček na krytce baterek, to už to chápu.

Ani ta tlačítka nejsou rozmístěná tak hloupě, jak to na první pohled vypadá a ovládají se dobře (tedy – uvítal bych ještě tlačítko pro Enter, případně pro otevření nabídky aplikací). Funkce tlačítek by ovšem mělo jít přemapovat, což jsem nezkoušel.

Psaní je možné provozovat pomocí virtuální klávesnice a pera (jde to lépe než to vypadá), případně pomocí rozpoznávání znaků (verze [xscribble](#)). Na můj vkus je to rozpoznávání dost přecitlivělé a s Palmem jsem se dokázal dohodnout podstatně rychleji (takže dávám přednost té virtuální klávesnici, která mimochodem obsahuje vše potřebné – i Esc, Ctrl, Alt,...). Klávesnice se aktivuje klepnutím na ikonku klávesnice (pod displejem vpravo).

Čtení taky jde – na silném osvětlení (venkovní slunce) je displej jasně a dobře čitelný (a ne jako mnohé barevné), ve tmě lze použít podsvícení. Slabší je to v šeru, kdy je podsvícení ještě nedostatečné (a taky žere baterky), ale už není dost světla na čtení bez něj. Ale to je problém asi všech přístrojů s černobílým displejem (včetně nového WikiReaderu).

Kalendář, úkolníček a poznámkovač jsou funkčně jednoduché, ale praktické, kalendář pochopitelně umí zvukovou signalizaci akce. Kalkulačka obsahuje přesně ty funkce, které se mi hodí, a které ještě zvládám používat – základní operace, goniometrické funkce, mocniny, jednu paměť a pár dalších drobností. Tabulkový kalkulátor je taky na podobný přístroj dostatečný (umí zhruba to, co původní sc).

Čtečku elektronických knih jsem moc nezkoušel – pomazal jsem nějaké věci po původním uživateli a teď mi odmítá fungovat. Ale ono tam stejně nijak moc místa na knihy není – základní systém je read only a po smazání všeho ostatního mám asi 2 MB místa na data a programy, což není zrovna moc.

Výdrž je otázkou – na [Agenda Wiki](#) se k tomu najde [pěkná stránka](#), já mám od neděle v přístroji 1000 mAh akumulátory a teď (čtvrtek) jsem na 68% (podle toho, co tvrdí VR3 – počáteční hodnota byla prý 75%, i když nabíječka baterií se tvářila, jako že je úplně nabito). Tak si to přeberte.

Závěrem

Když jsem poprvé Agendu VR3 spustil, tak jsem byl dost překvapený nakolik povedený a „vyladěný“ přístroj to je. Samozřejmě, je na něm poslední dostupná distribuce (cca z roku 2003), ale i tak. Aplikace startují a běží rychle (rychleji než na Nokii 770 s 64 MB RAM), mašinka zvládá multitasking, textová pole jsou snadno dostupná

a nikde se neschovávají (jak se to někdy děje v SHR na Freerunneru), nejsou tam žádné zbytečné a zdržující animace nebo podivná „cool“ grafická udělátka, ale prostě to funguje. Samozřejmě, spuštěním více velkých aplikací se dá dosáhnout zpomalení, ale to jde všude.

Totéž se dá říct o hardware. Rozložení tlačítek je sice trochu neobvyklé, ale nečekaně praktické, displej je velký a čitelný, uspávání a probouzení je okamžité (než vysunu dotykové pero z šachty, tak zcela „obživne“ a usne taky dřív, než stihnu pero zcela zasunout). Jediná zásadní závada na mém přístroji je v kloubu krytky displeje – předchází uživatel ho musel nahradit novým, protože starý nevydržel (předpokládám tedy, že ten kloub nebyl až tak pevný, jak by se slušelo). Ale to je asi tak všechno (a přístroj je osm let starý a viditelně celkem intenzivně používaný).

Pokud si člověk uvědomí, že má v ruce přístroj s 66 MHz nízkovýkonovým procesorem a 8 MB paměti, tak mu nezbývá, než žasnout. Proti starým Palmům je samozřejmě v nevýhodě v počtu dostupných programů, případně v jejich možnostech, ale zase má multitasking, průhlednější formáty souborů a možnost snadno portovat „normální“ programy. Odezvy grafického prostředí bych hodnotil jako víceméně srovnatelné, displej (Agenda VR3 versus Palm IIIx) považuji za trochu lepší u Agendy pokud jde o čitelnost. Samozřejmě na větším displeji (zase Agenda) je vidět více informací.

Vypadá to, že je škoda, že se jeho výrobci nepodařilo pokračovat – možná bychom měli nativní linuxová PDA a telefony dřív a možná i lepší než je současná nabídka podivných přístrojů provozujících nenažrané Qt nebo Gtk+ nebo věčně nedokončené prostředí Enlightenment (nemluvě o různých obskurních WebOSEch a Androidech s jejich vlastními vymyšlenostmi)...

Poznámkovat či nepoznámkovat?

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1231>

Stručná úvaha na téma krátkých poznámek na desktopu, PDA nebo mobilu (Freerunneru, samozřejmě), včetně pár tipů na software.

Co a proč?

Asi se vám taky už někdy stalo, že jste si potřebovali stručně a rychle zaznamenat nějakou informaci a pak ji na jiném místě mít k dispozici. Ať již odjezdy autobusů MHD nebo nějakou tvůrčí myšlenku či ideu.

Na tohle se obvyklé nástroje, jako jsou úkolníčky, TODO listy, kalendáře a podobně, obvykle moc nehodí. Spousta informací není ani úkol, ani schůzka či jiný časově zařaditelný údaj, a navíc jsou ty údaje nejméně potřeba ve chvíli, kdy člověk u žádného normálního počítače nesedí, ale naopak stojí třeba někde u východu z obchodního centra a v dešti, v jedné ruce má nákupní tašku, druhou s zoufale snaží otevřít deštník a přemýšlí, kde by vzal třetí ruku, aby si mohl sáhnout do kapsy a začít hledat ten papírek, mobil nebo jiné záznamové médium s informací o odjezdech MHD (přece jen je příjemnější čekat v suchu nákupního střediska než ve větru a dešti na nekryté zastávce). Skoro to samé nastane, když člověk potká nečekaně šéfa a zoufale si snaží vzpomenout, o čem že se to s ním chtěl přesně tak nutně bavit.

Takže mít poznámky řádně vedené a uložené na desktopu (či notebooku) je sice jistě důležité, ale taky se hodně hodí mít je po ruce i pro nečekané situace.

Nástroje pro stolní počítač

Co si budeme namlouvat, na 99.9% případů jsou adekvátními nástroji `ed`, `more` a `grep`. Dobrá, při-

pouštím, že `vi` nebo `Vim` je trochu víc uživatelský přítulný než `ed`, ale na tom nesejde. Ostatně dlouhodobě tyto nástroje takto používám a nevidím v tom zásadní problém.

Nicméně ve chvíli, kdy člověk dostane do ruky kapesní počítač (nebo telefon) s malým displejem a relativně mizernou klávesnicí (třeba i jen virtuální), tak si začne říkat, jestli by opravdu nebyl na místě nějaký jiný způsob ovládní.

Takovým celkem rozšířeným nástrojem je program `TomBoy`. Je (z pohledu uživatele) malý, jednoduchý, snadno použitelný a tak podobně. Má ovšem několik v podstatě nepřekonatelných nedostatků. Hned první je skutečnost, že je napsán v prostředí v jazyce `C#` pro programové prostředí `Mono`. Pokud pomineme právní a morální otázky takového řešení (což je samo o sobě téma na dlouhou diskusi se zatím stejně otevřeným koncem), jsou tu ještě dva drobné nedostatky: náročnost na systémové prostředky a (ne)přenositelnost.

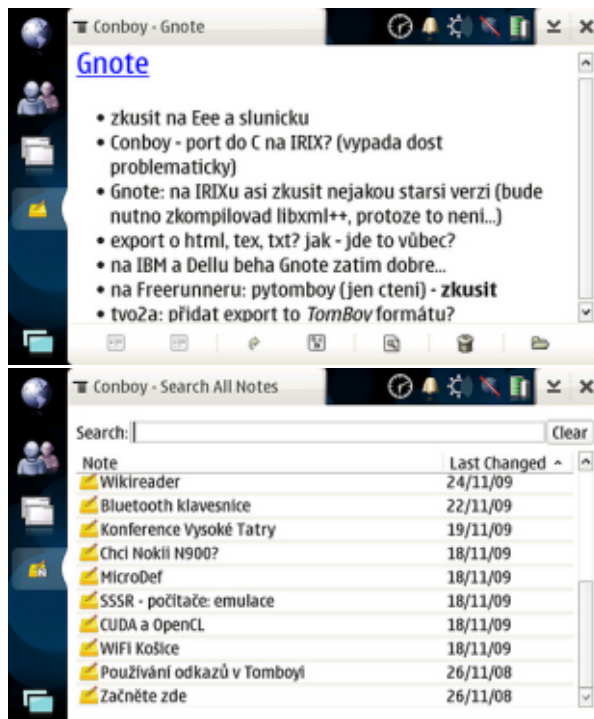
Skalní zastánci programového prostředí `Mono` samozřejmě budou argumentovat, že to zas tolik paměti, výkonu, prostoru a ostatně ani místa na disku nepotřebuje, protože je přece doba pamětí v řádu `GiB`, disků v `TiB` a procesorů s hromadou jader a s frekvencí v `GHz`. To je všechno hezké, ale pořizovat si šíleně výkonný počítač jen kvůli psaní poznámek, když na všechno ostatní mi stačí 250-400

MHz a pár stovek MB paměti, to snad může jen jedinec s poruchou osobnosti. Jen pro zajímavost - jako domácí linuxový počítač používám IBM Intelistation s 384 MB RAM, procesorem Pentium II na 400 MHz a s 18 GB SCSI diskem a tak nějak nepozoruji, že by něco nestíhal (kvůli dalším uživatelům na něm běžně jede `GNOME`). Samozřejmě `Mono`, `JVM` a podobné šílenosti na něj nesmí (už jen kvůli místu na disku, data mají přednost).

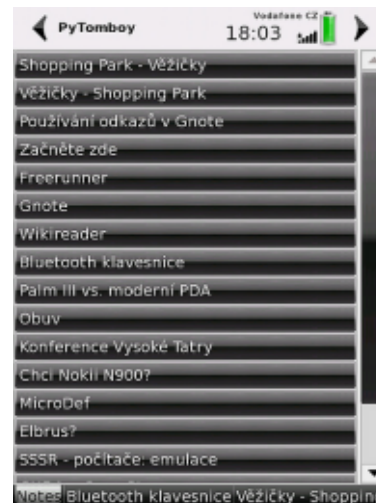
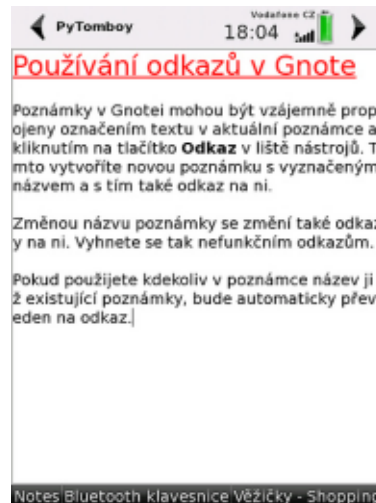
Nemluvě o tom, že `Mono` je portováno na pár „nejběžnějších“ architektur a třeba na `MIPS` (ze kterého teď píšu), prostě není. Takže `TomBoy` je u mě mimo hru. Naštěstí existuje přepis `TomBoye` do `C++` pojmenovaný `Gnote`. Nedovedu posoudit na kolik jsou tyto dva programy kompatibilní, ale na to, co potřebuji, mezi nimi rozdíl nevidím (pro `TomBoy` existuje spousta vylepšujících zásuvných modulů, `Gnote` by je měl akceptovat také - ale zatím jsem ještě nic takového nepotřeboval). Na `SGI` jsem `Gnote` zatím přeložit nezkoušel, nemaje dost odvahy, ale zdá se, že by to jít mohlo.

Kapesní počítače

Desktop tedy máme nějak vyřešení, ale to samo o sobě není úplně všechno. Na desktopu lze mít poznámky uložené i jinak (a není potřeba používat XML formát a kdo ví, co ještě).

Výše uvedené nástroje (TomBoy a Gnote) samozřejmě nebudou úplně ideální pro kapesní počítače. Ale to není takový problém, protože pro platformu Maemo (tedy pro internetové tablety od Nokie) existuje klon výše uvedených programů napsaný v C přímo pro toto prostředí - Conboy. Ten je malý, jednoduchý, ale umí všechno, co člověk běžně potřebuje - načíst soubory z desktopových programů, vyhledávat v nich, vytvářet nové a editovat staré. A dobře se ovládá perem. Osobně ho používám k plné spokojenosti a to zejména na cestách.

Trochu horší je to s Freerunnerem. Ten s sebou nosím poměrně často (mívám tam nákupní seznam a takové věci, někdy ho beru s sebou, abych v případě potřeby mohl využít jeho telefonních funkcí) a bylo by užitečné mít na něm třeba jízdni řády autobusů a tramvají z mých typických destinací. Vyzkoušel jsem několik na(t)ivních poznámkovačů,

ale žádný se mi nelíbil (buď nevyhovovaly ergonomicky, nebo data ukládaly do databázového souboru, což se pak ne úplně snadno synchronizuje bez speciálních nástrojů). Nakonec jsem našel jednoduchý program PyTomBoy. Ten sice dovede poznámky jen zobrazovat a neumí vyhledávání, což mi ovšem na telefonu obvykle úplně stačí. Zatím jsem zjistil jen pár nedostatků - tlačítko pro návrat na seznam poznámek je docela malé (špatně se na něj dostává bez dotykového pera) a při zobrazování zalamuje texty bez ohledu na české dělení slov. Další, větší, chybou, je že se nedovede vyrovnat s formátem data v některých souborech (produkovaných staršími verzemi Gnote) a v takové (s)prostě padá (chyba je ovšem v především v Gnote, který vkládá do data písmenko H - dělá to asi jen verze pro stabilní Debian a v novějších to zřejmě už „nezlobí“).

Synchronizace?

Klikací synchronizaci by měl zvládat program Conduit, který je v GNOME. To jsem raději ani nezkoušel, protože při jiných pokusech se mi s ním nikdy nic nepovedlo. Takže používám rsync, což se mi jeví jako zcela dostatečný synchronizační nástroj (Gnote má data v adresáři ~/.gnote, TomBoy a PyTomBoy v ~/.tomboy a Conboy v ~/.conboy).

Závěrem

S použitím uvedených nástrojů (Gnote, Conboy nebo PyTomBoy a třeba rsync) se dá celkem dobře mít k dispozici způsob pro tvorbu a používání poznámek a jiných podobných krátkých (v mém případě textových) informací. Přiznám se, že jsem se původně obával, že to bude podstatně složitější.

Mark Shuttleworth už nebude ředitelem společnosti Canonical (Ubuntu)

Petr Krčmář

<http://www.root.cz/clanky/mark-shuttleworth-uz-nejbude-reditelem-spolecnosti-canonical-ubuntu/>

Na konci minulého týdne oznámil Mark Shuttleworth, ředitel společnosti Canonical vyvíjející populární linuxovou distribuci Ubuntu, že po šesti letech opustí ředitelské křeslo firmy. Co ho k tomu vedlo? Co bude Mark Shuttleworth dělat dál a kdo se chystá usednout na jeho místo? Jaký dopad to bude mít na firmu?

Ve čtvrtek 17. prosince Mark Shuttleworth oznámil, že opustí své dosavadní ředitelské křeslo ve své společnosti Canonical. To zastával od března roku 2004, tedy od založení firmy. K odstoupení zřejmě dojde na konci února 2010. „Od března se zaměřím na design produktů, partnery a zákazníky. To jsou oblasti, které mě nejvíce zajímají a ve kterých mohu nejlépe ovlivnit náš dopad na open source a technologický trh,“ píše Shuttleworth ve svém blogu.

Na jeho místo by měla usednout Jane Silber, která je ve firmě od roku 2004 a dnes zastává funkci technické ředitelky (COO). Její hlavní úlohou bylo uskutečňování strategických vizí Shuttlewortha jako nejvyššího ředitele společnosti. Na novém místě

se Jane Silber zaměří na celkovou koncepci a strategii společnosti a Mark Shuttleworth nabídne důležitou strategickou podporu vývoje.

Podle oficiálního vyjádření obou ředitelů by to nijak nemělo změnit celkovou koncepci firmy. „Nezmění to směřování firmy. Jane a já (Shuttleworth) jsme spolu-

pracovali posledních pět let a přestože jako nová ředitelka bude mít pravomoc dělat odlišná rozhodnutí, v celkové strategii a koncepci jsme za jedno.“

Mark Shuttleworth potvrdil, že rozhodně nehodlá ze společnosti Canonical odejít a chce se i nadále Ubuntu věnovat. Zůstane také vedoucím dalších aktivit jako Ubuntu Community Council a Ubuntu Technical Board. Nechce už ale řešit obchodní záležitosti firmy a raději se chce věnovat technologiím a velkým enterprise zákazníkům. „Nadchl jsem se pro design a kvalitu, takže chci trávit více času řešením procesů, které nám umožní vytvořit lepší a kvalitnější produkty.“

Shuttleworth se chce přímo zapojit do vývoje Ubuntu a chce systém posunout dále. „Zaměřím se na produktový design a vývoj. Chci aby Ubuntu uspělo jako otevřená a univerzální platforma na netboocích, noteboocích, desktopu, serverech, embedded zařízeních a v dalších oblastech. Je to velký závazek a já se mu budu moci díky Jane věnovat.“

Kromě Ubuntu se chce Mark věnovat také relativně nové aktivitě Canonicalu – cloudům. Služby toho-

Líbí se vám openMagazin? Přispějte na jeho výrobu a propagaci – pošlete libovolnou částku na účet 2100055120/2010. Stav účtu si můžete zkontrolovat na této adrese.

Peníze poslouží na pokrytí redakčních prací a propagaci openMagazinu. Za podporu velmi děkujeme.

Vaše otázky zodpovíme na adrese redakce@openmagazin.cz.

to typu začala firma nabízet v červnu letošního roku. „Budu se věnovat velkým zákazníkům především v Asii. Budu také úzce spolupracovat se zákazníky našich nových cloud řešení.“

Podle Jane Silber změna také vyjasní role ve firmě. „Dojde k jasnému oddělení rolí ředitele Canonicalu a vedoucího Ubuntu komunity. Budou to dva různí lidé, což by mělo pomoci urychlit dosažení jejich individuálních cílů.“

Shuttleworth při této příležitosti zmínil také některé informace týkající se příjmů společnosti. Podle něj existují tři hlavní oblasti, které přinášejí firmě peníze: prodej linuxových netbooků a PC, podpora koncových a firemních uživatelů. Podle jeho slov rostou příjmy „velmi dobře“ a daří se také novým oblastem podnikání – nabídce linuxových serverů či zmíněným cloudům a službám okolo nich. Podle slov současného ředitele firma **stále ještě nevydělává**, ale je na dobré cestě. Sám Shuttleworth je s provozem společnosti spokojený. V současné době v Canonicalu pracuje více než 300 lidí.

(Obrázky pocházejí z Wikimedia Commons a jsou k dispozici pod licencí CC by-sa 3.0. Autory jsou Paul Sladen a Tristan Nitot.)

Matroska: multimédia v úhledném balíčku

Adam Štrauch

<http://www.root.cz/clanky/matroska-multimedia-v-uhlednem-balicku/>

Multimediální kontejner Matroska je vyzdvihován snad každým článkem, který se o ní jenom zmíní. Realita se může zdát mnoha uživatelům malinko jiná. Přesto, že toho umí Matroska spoustu, nástrojů pro využití všech jejích možností je málo a některé chybí. V Linuxu na tom je nejlépe řádkový MKVToolnix.

Pojmy

Začátečnickům nemusí pojem „kontejner“ být zcela jasný, takže začneme s vysvětlením několika pojmů.

Kontejner

Multimediální kontejner je něco, co každý den používáme a ani o tom nemusíme vědět. Pro představu jde o krabici, do které se složí další data. Nejčastěji jde o video nebo audio, ale najdou se i jiné typy dat. Existuje jich mnoho, ale nejrozšířenější je AVI (Audio Video Interleave). Je to klasický, 17 let starý kontejner, který se používá prakticky dodnes. I když má nepříjemné vlastnosti, které znemožňují použití některých kodeků bez nehezky hacků, tak ho mají výrobci i „piráti“ vcelku v oblibě. Další zástupci kontejnerů jsou třeba MPEG-TS(PS), QuickTime, Ogg, 3GP atd.

Kodek

Video a audio data samotná musí být v nějakém formátu, který se může umístit do kontejneru. Můžeme ukládat jednotlivé snímky nebo použít nějaký sofistikovanější způsob, jako třeba kodek H.264 nebo stále populární MPEG-4. Tento balík dat vložíme do kontejneru, který jim dá tvar a přehrávače s nimi budou moci pracovat. Kontejner může

zpravidla obsahovat více balíčků. Cílem kodeku je uložit data za nějakým účelem, u multimédií nejčastěji snížit velikost a zachovat co největší kvalitu. Kodek ale nemusí pracovat jen s multimédií, ale i s obecnými daty, které má schovat před zraky ostatních nebo se snaží snížit jejich velikost aniž by se ztratil jediný bit. To nás v kontextu s Matroskou moc zajímat nemusí.

Stopa

Stopa obsahuje nějaká data s videem, audiem či textem. Např. do Matrosky si můžeme vložit stop kolik chceme. Tahle vlastnost umožňuje do kontejneru přidat titulky a audio několika jazyků. Aby toho nebylo málo, můžeme do kontejneru přidat i několik video stop. To znamená, že v jednom mkv souboru najdeme třeba celou sezónu jednoho seriálu nebo film s bonusy. V případě Matrosky je ve stopě uložen vždy jeden typ dat, tedy titulky, audio nebo video.

Menu

Když si koupíte DVD, najdete na něm hromadu souborů, mezi kterými se dá najít i tzv. menu. Jde o vlastnost, díky které si může uživatel pohodlně navolit zvukovou stopu, případně titulky s několika

tlačítky na ovladači a v neposlední řadě spustit přesně to video, které chce. Jde prakticky jen o formu podání obsahu, na kterou nás často představitelé filmových společností lákají, samotný film si pustíme i bez menu. U Matrosky si můžete vytvořit také takové menu. Bohužel se mi nepodařilo najít nástroj, který by to opravdu dokázal. MKVToolnix, který si ukážeme v druhé polovině článku, to bohužel neumí a jiné linuxové nástroje jsou rády, že Matrosku vůbec správně otevrou.

Kapitola

Kapitolou se rozumí rozdělení jednoho videa na několik částí. V podání Matrosky jde o textovou informaci (může být i XML), která obsahuje čas začátku této části a její název. Slouží pro jednodušší orientaci ve filmu. Obdobu najdeme i na DVD médiích. Video v tomto případě není rozděleno na kapitoly fyzicky, ale jde jen o značky.

Matroska

Když známe základní pojmy, můžeme si říci něco bližšího o Matrosce. Jak už bylo řečeno, jde o kontejner na multimediální data. Je otevřený a snaží se vyhovět požadavkům moderní doby. Je navržen tak, aby budoucí změny nezničily kompati-

bilitu se staršími verzemi. Na druhou stranu tu je jedna vlastnost, kvůli které se dnes Matroska nedostane tam, kde bychom ji chtěli, a to absence DRM. I když nejsem zastáncem této technologie, tak je pravda, že tlak je jiný. Bohužel ne od uživatelů. Dokud budou filmové společnosti cítit potřebu omezovat práva uživatele na stažené soubory např. z nějaké online videopůjčovny, nebude zde prostor ani pro Matrosku. Kde se Matroska hodně používá, jsou různé TV a Blue-ray ripy. Většinu ale nevyužívají nic jiného než jednu audio a jednu video stopu.

Matroska může v jednom souboru nést data, které známe z klasických DVD, a přitom si drží navíc výhody jako:

- Podpora velkého množství kodeků
- Beztrátová editace
- Rychlé řešení chybných snímků
- Rychlé přetáčení
- Streamování po síti
- O kousek menší soubory než třeba u AVI

Nemusíte narazit pouze na video soubory, ale může se vám dostat do ruky i soubor s koncovkou .mka, který obsahuje pouze zvukové stopy. Někteří čtenáři již pravděpodobně pochopili, že v tomto souboru může být rovnou celé album. Další variantou (kromě klasického .mkv s video stopou) je soubor s koncovkou .mks. Jde pouze o titulky, které jsou připraveny ve „správném“ formátu pro další práci. Smysl tohoto převodu pochopíte u příkladů v příštím článku.

I když povídání o Matrosce zní jak rajská hudba, kromě absence DRM jí chybí ještě jedna velmi důležitá strategická věc. Výrobci nejrůznějších stolních přehrávačů se do implementace nehrnou. Podporu všech vlastností Matrosky nenajdeme pomalu ani u přehrávačů, které používáme běžně v Linuxu ne-

bo i ve Windows. Matroska není dostatečně komerčně zajímavá a touhu uživatelů ukazuje třeba množství návodů na převod Matrosky do AVI.

MKVToolnix

Pro příznivce Linuxu je Matroska ideální. Je vyvíjena otevřeně a nabízí všechno, co může uživatel od kontejneru chtít. Když už se rozhodneme Matrosku použít, bude to pravděpodobně k tomu, abychom naše videa převedli z „ošklivého“ .avi do nablýskaného .mkv. Jako bonus si můžeme přidat titulky, s trochou štěstí i další zvukové stopy, prostě co zdroj dá. Odvážnější si mohou nashromážděné seriály rozdělit po sezónách a doufat, že to jejich oblíbený přehrávač nějak přehraje a umožní přepínat. Nicméně i běžné spojení jednoho dílu s titulky bude dobrý výsledek.

Matroska za nás totiž vyřeší jednu velmi nepřijemnou záležitost u titulků, a to je kódování. V Matrosce jsou všechny titulky uchovávané v utf-8 a jiné kódování bychom jí ani neměli strkat. Když zajdeme až do extrémů, můžeme k titulkům přibalit i opravdu hezký font, který se pak při přehrávání použije. Důležitou poznámkou je, že titulky nejsou pevnou součástí videa, a i když je možné nastavit, aby je přehrávač automaticky použil, vždycky jdou vypnout, stejně jako lze zvolit jiný jazyk.

Jedním z cílů projektu Matroska je i přinést nástroje, které s tímto kontejnerem umí pracovat. Sběhlejší linuxáci budou jako doma, protože tímto nástrojem je řádkový balík MKVToolnix. S ním lze prakticky z jakéhokoli kontejneru dostat data a uložit je do Matrosky. Převod lze naskriptovat a aplikovat na celý souborový systém. K výsledku můžeme přidat již zmíněné titulky a třeba ještě seznam kapitol. Když máme takovýchto .mkv souborů více, můžeme je opět

spojit do jednoho a tím uložit několik videí do jednoho .mkv souboru rozděleného na jednotlivé stopy.

Tady ve vylepšování naší sbírky malinko narazíme. Nepodařilo se mi najít způsob, jak dostat menu do .mkv. MKVToolnix žádnou volbu nemá a např. Avidemux neumožňuje ani přidat titulky, natož pracovat s menu.

Instalace

Instalace je jednoduchá, protože jde o natolik známý balík, že ho najdeme snad v každé distribuci. Na Ubuntu vypadá instalace takto:

```
sudo aptitude install mkvtoolnix
mkvtoolnix-gui
```

To nejdůležitější, tedy utilitku mkvmerge, najdeme v balíčku mkvtoolnix. Balíček mkvtoolnix-gui obsahuje grafickou utilitku mkvinfo-gui, která nám zobrazí nějaké informace o .mk* souborech v okně a frontend mmg pro mkvmerge.

.avi do .mkv

Program mkvmerge pracuje pouze s kontejnerem, neprovádí žádné de/kódování a žádnými níže popsanými postupy se tedy neztratí kvalita původního zdroje. Pouze se soubor vylepší o vlastnosti Matrosky. Nebudu vás dále napínat, takto se převede .avi na .mkv:

```
mkvmerge -o video.mkv video.avi
```

Ani to nebolelo a můžeme se rovnou podívat, co všechno v našem novém kontejneru najdeme:

```
$ mkvmerge -i video.mkv
File 'video.mkv': container: Matroska
Track ID 1: video (V_MS/VFW/FOURCC, XVID)
Track ID 2: audio (A_MPEG/L3)
```

Parametr `-i` je důležitý, protože díky němu zjistíme, co všechno jsme do kontejneru nahráli. V prvním příkladu jsme použili parametr `-o`, kterým říkáme, kam má jít výstup `mkvmerge`. Dalším parametrem je již název samotného `.avi` kontejneru s videem a audiem. Po spuštění se dozvíme, co přesně `mkvmerge` dělá, a procentuální splnění úkolu. Jde prakticky jen nakopírování dat z původní krabice do nové. Délka procesu závisí na rychlost vašeho disku.

Detailnější informace získáme buď pomocí grafické utility `mkvinfo-gui` nebo `mkvinfo`.

Přidáváme titulky

Jelikož titulek můžeme přidat několik, sluší se jim dát i nějakou cedulku s názvem jazyka. Nejdříve ale zkusíme vytvořit video s titulky.

```
mkvmerge -o video.mkv video.avi video.srt
```

Program `mkvmerge` bere pouze `srt` titulky, pokud mu vnutíte jiné, oznámí vám, že není spokojený s formátem. Teď zkusíme dát titulcům cedulku s tím, že jsou české, a řekneme přehrávači, aby je spustil společně se zvukem a videem.

```
mkvmerge -o video.mkv video.avi --default-track 0 --language 0:cze video.srt
```

Volba `--default-track` zařídí, aby se naše titulky spustily ve výchozím stavu. To může být ovlivněno mnoha faktory, závisející na přehrávači. Některé přehrávače třeba vyberou titulky v závislosti na

nastavení jazyka lokálního systému. Označené titulky vložíme pomocí parametru `-language`, kde část před dvojtečkou označuje číslo stopy a část za je kód země či jazyka. Ten získáme takto:

```
$ mkvmerge --list-languages
```

Je jedno, jestli použijeme jeden či druhý kód.

Titulky jsou převáděny vždy do `utf-8` a to buď z kódování, které předáváme parametrem `-sub-charset` nebo se použije kódování nastavené v `locale`. Osobně nejdříve titulky převedu do `utf8` pomocí `iconv`:

```
iconv -f cp1250 -t utf8 video.srt > video.utf8.srt
```

Většina českých titulek co se nachází na internetu, jsou v kódování `cp2150`.

Nakonec se můžeme podívat na informace o videu:

```
$ mkvmerge -i video.mkv
File 'video.mkv': container: Matroska
Track ID 1: video (V_MS/VFW/FOURCC, XVID)
Track ID 2: audio (A_MPEG/L3)
Track ID 3: subtitles (S_TEXT/UTF8)
```

Závěr

I když je tu `Matroska` již sedm let a tolik se neprosazovala, zatím není na čase ji odepisovat a je pravděpodobné, že ji čeká ještě hezká budoucnost. Podpora `.avi` souborů v běžných DVD přehrávačích

se také neobjevila hned. Lépe na tom jsou přehrávače v Linuxu nebo ve Windows, kde si větší uživatel takto uložený film přehraje. `Matroska` je často spojována s kodekem `H.264`. Je to víceméně její nejčastější použití. Většinou jde o velmi kvalitní videa nebo videa určená třeba pro mobilní telefony s `Androidem`.

Jelikož se mi začal článek nafukovat, tak jsem se rozhodl ho rozdělit na dva. Budeme se tak moci podrobněji podívat na problematiku přehrávání `Matrosky` v Linuxu a hlavně rozebrat mnohem více příkladů s `mkvmerge` a zatím neznámý nástroj `mkvextract`.

Distribuce xPUD: nečekaně silný soupeř pro Chrome OS

Pavel Chalupa

<http://www.root.cz/clanky/distribuce-xpud-0-9-2-necekane-silny-souper-pro-chrome-os/>

Chtěli byste systém, který startuje za osm sekund a přitom nechcete kupovat SSD? Chtěli byste systém jednoduchý jako Google Chrome OS a nelíbí se vám vazba na Google služby a nemožnost spustit systém bez připojení na internet? Zároveň chcete používat i desktopové aplikace? Jedna možnost tu je: distribuce xPUD.

Základem xPUD 0.9.2 je známý BusyBox a z tohoto důvodu je start systému neskutečně rychlý a pracovat můžete již za zmíněných osm sekund. Můžete však narazit na problém s ovladači, pokud základní systém nenalezne síťovou kartu. Pokud máte to štěstí a síťová karta je rozpoznána, můžete jednoduše doinstalovat přes internet kompletní linuxové jádro i s potřebnými ovladači pro další hardware.

Systém xPUD je v první řadě live CD s možností uložit konfiguraci na rozpoznáný filesystém. Může to být dostupný harddisk nebo flashdisk. V současné době systém xPUD nemá klasický instalátor, ale připravuje se do některé z budoucích verzí. Existuje pouze instalátor pod Windows, který vytvoří dualboot Windows/xPUD a může být tedy lepší alternativou Splashtopu od ASUSu.

jako ve Chrome OS od Googlu. A už vůbec nejste závislí na připojení k internetu jako je tomu právě v případě Chrome OS. Navíc systém má pouhých 64MB jako .iso a na rozdíl od podobných systémů jako je Splashtop od ASUSu to není systém, který se instaluje na disk C: z .exe instalátoru. OS xPUD je i autory nazýván „kioskovým“ operačním systémem a hodí se i jako univerzální systém do internetové kavárny.

Nároky na hardware

Systém je nenáročný a vyžaduje pouhých 256 MB RAM. To v dnešní době není problém. Pokud chcete používat i náročnější aplikace jako je OpenOffice.org, bude vhodnější mít paměti víc.

Firefox „centric“

Autoři svůj systém nazývají „Firefox OS“, neboť jeho základem je právě prohlížeč Firefox. Potěšitelná je také přítomnost pluginu Flash již hned při spuštění.

Výhody oproti jiným odlehčeným systémům

Firefox není to jediné co v systému uvidíte a nebudete tudíž omezeni právě a jen na pouhý prohlížeč

Možnost nativního spuštění

Distribuci lze spustit i nativně nastavením spuštění v GRUBu. Stačí stáhnout image a doplnit příslušnou sekci do menu.lst (vyzkoušeno společně s openSUSE):

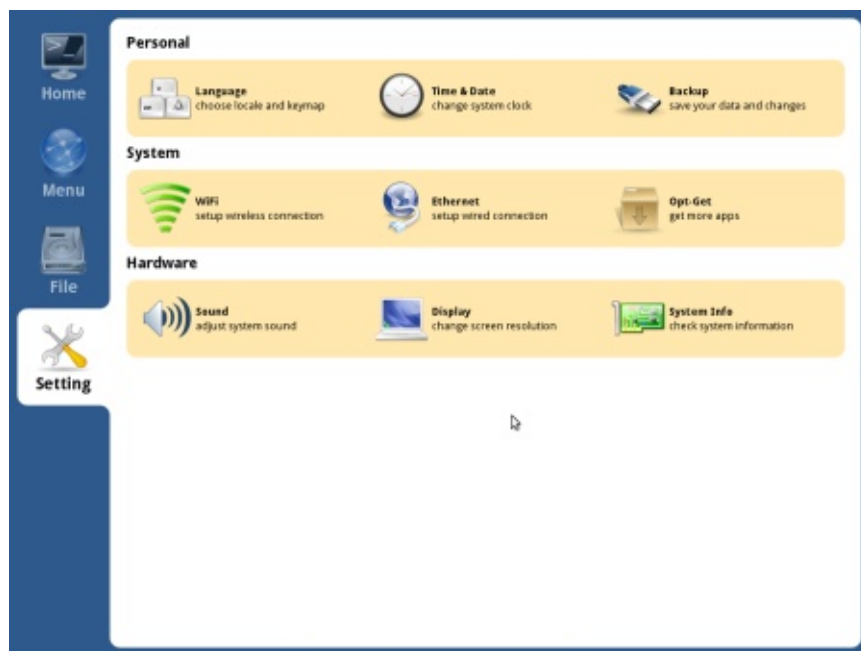
```
title xPUD 0.9.2
root (hd0,0)
kernel /xpud-0.9.2-image noisapnp quiet
lang=en screen=1024x786
```

Pokud máte například v systému 2 oddíly **hda1/sda1** (swap), **hda2** (/), vytvořte si pomocí Gparted místo na konci disku a přidejte **hda3**,

naformátujte ext3 a na partition zkopírujte xpuod-0.9.2-image (45 MB). Druhý řádek by pak vypadal takto: „root (hd0,2)“. Nevýhodou je však stále běh systému jako „live“. Můžete potom sice ukládat přímo na tuto partition i konfiguraci systému, ale konfigurace je jeden zabalený soubor, takže úpravy nejsou prakticky možné.

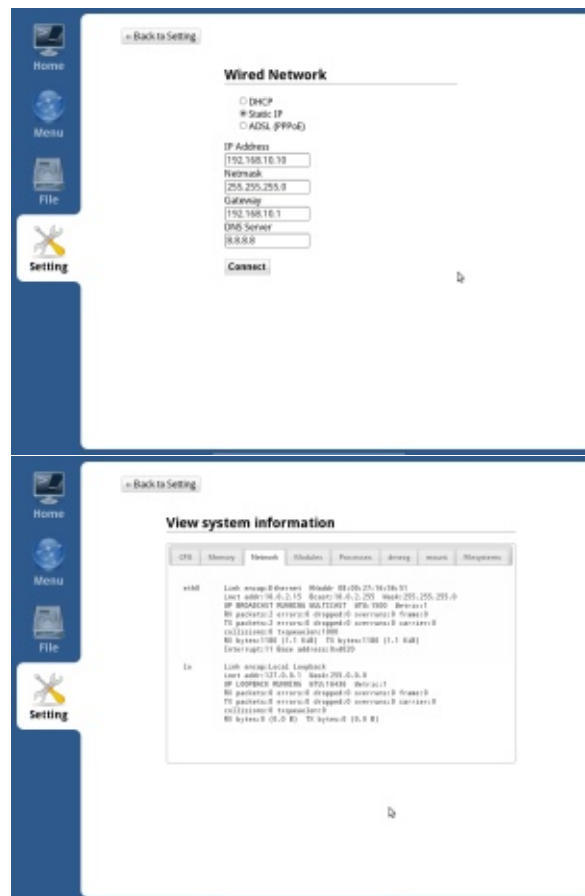
Nastavení systému

Systém disponuje přehledně rozděleným menu s nejčastěji vyžadovanými funkcemi, které byste mohli očekávat od systému.

Systémové informace

Na příkladu s nastavením sítě a možnostmi zobrazení stavu sítě vidíte, jak je systém jednoduchý a přímočarý.

Pokud bych porovnal vše, co je dostupné v menu s běžně známými distribucemi, řekl bych, že je kompletní a přehledné, a přitom nabízí široké možnosti nastavení a všechno je pěkně po ruce. Používám jako desktop openSUSE a řekl bych, že spousta nastavení, které nejčastěji používám, jsou hluboko skryta v různých částech systému a relativně těžko se hledají. Stejně jsou na tom i ostatní distribuce Linuxu – jednoduše jsou příliš složité s mnoha možnostmi a přitom člověk běžně spousta věcí nepotřebuje.

Přidání vlastních aplikací

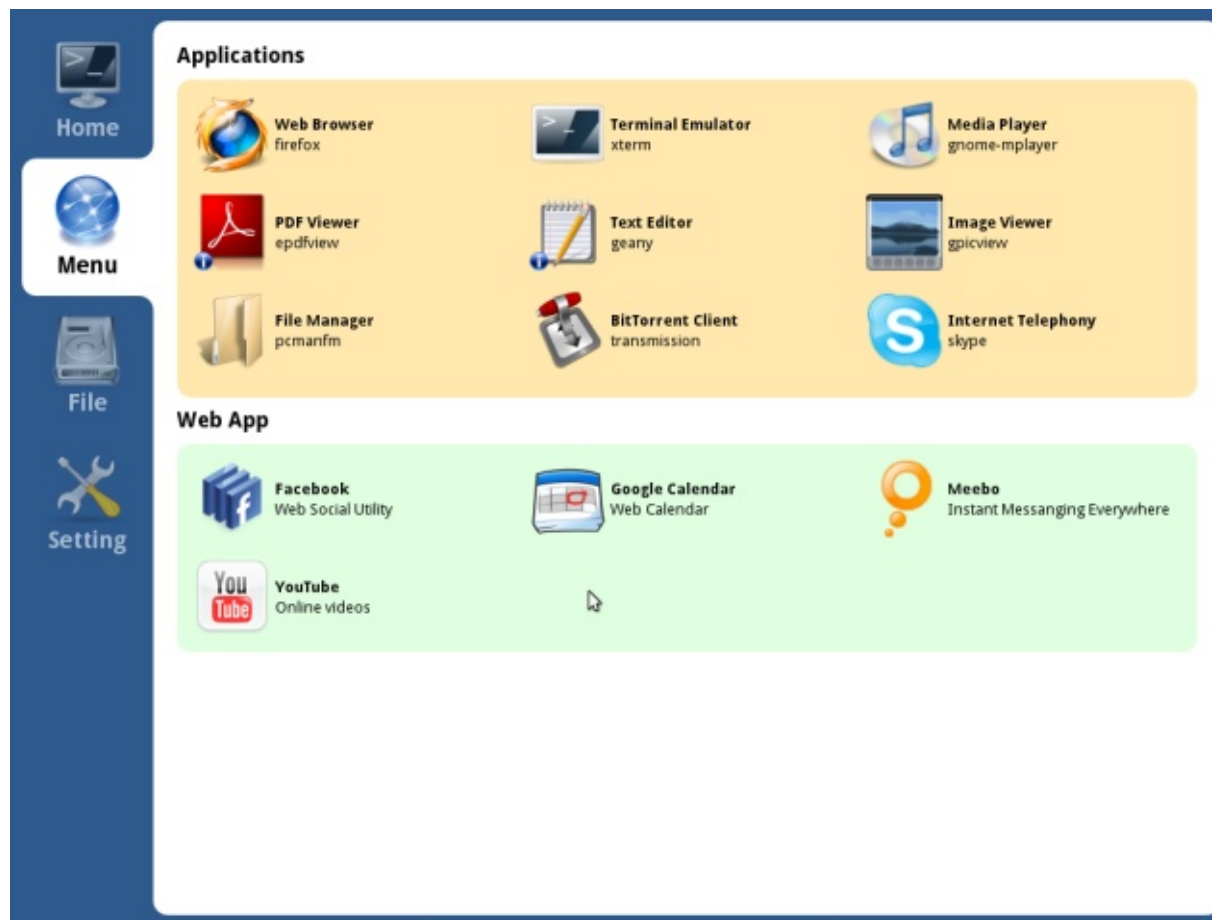
Pokud vám nestačí základní možnosti systému, můžete si doinstalovat nejpoužívanější aplikace přes internet. K již zmíněnému kompletnímu kernelu, máte dále možnost doplnit následující: kompletní sadu kodeků včetně knihovny pro přehrávání DVD, klienta Skype, OpenOffice, bittorrent klienta, prohlížeč obrázků, prohlížeč PDF...

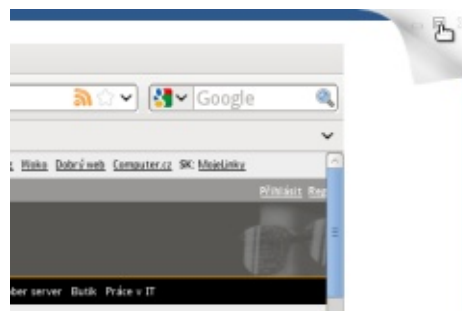
Bohužel se mi nepodařilo zjistit, jak je to s kompatibilitou s distribucí Ubuntu. Autoři tvrdí, že by xPUD mělo být kompatibilní s Ubuntu a mělo by jít nainstalovat libovolnou aplikaci z repositářů Ubuntu. Mně se to nepodařilo. Pravděpodobně s některou z příštích verzí tomu bude jinak.

Běžící systém s aplikacemi

Spuštěné aplikace nejsou dole v liště, jak jsme zvyklí z běžného desktopu (např. KDE). Informaci o spuštěné aplikaci podává malé „i“ v modrém kruhu u ikony aplikace v seznamu aplikací, které jsou dostupné.

Pokud máte nějakou spuštěnou aplikaci, můžete ji minimalizovat v pravém horním rohu plochy, kde je odchlípnutý roh. Zpět se vrátíte kliknutím na ikonu v seznamu aplikací, stejně jako byste ji spouštěli poprvé. Systém nerozpoznává kliknutí na ikony jenom jako spuštění aplikace, ale též jako přesun spuštěné aplikace do popředí. Samozřejmostí je i možnost se přepnout do režimu celé obrazovky.

Lokalizace

Systém jako takový nabízí lokalizaci do více jazyků. V našem prostředí je asi nejvhodnější použít anglickou verzi. V základu je již dostupná částečná podpora češtiny – české stránky ve Firefoxu se zobrazují s českými fonty. Bohužel česká klávesnice v základu dostupná není. Pravděpodobně je možné klávesnici doinstalovat a v systému nastavit české locales, ale to už by nebyla triviální akce pro běžného uživatele. Pokud systém běží jako live CD, není na první pohled jasné, do jakých míst systému zasáhnout, aby člověk nastavil to, co chce – není například možné kouknout do /etc a něco nastavit, jako to známe z běžných distribucí.

Zhodnocení

Běžné mainstreamové distribuce se snaží být uživatelsky přívětivé, ale při porovnání s xPUD jsou na můj vkus všechny „příšerně“ složité. Tento koncept může směle soupeřit v rychlosti se známým konceptem Splashtop od ASUSu. Nabízí však mnohem víc než jenom rychlý webový OS. Ani Google Chrome OS nenabízí tolik co xPUD. Až vývojáři dořeší slibovaný instalátor a kompatibilita s Ubuntu nebude jen proklamovaným heslem, můžeme se těšit na systém, který nechává daleko za sebou Splashtop i Chrome OS, které jsou až příliš jednoúčelové. Systém xPUD je stále ve vývojové verzi, ale již nyní je to vysoce slibná univerzální rychlá distribuce i pro nezkušené uživatele.

Podpořte Liberix a jeho konkrétní aktivity

<http://www.liberix.cz>

Liberix, o.p.s. aktivně prosazuje volně šiřitelný software, organizuje vzdělávací akce, spravuje obsah webových portálů, vydává tento elektronický časopis, překládá software a zapojuje se do mnoha různých aktivit. Mnohé činnosti vykonávají dobrovolníci, některé činnosti je ale vhodné zaplatit, protože také v neziskovém sektoru jsou finance důležitým motivačním prostředkem. Hledáme proto dárce a mecenáše.

Podpořte nás finančním darem

Obracíme se na vás s prosbou: *Podpořte naše aktivity finančně*. Peníze jsou univerzální pomoc a my je také potřebujeme. Vítejte podporu v jakékoli výši, protože nám umožnit realizovat některý z našich cílů. Dary přijímáme na následujícím transparentním účtu:

- **2100055120/2010** (FIO) – online náhled na účet

Uvádíme aktuální seznam činností, které financujeme z darů a zisku. Pokud vás zajímají další informace, [neváhejte se nás zeptat](#).

- odměna za redakční práce – příprava openMagazinu
- odměna za korektury – články na našich webech
- honoráře autorům za články na našich webech
- odměny za grafické práce

Aktivity obecně prospěšné společnosti směřují k naplňování cílů hlavní činnosti, nikoliv k vytváření zisku. Pokud bude (např. prostřednictvím doplňkových činností) vytvořen zisk, ze zákona musí být použit ve prospěch plnění hlavních činností. Dary tedy po-

užijeme výhradně na financování našich hlavních aktivit. Doporučujeme vám k přečtení dokument [Zakládací listina společnosti](#) (PDF; 1,8 MB).

Rádi vám vystavíme doklad o poskytnutí daru, [kontaktujte nás](#), prosím. Každý dárcce bude uveden na stránce [Pomáhají nám](#).

Začněte odebírat newsletter – informace z Liberixu

Liberix, o.p.s., připravil pro své partnery, spolupracovníky, fanoušky a další zájemce nový informační servis. Přihlaste se k odběru newsletteru a nechte si pravidelně zasílat informace o dění ve společnosti, jejich úspěších, plánech či potřebách. Newsletter bude také informovat o nových vydáních elektronického openMagazinu.

Jak se přihlásit

Registrovat se můžete na stránce <http://newsletter.liberix.cz/register.php>. V současné době ob-
sahuje newsletter následující skupiny:

- *Dění v Liberixu* – každé druhé úterý, počátek 1.12.2009
- *openMagazin* – jakmile bude dostupné nové vydání

Každá z nich bude příjemcem jiných informací, pokud máte zájem dostávat maximum, vyberte všechny skupiny (stiskněte klávesu Ctrl a klikněte na skupiny myší). Po vyplnění formuláře vám přijde potvrzovací e-mail, klepněte prosím na odkaz, který je v něm uvedený – jinak nebude vaše přihlášení funkční.

Jak se odhlásit

V každém e-mailu bude odkaz na odhlášení. Odhlášení je celkové, tedy ze všech skupin.

Jak změnit skupiny

Pokud chcete přidat nebo ubrat tematickou skupinu, napište nám prosím na adresu info@liberix.cz, a to z adresy, která je přihlášená pro příjem newsletteru. Skupiny vám nastavíme podle vašeho přání.

Napište nám, prosím, jak bychom měli službu vylepšit, o jaké informace máte zájem, v jakém formátu bychom měli newsletter zasílat apod. Děkujeme!

Internetové jazykové kurzy pro nevidomé žáky

Cílem projektu je modernizovat výuku cizích jazyků pro zrakově postižené vytvořením nových jazykových modulů. Děti se zrakovým hendikepem se tak mohou lépe učit jazyky jako například angličtinu, němčinu, španělštinu a italštinu.

Výukové texty ke všem čtyřem jazykovým modulům jsou již připraveny a přiblížila se fáze dalšího zpracování. Nyní budou nahrány a sestříhány zvukové záznamy učebnice. Projekt zdárně pokračuje.

Řešitel projektu

Partner projektu

Základní škola prof. V. Vejdovského
náměstí Přemysla Otakara 777
784 01 Litovel

Aktuální informace na www.liberix.cz

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ